TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

ADANA KARAİSALI'DA KIRSAL MİRASIN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ: AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ ÖRNEĞİ

ESRA NUR ORTAKAYA
YÜKSEK LİSANS

ADANA 2022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

ADANA KARAİSALI'DA KIRSAL MİRASIN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ: AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ ÖRNEĞİ

ESRA NUR ORTAKAYA
YÜKSEK LİSANS

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ NUR UMAR

ADANA 2022

Bu tezde yer alan tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik davranışa uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu beyan ederim. Ayrıca, bu kuralların ve davranışların gerektirdiği şekilde bu çalışmaya özgün olmayan tüm bilgiler için atıf verdiğimi ve kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

[İmza]

Esra Nur ORTAKAYA

ÖZET

ADANA KARAİSALI'DA KIRSAL MİRASIN KORUNMASI VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ: AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ ÖRNEĞİ

Esra Nur ORTAKAYA

Yüksek Lisans, Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Nur UMAR

Ağustos 2022, 222 sayfa

Aşağıbelemedik, Türkiye'nin güneyinde, Adana ilinin Karaisalı ilçesine bağlı tarihi bir köydür. Köy, geleneksel taş evlerin özgün örneklerine sahip olması açısından önem taşımaktadır. Karaisalı bölgesinde özgünlüğünü koruyan ender köylerden olan bu köyün çalışma alanı olarak seçilmesinde etkili olan bir diğer ayırt edici özelliği de turistik bölgelere yakın olmasıdır. Geçmişte "Keşiştepe" olarak adlandırılan Aşağıbelemedik Köyü'nün büyük bir kısmı kayalık bir alana yerleşmiştir. Doğada kolay bulunması, ulaşılabilir ve ucuz olması nedeniyle; taş, evlerin yapımında kullanılan ana malzeme haline gelmiştir. Bu taş evleri yapan ustalar günümüzde hayatta olmadıkları için bu geleneksel yapım tekniğinin belgesel değeri bulunmaktadır. Yerel kültürün önemli bir parçası olan kırsal miras, binaların terk edilmesi veya bilinçsizce onarılması gibi etkenler nedeniyle tehdit altındadır. Somut mirasın yanı sıra gündelik yaşam pratikleri gibi somut olmayan miras unsurları da bu faktörlerden olumsuz etkilenmektedir. Günümüz koşullarına karşı savunmasız olması, kırsal mirasın korunması ve sürdürülebilirliği konusunda çalışmalar yapılmasını gerekli kılmaktadır. Aşağıbelemedik' in mevcut durumunu ve potansiyellerini anlamak için yerleşim ve yapı ölçeğinde analizler yerinde gözlem ve fotoğraflama yöntemleriyle yapılmıştır. Kendine has özelliği olan her yapı için envanter fişleri hazırlanmıştır. Ayrıca köyün sosyal, ekonomik ve fiziki durumunu belirlemek için bölge sakinleriyle görüşmeler yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda Karaisalı ilçesinde kültürel ve doğal mirasın korunmasına yönelik bir kültürel rota planlaması fikri ortaya çıkmıştır. Aşağıbelemedik Köyü'nü ve çevresindeki turistik alanları içine alan bu kültürel rota sayesinde köyün kültürel ve doğal miras değerleri ile birlikte, köydeki hayatın yeniden canlandırılarak somut olmayan miras değerlerinin de korunması hedeflenmektedir. Aşağıbelemedik Köyü'nü koruma ve yaşatma amacı güdülerek yapılan

çalışmalarda bütüncül bir koruma yaklaşımı benimsenmesi ve yöntem araştırmaları yapılırken toplumsal katılım ilkesinin göz önünde bulundurulması, bu süreçte dikkat edilmesi gereken ilkelerdendir.

Anahtar Kelimeler: Aşağıbelemedik, kırsal miras, koruma, Karaisalı, kültürel rota

ABSTRACT

CONSERVATION AND SUSTAINABILITY OF RURAL HERITAGE IN ADANA KARAISALI: THE EXAMPLE OF ASAGIBELEMEDIK VILLAGE

Esra Nur ORTAKAYA

M.Sc., Department of Architecture

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Nur UMAR

August 2022, 222 pages

Aşağıbelemedik is a historic village located in southern Turkey and depending on Karaisalı which is a district of Adana province. The village has importance in terms of its ancient history and having unique examples of traditional stone houses. Aşağıbelemedik is among the rare villages that have preserved its originality in the Karaisalı region. Another distinctive characteristic of Aşağıbelemedik-which has an effective role in choosing this village as a case study- is being close to touristic areas. Aşağıbelemedik village which is called "Keşiştepe" in old times, settled on a rocky area. Because of easily found in nature, being reachable and cheap; stone has become the main material used in the construction of houses. The craftsmen who built these stone houses are not alive today so this traditional construction technique has documentary value. Rural heritage, which is an important part of local culture, is under threat due to factors such as abandonment or unconscious renovation of buildings. Besides tangible heritage, intangible heritage is also affected from these factors. Being vulnerable to today's conditions makes it necessary to work on the conservation and sustainability of the rural architectural heritage. To understand the current state and the potentials of the Aşağıbelemedik analyzes at the scale of settlement and building will be made through on-site observation and photographing methods. In addition, the survey method used and interviews to inhabitants made to determine the social, economic, and physical situation in the village. Inventory slips will be prepared for each stone house which has a unique characteristic. The scope of this research is to develop cultural tourism activities through planning a cultural route in the Karaisalı district to protect cultural and natural heritage. Therefore, a cultural route is planned which includes Aşağıbelemedik village and touristic areas around it. In conclusion, the tangible and intangible

values of the rural heritage must be preserved as a whole. Also, appropriate heritage management methods should be developed in the conservation process involving local people.

Keywords: Asagıbelemedik, rural heritage, conservation, Karaisalı, cultural route

Babaannem Nimet Ortakaya'nın anısına,

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans öğrenimim boyunca ve tez sürecinde bilgi birikimini ve deneyimlerini benimle paylaşan, en başından beri olumlu ve cesaret verici yaklaşımlarıyla beni motive ederek çalışmalarıma yön veren tez danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Nur UMAR'a,

Eleştiri ve önerileriyle çalışmamın gelişmesine katkıda bulunan tez savunma jürisi üyeleri değerli hocalarım Doç. Dr. Koray GÜLER'e ve Dr. Öğr. Üyesi Fatma Seda ÇARDAK'a

Köydeki alan çalışmalarım esnasında beni yalnız bırakmayan, varlıklarıyla bana her zaman destek olan başta babam Ömer ORTAKAYA ve annem Fatime ORTAKAYA olmak üzere tüm aileme, hayat arkadaşım Ahmet GÜNGÖR'e, kuzenim Gülnihal FANAZ'a,

Köydeki teknik çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen Cabbar ÖNAY'a, köyle ilgili bilgi toplamamı sağlayan, köy sakinleri ile iletişim kurmamda aracı olan ÇOLAK ailesine, köy muhtarı Mahmut SARITAŞ'a ve bana evinin kapılarını açan tüm Aşağıbelemedik Köyü sakinlerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER..... x
ŞEKİLLER LİSTESİ..... xiii
TABLOLAR LİSTESİ..... xviii
KISALTMALAR..... xix
1. GİRİŞ..... 1
1.1. Çalışmanın Amacı..... 1
1.2. Çalışmanın Kapsamı..... 2
1.3. Çalışmanın Yöntemi..... 3
1.4. Literatür Özeti……3
2. KIRSAL MİRASIN TANIMI, KORUNMASI ve SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ..... 6
2.1. Kırsal Miras Kavramı..... 6
2.1.1. Somut Miras……8
2.1.1.1. Peyzaj……8
2.1.1.2. Taşınmaz Ögeler (Kırsal Mimari)……9
2.1.1.3. Taşınır Ögeler……14
2.1.2. Somut Olmayan Miras……..15
2.2. Kırsal Mirasın Korunması..... 16
2.2.1. Kırsal Mirası Korumanın Tarihsel Süreci……..16
2.2.2. Kırsal Mirası Koruma Sorunları……28
2.2.3. Kırsal Mirası Koruma Biçimleri……..32
2.3. Kırsal Mirasın Sürdürülebilirliği..... 35
2.3.1. Dünyadan ve Türkiye'den Örnekler……35
3. KARAİSALI İLÇESİ..... 42
3.1. Tarihsel Gelişim..... 42
3.2. Coğrafi Yapı..... 42
3.3. Sosyal ve Ekonomik Yapı……44
3.4. Kültürel ve Doğal Miras Değerleri……45
3.5. 1964-1981 Tarihli Köy Envanter Etüdlerine Göre Karaisalı Köylerinin Durumu…...47
4. AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ..... 51
4.1. Aşağıbelemedik Köyü Genel Özellikleri..... 51
4.1.1. Tarihsel Gelişim……51
4.1.2. Coğrafi Yapı……...51

4.1.3. Sosyal ve Ekonomik Yapı…….53
4.1.4. Çevre Yerleşimler ve Turistik Bölgelere Yakınlık…….53
4.2. Aşağıbelemedik Köyü Kırsal Mimarlık Mirasının İncelenmesi..... 59
4.2.1. Yerleşim Dokusu Özellikleri…….59
4.2.1.1 Çevresel Durum Analizi…….59
4.2.1.2. Sokak Dokusu Analizi……...59
4.2.1.3. Doluluk- Boşluk Analizi……59
4.2.1.4. İşlev Analizi……60
4.2.1.5. Kat Adedi Analizi……..61
4.2.1.6. Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi…….62
4.2.1.7. Kullanım Durumu Analizi……63
4.2.1.8. Özgünlük Durumu Analizi……...64
4.2.1.9. Sağlamlık Durumu Analizi……...65
4.2.1.10. Çatı Malzemesi Analizi……..66
4.2.2. Yerleşimi Oluşturan Ögeler……67
4.2.2.1. Köy Camisi……67
4.2.2.2. Köy Okulu…….67
4.2.2.3. Su Yapıları……68
4.2.2.4. Mezarlık……68
4.2.2.5. Geleneksel Konutlar……69
4.2.2.6. Taşınır Kültür Varlıkları……70
4.2.3. Geleneksel Konutların Mimari Özellikleri……72
4.2.3.1. Plan Özellikleri…….72
4.2.3.2. Cephe Özellikleri……..80
4.2.3.3. Yapım Sistemi ve Malzeme……..87
4.3. Aşağıbelemedik Köyü Somut Olmayan Kültürel Miras Değerleri 91
5. AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ'NDE KIRSAL MİRASIN KORUMA SORUNLARI VE KORUMAYA YÖNELİK ÖNERİLER 92
5.1. Aşağıbelemedik Köyü'nün Koruma Sorunları……..92
5.1.1. Çevresel Boyutta Sorunlar……..92
5.1.2. Yapısal Boyutta Sorunlar……96
5.1.3. Sosyal ve Kültürel Yapıdaki Değişimler……98
5.2. Aşağıbelemedik Köyü'nü Korumaya Yönelik Öneriler……98
5.2.1. Çevreye İlişkin Öneriler……98
5.2.2. Yapılara İlişkin Öneriler……...99
5.2.3. Sosyo-ekonomik Yapıya İlişkin Öneriler……101

5.2.4. Sentez: Kültürel Rota Önerisi……....101
6. SONUÇ..... 110
KAYNAKLAR..... 111
EK-A……116
EK-B……127
EK-C……216
ÖZGEÇMİŞ..... 222

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1: Çin'in Chengdu Ovası'ndaki köylerde geleneksel insan-peyzaj ilişkisi örneği.....8

Şekil 2.2: Taşınır miras örnekleri……...14

Şekil 2.3: Apçağa Köy Müzesi……..33

Şekil 2.4: Ligatne kâğıt fabrikası……...36

Şekil 2.5: Ligatne kasabasında yer alan ahşap işçi konutları……..36

Şekil 2.6: Pivašiūnai köyünde bulunan kilise…….37

Şekil 2.7: Styria Wineland tabiat parkı……..38

Şekil 2.8: Misi Köyü'nden genel bir görünüm……...39

Şekil 2.9: Nilüfer Edebiyat Müzesi (Solda), Kozaevi (Sağda)……..40

Şekil 2.10: Erikli Köyü'nden geleneksel bir konut örneği…….40

Şekil 2.11: Çukurbağ Köyü'nden genel bir görünüm…….41

Şekil 3.1: Karaisalı ilçesinin konumu……43

Şekil 3.2: Karaisalı ilçesinde bulunan akarsular……43

Şekil 3.3: Karaisalı ilçesine özgü tarımsal ürünler……45

Şekil 3.4: Varda Köprüsü (solda), Kapıkaya Kanyonu (sağda)……..45

Şekil 3.5: Yerköprü (solda), Dokuzoluk (sağda)……46

Şekil 3.6: Kesrihan Kervansarayı (solda), Kızıldağ Ramazanoğlu Camii (sağda)…….47

Şekil 4.1: Aşağıbelemedik köyü konumu ve sınırlarını gösteren hava görüntüsü…….51

Şekil 4.2: Aşağıbelemedik köyünün coğrafi özelliklerini gösteren hava görüntüsü……...52

Şekil 4.3: Aşağıbelemedik köyü yerleşimini gösteren hava görüntüsü……..52

Şekil 4.5: Aşağıbelemedik köyüne genel bakış……..53

Şekil 4.6: Gülüşlü köyünün konumu ve sınırlarını gösteren hava görüntüsü…….54

Şekil 4.7: Gülüşlü köyünde bulunan özgün konut örnekleri……..54

Şekil 4.8: Tarihi gülüşlü köyü camisi……55

Şekil 4.9: Milvan kalesinin konumu……..55

Şekil 4.10: Karakılıç köyünün konumu ve sınırlarını gösteren hava görüntüsü…….56

Şekil 4.11: Karakılıç köyünden genel görünümler…….56

Şekil 4.12: 1925 yapım tarihli Karakılıç köyü tarihi camisi……...57

Şekil 4.13: Karakılıç köyü özgün yapı örnekleri……57

Şekil 4.14: Karaisalı merkezinden tarihi ve doğal alanlara uzaklıkları gösteren tabela……..58

Şekil 4.15: Karaisalı ilçesinin tarihi ve doğal alanlarının ilçe merkezine göre konumunu gösteren harita……...58

Şekil 4.16: Aşağıbelemedik köyü farklı sokak dokuları…….59

Şekil 4.17: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların işlev dağılımını gösteren grafik……..60

Şekil 4.18: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların kat adedi dağılımını gösteren grafik……...61

Şekil 4.19: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların yapım sistemi ve malzeme özelliklerini gösteren grafik……...62

Şekil 4.20: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların kullanım durumunu gösteren grafik……...63

Şekil 4.21: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların özgünlük durumunu gösteren grafik……...64

Şekil 4.22: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların sağlamlık durumunu gösteren grafik……..65

Şekil 4.23: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların çatı malzemesi özelliklerini gösteren grafik…….66

Şekil 4.24: Aşağıbelemedik köyü camii……67

Şekil 4.25: Eğitim yapılarını gösteren drone görüntüsü…….67

Şekil 4.26: Aşağıbelemedik köy okulu ana binası……..68

Şekil 4.27: Aşağıbelemedik köyünde tespit edilen su yapıları……...68

Şekil 4.28: Köy okulu ve mezarlığın konumu……69

Şekil 4.29: Osmanlı döneminden kalma tarihi mezar taşları…….69

Şekil 4.30: Yuvak …….70

Şekil 4.31: Köyde bulunan zeytinyağı taşı ve dibekler……..71

Şekil 4.32: 42 envanter numaralı konutun bahçesinde bulunan oyulmuş taşlar…….71

Şekil 4.33: İp eğirme aleti……..71

Şekil 4.34: Geleneksel konut örneği……..72

Şekil 4.35: 27 envanter numaralı konut ve samanlığın parsele oturma biçimini gösteren harita……..73

Şekil 4.36: Konutların sağır cephesinde bulunan bitişik nizamlı samanlık örnekleri…….73

Şekil 4.37: Taş ve briketten yapılmış hela örnekleri……..73

Şekil 4.38: 34 envanter numaralı yapılara ait samanlık, hela ve taht eklentilerini gösteren harita……..74

Şekil 4.39: 2-A ve 19 envanter numaralı yapılara ait tahtların plan gösterimi……..74

Şekil 4.40: Plan şemaları incelenen yapıların konumlarını gösteren harita……76

Şekil 4.41: Perde ile örtülen yüklük örnekleri……76

Şekil 4.42: Yüklüğün arkasında bulunan mutfak ögeleri……...77

Şekil 4.43: Yıkanma yerleri……...77

Şekil 4.44: Bir yanında dolap bir yanında pencere açıklığı olan ocak örnekleri…….78

Şekil 4.45: Ocağın bulunduğu duvarda mimari ögeye rastlanılmayan örnekler…….78

Şekil 4.46: İki yanında pencere açıklığı bulunan ocak örnekleri……79

Şekil 4.47: Farklı konutlara ait ocak örnekleri……...79

Şekil 4.48: 21 envanter numaralı evin dolap örnekleri……...79

Şekil 4.49: 50 envanter numaralı konuta ait ambar……80

Şekil 4.50: Kuzeye bakan sağır cephesi sokağa yaslanmış olan geleneksel konut…….80

Şekil 4.51: Özgün geleneksel konutun cephe karakterini oluşturan mimari ögeler……81

Şekil 4.52: Tahtın altında bulunan ahır kapısı örneği…….81

Şekil 4.53: Metal kapılı konut örneği…….82

Şekil 4.54: Farklı konutlardan pencere örnekleri……...82

Şekil 4.55: Pencere boşluklarında PVC malzeme kullanılan geleneksel konutlar…….83

Şekil 4.56: Dokuya uyumlu malzeme kullanılarak yenilenen pencereler……..83

Şekil 4.57: Sağır cephede kullanıcı tarafından açılan pencere boşluğu……..83

Şekil 4.58: Farklı konutlara ait yığma taş merdiven örnekleri……84

Şekil 4.59: Dama erişim sağlayan ahşap merdivenler……84
Şekil 4.60: 19 envanter numaralı konuta ait özgün taht örneği……...85
Şekil 4.61: 14 ve 43 envanter numaralı konutlara ait çelik strüktür taht örnekleri……..85
Şekil 4.62: 32-B ve 42 envanter numaralı konutların betonarme taht örnekleri……85
Şekil 4.63: Bitişik nizamlı konut örnekleri……86
Şekil 4.64: Ahşap hatıllı yığma taş yapı örnekleri……..86
Şekil 4.65: Ahşap hatıl kullanılmayan yığma taş yapı örnekleri……87
Şekil 4.66: Çimento sıvalı geleneksel konut örnekleri……...87
Şekil.4.67: Hasar görmüş yapılarda incelenebilen duvar kesitleri……88
Şekil 4.68: Duvar örgüsü örnekleri……88
Şekil.4.69: Kayalık zemin üzerine inşa edilmiş eski köy kahvehanesi……..89
Şekil 4.70: Ahşap kiriş üzeri kamışlarla oluşturulan döşemeler……89
Şekil.4.71: Konutlara ait tavan döşemesi örnekleri……90
Şekil 4.72: Özgün bir samanlık yapısı……...90
Şekil 4.73: 19 envanter numaralı yapıya ait taht……91
Şekil 5.1: Taş ocağının Aşağıbelemedik köyüne göre konumu……..93
Şekil 5.2: Aşağıbelemedik köyünde bulunan yapı kalıntıları……93
Şekil 5.3: Yapı kalıntılarının taşınması……..94
Şekil 5.4: Eski köy kahvehanesi, berber ve bakkal……94
Şekil 5.5: Sokaktan köy camisine bakış……95
Şekil 5.6: Köyde bulunan betonarme yapılar……95
Şekil 5.7: Mimari ögeleri değiştirilmiş bir konut yapısı……96
Şekil 5.8: Dokuyla uyumsuz malzemeyle onarılan konut örneği……...96
Şekil 5.9: Betonarme ve çelik tahta sahip konut örnekleri……96
Şekil 5.10: Terk edilmiş konutlardaki yapısal sorunlar……97
Şekil 5.11: Geleneksel dokuyla uyumsuz yapım sistemi ve malzeme kullanımı……....97
Şekil 5.12: Karaisalı kültürel rotasının bileşenleri……..102

Şekil 5.13: Karaisalı kültürel rotası üzerindeki yerleşim yerleri ve miras değerleri…….103
Şekil 5.14: İkincil rota 1- Karakılıç köyü……104
Şekil 5.15: : İkincil rota 2- Kızıldağ Yaylası……104
Şekil 5.16: Kırsal miras rotası 1 ve Kırsal miras rotası 2……..105
Şekil 5.17: Bolacalı köyündeki kilise kalıntısı ve Bucak köyündeki tarihi çeşme…… 105
Şekil 5.18: Pozantı-belemedik rotasını gösteren harita……106
Şekil 5.19: Pozantı-Belemedik rotasında bulunan tarihi tünele ait görseller……107
Şekil 5.20: Belemedik merkez rotasını gösteren harita……107
Şekil 5.21: Belemedik merkez rotasında bulunan bazı tarihi yapılar……...108
Şekil 5.22: Belemedik- Hacıkırı rotasından görseller……..108
Şekil 5.23: Çevre rotalar ve Karaisalı kültürel rotası……109

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Karaisalı ilçesinin merkez mahallelerini gösteren tablo……44

Tablo 3.2: Konutların oda sayısına göre dağılımı……..49

Tablo 3.3: Yapıların kat adedine göre dağılımı……..49

Tablo 3.4: Yapıların malzeme türlerine göre dağılımı……..49

Tablo 3.5: Yapıların taşıyıcı sistem türüne göre dağılımı…….50

Tablo 3.6: Yapıların çatı türüne göre dağılımı……..50

Tablo 3.7: Yapıların çatı malzemesine göre dağılımı……50

Tablo 4.1: Aşağıbelemedik Köyü'nde incelenen geleneksel konutların plan tipolojisi……75

KISALTMALAR

UNESCO: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu)

ICOMOS: International Council on Monuments and Site (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi)

IFLA: International Federation of Landscape Architects (Uluslararası Peyzaj Mimarları Federasyonu)

HISTCAPE: Historic Assets and Related Landscapes

CEMAT: Committee of Senior Officials of the European Conference of Ministers responsible for Regional/Spatial Planning (Avrupa Konseyi Bölgesel ve Mekânsal Planlamadan Sorumlu Bakanlar Konferansı)

ÇEKÜL: Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı

TÜBA: Türkiye Bilimler Akademisi

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

1. GİRİŞ

1.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışma, korunması gerekli tarihi çevreler kategorisinde yer alan kırsal yerleşimleri konu almaktadır. Kırsal yerleşimlerin, kültürel ve doğal miras değerleri barındırmaları açısından, korunması ve gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir. Bu bağlamda örneklem alanı olarak Adana ili Karaisalı ilçesine bağlı Aşağıbelemedik Köyü seçilmiştir. 6360 Sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile Adana ilindeki bütün köyler mahalle statüsüne geçirilmiş olsa da Aşağıbelemedik yerleşiminin bu tez çalışması kapsamında terminolojik açıdan "köy" olarak nitelendirilmesi uygun görülmüştür. Aşağıbelemedik Köyü tarihsel süreçte farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmış olmasından ötürü çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Yerel malzeme ve geleneksel yöntemlerle inşa edilmiş kırsal mimari örneklere sahip olması ve daha önce bu köyde kırsal mimarlık mirasının belgelenmesine ve korunmasına dair bir çalışma yapılmamış olması, bu köyün seçilmesinde etkili olmuştur. Yörede bulunan taş mimari örneklerini inşa eden ustaların şu anda hayatta olmaması sebebiyle bu yapıların geçmişe dair belge niteliği taşıması, bu çalışmanın literatüre katkı sağlaması açısından önemli olduğunun göstergesidir. Karaisalı'nın Varda Köprüsü, Kesrihan Kervansarayı, Kapıkaya Kanyonu ve Yerköprü mesire alanı gibi tarihi ve doğal cazibe merkezlerine yakın olma durumu da bu köyün seçilmesinde rol oynayan etkenlerden biridir. Ayrıca Aşağıbelemedik Köyü'nün Karaisalı ilçe merkezine yakınlığı da bir avantaj oluşturmaktadır. Yerel kültürün önemli bir nesnesi olan kırsal mimarlık mirasının sürdürülebilirliği; bakımsızlık, terk edilme, bilinçsiz müdahaleler, betonlaşma gibi etkenlerden ötürü tehdit altındadır. Bu çalışmanın amacı, Aşağıbelemedik köyünde bulunan kırsal mirasın somut ve somut olmayan unsurlarını belgelemek ve korunması için bir yöntem geliştirmektir. Böylece bu köydeki mirasın gelecek nesillere aktarılması yolunda ilk adım atılacaktır. Bu aşamada, köyün kırsal karakterini tanımak ve korumak adına, nitelik ve değerlerinin saptanması, belgelenmesi ve envanter oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu çalışma, nüfusunun büyük çoğunluğunu yitirmiş bu köyde, günümüz ihtiyaçlarına cevap veren çözümler üreterek, köye yeniden canlılık kazandırmayı hedeflemektedir. Bu noktadan hareketle, köyün tanınırlığını artırmak ve buradaki kültürel mirasa dikkat çekmek için kalkındırma politikaları kapsamında çevredeki cazibe merkezlerinin dahil edildiği bir kültürel rota planlaması yapılması fikri doğmuştur. Bunun yanı sıra kültürel

rota fikrini destekleyecek ve katkıda bulunacak olan diğer bir öneri, yörede agro-turizm faaliyetlerinin teşvik edilmesidir. Bu sayede köyün hem sosyoekonomik ve kültürel kalkınması sağlanacak, hem de kırsal mimari doğal çevresiyle birlikte bir bütün olarak korunabilecektir. Son olarak bu çalışmanın benzer nitelikteki diğer yerleşimler için, barındırdıkları kültürel ve doğal miras değerlerine dair farkındalık yaratarak, bu değerlerin yok olmadan belgelenmesi ve koruma altına alınması adına örnek teşkil etmesi amaçlanmaktadır.

1.2. Çalışmanın Kapsamı

Bu çalışma Adana ilinin Karaisalı ilçesinde bulunan Aşağıbelemedik köyünün kırsal miras değerlerinin incelenmesini kapsamaktadır. Tezin kuramsal alt yapısı kurulduktan sonra, Karaisalı ilçesi ve Aşağıbelemedik köyü ile ilgili araştırmalar ve analizler yapılmıştır. Bu araştırmalar ve analizler sonucunda, bölgenin turizm potansiyeli göz önünde bulundurularak, Aşağıbelemedik Köyü ve Karaisalı'nın kültürel ve doğal miras değerlerinin korunmasında önemli bir araç olabileceği düşünülen bir kültürel rota önerisi geliştirilmiştir.

Tezin ilk bölümü olan giriş kısmında çalışmanın amacı, kapsamı, yöntemi ve literatür özetine yer verilmiştir.

İkinci bölümde ise tezin altyapısını oluşturan kavramsal yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu bölümde kırsal miras kavramının tanımı, kırsal mirasın korunması ve kırsal mirasın sürdürülebilirliği başlıkları ele alınmıştır. Kırsal miras kavramı somut ve somut olmayan miras olmak üzere iki ayrı başlıkta incelenmiş, kırsal mirasın korunması ise tarihsel süreç, koruma sorunları ve koruma biçimleri bağlamında detaylı olarak ele alınmıştır. Son olarak kırsal mirasın sürdürülebilirliği ile ilişkili çalışmalar Türkiye'den ve dünyadan örneklerle açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde Karaisalı ilçesi tarihsel gelişim, coğrafi yapı, sosyal ve ekonomik yapı, kültürel ve doğal miras değerleri kapsamında tanıtılmıştır.

Dördüncü bölümde Aşağıbelemedik Köyü'nün tarihsel gelişim, coğrafi yapı, sosyal ve ekonomik yapı, çevre yerleşimler olmak üzere genel özellikleri anlatılmaktadır. Aşağıbelemedik Köyü'nün kırsal mimarlık mirası, yerleşim dokusu analizleri ile incelenmiştir. Yerleşimi oluşturan mimari ögeler başlığı altında köy camisi, köy okulu, su yapıları, mezarlık, geleneksel konutlar ve taşınır kültür varlıkları bulunmaktadır. Geleneksel konutların plan,

cephe, yapım sistemi ve malzeme özellikleri detaylı olarak ele alınmıştır. Son olarak köyün somut olmayan miras değerlerine değinilmiştir.

Beşinci bölümde Aşağıbelemedik Köyü'nün sosyal ve kültürel yapıdaki değişimler, çevresel boyutta sorunlar ve yapısal boyutta sorunlar kapsamında koruma sorunları ele alınarak, bu sorunlara yönelik öneriler geliştirilmiştir. Bu önerilerin bir sentezi olarak ise somut ve somut olmayan kültürel mirasın korunmasında araç olabileceği düşünülen kültürel rota planlaması aktarılmıştır.

Son bölümde sonuca yer verilmiştir.

1.3. Çalışmanın Yöntemi

Tez çalışmasında kullanılacak olan başlıca yöntemler;

• Literatür Taraması: Literatür taraması kapsamında Çukurova Üniversitesi Kütüphanesi, Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Kütüphanesi ve Karaisalı İlçe Halk Kütüphanesi'nde bulunan kaynaklar ile resmi ve özel kurumlarda bulunan belgeler incelenmiştir. Ayrıca konuyla ilgili mevcut tezler ve makaleler de literatür taramasına dahil edilmiştir.

• Alan Çalışması: Alan çalışması iki farklı ölçekte yapılmıştır. Bunlar doku ve yapı ölçeğinde yapılacak olan analizlerdir. Doku ölçeğinde yapılacak olan analizlerde yapıların çevresel durum, sokak dokusu, işlev, kat adedi, kullanım durumu, özgünlük durumu, sağlamlık durumu, yapım tekniği ve malzeme, çatı malzemesi gibi özelliklerinin belirlendiği mevcut durum paftaları haritalama yöntemi ile hazırlanmıştır. Yapı ölçeğinde yapılacak olan analizlerde ise özgün nitelik taşıyan taş yapıların envanter fişleri doldurulmuştur. Envanter fişleri oluşturulurken yerinde gözlem ve fotoğraflama yöntemi kullanılmıştır. İçine girilebilen yapıların planları belgelenmiştir.

• Sözlü Görüşmeler (Yerel Halktan Bilgi Edinme): Aşağıbelemedik köyünün tarihine ilişkin yazılı kaynak bulunmadığından, köyün tarihi ve genel özellikleri ile ilgili bilgi toplamak adına yerel halk ile röportajlar yapılmıştır.

1.4. Literatür Özeti

Bu tez çalışmasının kuramsal çerçevesi kırsal miras kavramı üzerine kurulmuştur. Tez çalışması kapsamında kırsal mirasın tanımı, bileşenleri, korunması ve sürdürülebilirliği

hakkında literatür taraması yapılarak, elde dilen bilgiler tezin kuramsal altyapısını oluşturmak adına derlenmiştir.

Kırsal miras (Rural heritage) kavramı uluslararası belgelerde daha fazla rastlanan ve literatürde yer edinmiş bir kavramdır. Dolayısıyla kırsal miras kavramının tanımlanmasında Avrupa Konseyi'nin yayınladığı "European Rural Heritage Observation Guide- CEMAT", "Naturopa- European Rural Heritage", Futuropa- The Rural Vernacular Habitat, a Heritage in Our Landscape" gibi uluslararası belgelerden yararlanılmıştır. Bunun yanı sıra bazı kaynaklarda kırsal miras kavramına eşdeğer anlamda kullanılan kırsal peyzaj- kültürel peyzaj kavramları da araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Bu kavramların tanımı için UNESCO, ICOMOS gibi uluslararası düzeyde faaliyet gösteren kuruluşların yayınladığı belgeler incelenmiştir. Du ve Shi (2019)'nin "Rural Heritage: Value, Conservation and Revitalisation- From the Perspective of the Human-Land Relationship" ve Kayın (2012)'ın "Bir Kültürel Manzara-Kültürel Peyzaj Öğesi Olarak Kırsal Yerleşimlerin Korunmasına Yönelik Kavramsal ve Yasal İrdelemeler" adlı makaleleri de kavram tanımlarının açıklanmasında başvurulan kaynaklardandır.

Somut ve somut olmayan bileşenleri kapsayan kırsal miras kavramının bileşenlerinden biri olan kırsal mimari kavramı da tez kapsamında detaylı olarak ele alınmıştır. Kırsal mimarinin tanımı, özellikleri, kırsal mimarlıkta malzeme, kırsal mimariyi biçimlendiren etkenler gibi başlıklar; ÇEKÜL Vakfı'nın (2012) "Anadolu'da Kırsal Mimarlık", Aran (2000)'ın "Barınaktan Öte: Anadolu Kır Yapıları", Tunçdilek (1967)'in "Türkiye İskân Coğrafyası; Kır İskânı (Köy-altı İskân Şekilleri", adlı kitaplarından yararlanılarak açıklanmıştır. Kırsal mimarinin tanımı ve özelliklerinin anlaşılmasında ICOMOS "Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü" de önemli bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Asatekin (2004)'in "Kültür ve doğa varlıklarımız, neyi, niçin, nasıl korumalıyız?" adlı kitabında kültür varlıklarını taşınır ve taşınmaz olarak iki grupta incelemektedir. Ayrıca kültür ve doğa varlıklarının miras değerlerine, kültür ve doğa varlıklarını tehdit eden tehlikelere ve bunların nasıl korunacağına değinmektedir. Bu kaynak, kırsal miras ögelerinden biri olan taşınır kültür varlıklarının tez kapsamında açıklanmasında yol gösterici olmuştur. Somut olmayan kültürel miras kavramı ise UNESCO'nun "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi" isimli belgeden yararlanılarak tanımlanmıştır.

Kırsal mirasın korunması başlığı altında kırsal mirası korumanın tarihsel süreci, koruma sorunları ve koruma biçimleri alt başlıkları yer almaktadır. Bu başlıklar altındaki bilgiler ise Zeynep Eres, Zeynep Ahunbay, Koray Güler gibi koruma uzmanlarının çalışmalarından yararlanılarak derlenmiştir. Ayrıca bu bölümde de UNESCO ve ICOMOS gibi kuruluşların

yayınladığı tüzük ve bildiriler incelenmiştir. Bunun yanı sıra kırsal mimarinin korunması konusunda yapılan yüksek lisans tezlerinin incelenmesi de yol gösterici olmuştur.

Kırsal mirasın sürdürülebilirliğine yönelik yapılan araştırmalarda dünyadan ve Türkiye'den örnekler sunulmasına özen gösterilmiştir. Kırsal yerleşimlerin sürdürülebilirliği konusunda uluslararası ölçekte HISTCAPE'in "Cultural Heritage, Landscape & Rural Development" adlı çalışması öne çıkmaktadır. Yerel düzeyde ise kırsalın korunması ve sürdürülmesine dair yaklaşımların örnek alanlar üzerinden aktarıldığı ÇEKÜL Vakfı'nın "Kırsal Mirasın İzinde" kitabı sıkça başvurulan önemli bir kaynaktır.

Karaisalı ilçesinin anlatıldığı bölümde Karaisalı Kaymakamlığı ve Karaisalı Belediyesi'nin web sitelerindeki bilgilerden yararlanılmıştır. Karaisalı ilçesinin geçmişteki sosyal, ekonomik ve kültürel durumu hakkında bilgi edinmek için 1891 tarihli Adana Salnamesinden yararlanılmıştır. İlçede bulunan köylerin geçmişteki durumu ise "Köy Envanter Etütlerine Göre Adana, 1964" ve "Köy Envanter Etüdü 01: Adana 1981" isimli kitaplar aracılığıyla öğrenilmiştir. Bu kaynaklardan elde edilen bilgiler tablo haline getirilerek tez içerisinde kullanılmıştır. Karaisalı ilçesinin kültürel ve doğal miras değerlerinin açıklandığı bölümde ise tarihçi ve yazar Cezmi Yurtsever'in "Ramazanoğulları" ve "Pozantı Tarihi" isimli kitaplarından yararlanılmıştır.

Literatür taraması sırasında Karaisalı ilçesinde herhangi bir köyü ele alan kırsal mirası koruma konulu bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla Aşağıbelemedik Köyü'nün kırsal mirasının belgelenmesi, korunması ve sürdürülebilirliğini konu alan bu çalışmanın gelecekte bölgedeki kırsal mirası konu alan diğer çalışmalara öncülük etmesi amaçlanmaktadır.

2. KIRSAL MİRASIN TANIMI, KORUNMASI VE SÜRDÜRLEBİLİRLİĞİ

2.1. Kırsal Miras Kavramı

Kırsal miras kavramı birçok farklı bileşenden oluşan bir üst kavram olmasına rağmen, son zamanlara kadar daha dar anlamlarda tanımlandığı bilinmektedir. Bu kavram geçmişte yalnızca çamaşırhane, değirmen, ibadet yerleri gibi ikincil yapıların da dahil olduğu tarımsal faaliyetlerle bağlantılı yapılar olarak düşünülse de bu yaklaşım zamanla değişip gelişerek; kırsal miras kavramı daha geniş bir çerçevede tanımlanmaya başlanmıştır. Yeni yaklaşımların gelişmesiyle birlikte, yüzyıllardır süregelen insan- peyzaj ilişkisinin tüm somut ve somut olmayan bileşenleri kırsal miras kavramına dahil edilmiştir (CEMAT, 2003).

Avrupa Konseyi'nin 2003 yılında yayınladığı Kültürel Miras Gözlem Rehberi'ne göre somut bileşenler peyzaj, taşınmaz varlıklar, taşınır varlıklar ve yerele özgü ürünler; somut olmayan bileşenler ise peyzajın oluşturulmasını, evlerin ve mobilyaların inşa edilmesini, yerel ürünlerin yetiştirilmesini sağlayan bilgi ve beceriler, yazılı olmayan geleneklerden doğan yerel lehçeler, müzik ve sözlü edebiyat unsurları, gündelik yaşam biçimi, ritüeller, festivaller olarak ele alınmaktadır. Somut olmayan mirasın tüm bileşenleri, başka bir deyişle yaşayan bir mirası temsil etmektedir (CEMAT, 2003).

Chiva'ya (2001) göre kırsal miras; kırsal alanlarda birbirinden ayrılmaz bileşenler olan doğal ve kültürel varlıkların birlikteliği olarak tanımlanmaktadır. Kolektif kimliğin bir parçası olan kırsal miras, ait olduğu kültürün geçmişine dair anlamlı bir hatırlatıcı olmakla birlikte gelecek nesiller için büyük önem taşıyan bir değerdir.

Rouard (2001) hiçbir nesnenin ya da becerinin tek başına bir miras niteliği taşımadığı yaklaşımını benimseyerek, kırsal mirasın somut ve somut olmayan (tarih, mimari, sanat, kültür, teknik, beceri, gıda üretimi, flora, fauna, doğal ve yapılı çevre) çeşitli bileşenlerden oluştuğunu belirtmektedir.

Kırsal miras kavramını açıklarken değinilmesi gereken diğer bir kavram da kültürel peyzajdır. Kayın (2012), makalesinde kırsal yerleşimleri anlamlandırmada UNESCO'nun kullandığı "kültürel peyzaj" ve Rapoport'un önerdiği "kültürel manzara" kavramlarının önemine değinmektedir. *"Kültürel manzaralar, çok az bir bölümü tasarlanmış ve uzun bir zaman dilimi*

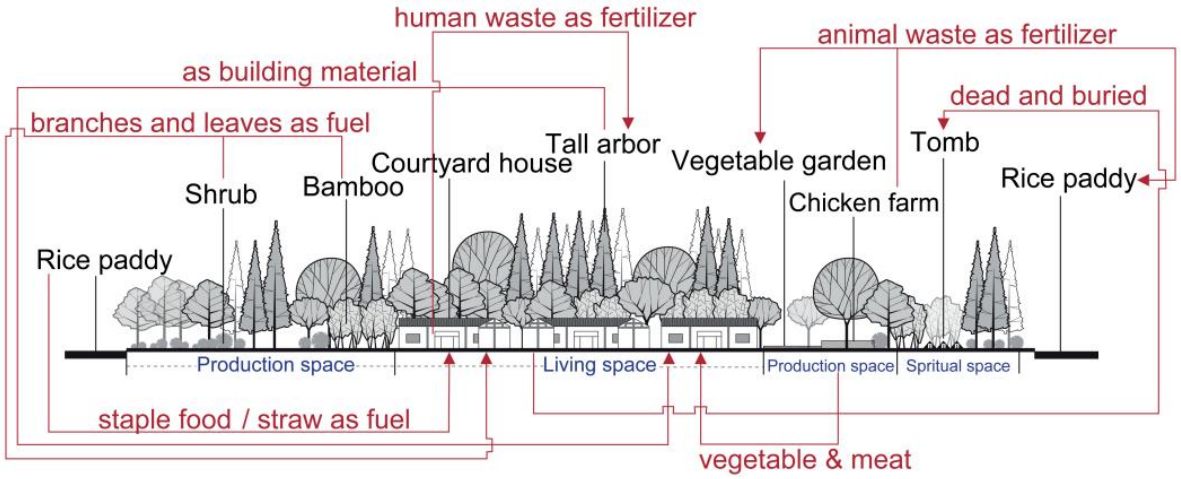
içerisinde birçok kişinin birbirinden bağımsız verdiği kararlarla açıkça tanınabilir bir bütün haline gelmiş oluşumlardır." (Rapoport,2004). Rapoport (2004) kültürel manzarayı; kültür ve doğanın etkileşimi sonucu meydana gelen ve kırsal yerleşimlerin özünü-kimliğini oluşturan bir kavram olarak ele almaktadır. Kırsal yerleşimlere kimlik kazandıran somut ve somut olmayan öğeler; dağ, nehir, vadi, orman ağaçlar gibi doğal çevre unsurları, tarım ve hayvancılık aktiviteleri sonucu şekillendirilmiş alanlar, geleneksel mimari yapılar ve dokular, gelenekler, gündelik yaşam pratikleri ve ritüellerdir (Kayın,2012).

Schwimmer (2001) de kırsal mirası peyzaj perspektifinden ele almaktadır. Schwimmer'e göre kırsal miras; somut ve somut olmayan (tarih, sanat, kültür vb.) ögeler ile birlikte flora ve faunayı da içeren doğal miras ve bunlarının tamamını kapsayan peyzajdır.

Du ve Shi (2019)'ye göre kırsal miras; mimari, coğrafik, tarihsel ve kültürel değerler içermektedir. Kırsal mirasın somut ve somut olmayan bileşenlerden oluşan bir bütün olduğunu benimseyen bu yaklaşım, kültürel peyzaj konseptinden yola çıkılarak geliştirilmiştir. Kültürel peyzajlar en genel tanımıyla insan-doğa etkileşiminin bir sonucu olarak meydana gelen kültürel miras alanlarıdır (UNESCO, 2019). Kültürel peyzaj konsepti doğa ve kültürün birleştiği kırsal alanların korunmasında kullanılabilecek bütüncül bir yaklaşım benimsemektedir. Kırsal alanların sürekli değişip dönüşen dinamik bir yapıya sahip olması da kültürel peyzaj perspektifinden bakılarak değerlendirilmesi yaklaşımını destekler niteliktedir (Du ve Shi, 2019).

2017 yılında yayınlanan "ICOMOS-IFLA Principles Concerning Rural Landscapes as Heritage" isimli belgede kırsal peyzajlar; *"tarım, hayvancılık, balıkçılık, ormancılık, vahşi yiyecek toplayıcılığı, avcılık ve tuz gibi diğer kaynakların ortaya çıkarılması yoluyla üretilen besin ve diğer yenilenebilir doğal kaynakların kullanıldığı, insan-doğa etkileşimiyle oluşmuş kara ve sulak alanlar"* olarak tanımlanmıştır.

Kırsal mirasa anlam katan unsur, insan-peyzaj ilişkisidir. Yerel halkın özgün üretim metotları, yaşam tarzı, ritüelleri gibi somut olmayan miras değerleri, insan ve doğanın uzun zaman boyunca bir harmoni içerisinde sürekli olarak var olması, kırsal peyzajların miras niteliği kazanmasındaki en önemli etkenlerdir. Tarihsel süreç boyunca çeşitli sebeplerden ötürü insan-peyzaj ilişkisinin niteliği değişse de kırsal alanlarda bu ilişki hep var olmuştur (Du ve Shi, 2019).

Şekil 2.1: Çin'in Chengdu Ovası'ndaki köylerde geleneksel insan-peyzaj ilişkisi örneği (Shi, 2013).

Kırsal miras kavramı farklı çalışmalarda; miras olarak kırsal peyzaj (rural landscape as heritage), tarımsal miras (agricultural heritage), yapılı miras (built heritage) kırsal kültürel peyzaj (rural cultural landscape) veya köy kültürel peyzajı (village cultural landscape) gibi farklı tabirlerle ele alınsa da bu tabirler anlam olarak eşdeğer kabul edilmektedir. (Du ve Shi, 2019).

2.1.1. Somut Miras

2.1.1.1. Peyzaj

Türk Dil Kurumu peyzaj kavramını; "kır resmi" ve "bir yerin doğal görünüşü" olarak tanımlamaktadır. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (2000)'nin tanımına göre peyzaj; "özellikleri, insan ve/veya doğal faktörlerin etkileşimi ve eylemi sonucunda insanlar tarafından algılandığı şekliyle oluşan bir alandır." şeklinde ifade edilmektedir. 2003 yılında Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan ve kırsal miras kavramının detaylı olarak ele alındığı "Kırsal Miras Gözlem Rehberi" isimli belgede; kırsal mirasın bütünleyici bileşenleri peyzaj, yapılar, sosyal ilişkiler, tarım ve hayvancılık, yiyecek, el sanatları ve toplumsal yaşam olmak üzere 7 ana başlık altında ele alınmıştır. Bu belgeye göre kırsal mirası anlamak, peyzajı doğru bir şekilde okumakla başlar. Bu nedenle öncelikle peyzaj kavramının onu oluşturan ana bileşenlerin birbirleriyle olan ilişkileri de göz önünde bulundurularak tanımlanması ve incelenmesi gerekmektedir. Kırsal Miras Gözlem Rehberi (2003)'ne göre peyzaj kavramı; mekânsal organizasyon, tarımsal alanlar, ulaşım ağları ve çevre yapılar olmak üzere 4 başlıkta ele alınmaktadır. Peyzajın mekânsal organizasyonunu oluşturan (ona şekil veren ve ana bölümlere

ayıran) unsurlar; ekili arazi, pastoral arazi, ormanlık arazi, sulak arazi ve yapılı çevredir. Peyzajın mekânsal organizasyonu değerlendirilirken dikkat edilmesi gereken bazı kriterler;

- Ekili arazilerin nasıl oluştuğu, arazi parsellerinin nasıl düzenlendiği ve bu parsellere nasıl ulaşıldığı,
- Hayvancılık için hangi alanların kullanıldığı, bunların mevsimlere göre değişip değişmediği, bu alanların nasıl işaretlendiği, dağ çiftliği/çoban barınağı gibi kalıcı yapılar içerme durumu,
- Ormanlık arazinin nerede ve nasıl bölündüğü, ne tür ağaçları barındırdığı ve baskın türlerin neler olduğu, bu alanların nasıl nitelendirildiği (yüksek orman, baltalık orman vs.), bunları kimin yönettiği ve yerel halkın bu alanlar üzerinde belirli hakları (odun toplama vs.) olup olmadığı,
- Su kaynaklarının nerede bulunduğu, bu kaynakların doğal yollarla mı yoksa insan eliyle mi oluştuğu.

Scazzosi (2001)'ye göre peyzaj; geçmişin kültürü, iklimi ve bitki örtüsü, kullanılan teknikler ve insanların yaşam biçimi hakkında bilgiler içeren geniş bir arşiv olması dolayısıyla gerçek bir tarihi belgedir. Peyzaj, geçmişin izlerinin şimdiki zamanın bıraktığı izlerle karıştığı sürekli dönüşen ve değişmekte olan bir oluşumdur. Aynı zamanda insanların kimliklerini arayabilecekleri ve ayırt edici özelliklerini keşfedebilecekleri bir tür aynadır. Dolayısıyla kavram olarak peyzaj, "manzara" veya "panorama" gibi anlamlarından çok daha geniş ve karmaşıktır. Peyzaj yalnızca çevre veya doğa değildir, insanların yaşam sürdüğü, somut ve somut olmayan ögelerin harmanlandığı yerdir (Scazzosi, 2001).

2.1.1.2. Taşınmaz Ögeler (Kırsal Mimarlık Mirası)

Taşınmaz miras, kırsal mimariyi oluşturan bütün mülkleri kapsamaktadır. Bu başlık altında kırsal mimarinin tanımı, bileşenleri, özellikleri, kırsal mimarlıkta malzeme ve kırsal mimariyi biçimlendiren faktörler gibi konulara yer verilecektir.

<u>Kırsal mimarinin tanımı ve bileşenleri</u>

Kırsal mimarlık; halk mimarlığı, yöresel/yerel mimarlık, vernaküler mimari, spontan mimarlık, Tarım çağı mimarlığı olarak da adlandırılmaktadır. Dünya Vernaküler Mimarlık Ansiklopedisi'nin tanımına göre; çoğunlukla konut sahibi veya yerel yapı ustaları tarafından geleneksel yöntem ve malzemeler kullanılarak inşa edilen kırsal yapılarda amaç; ait olduğu

kültürün, yaşam tarzının, ekonomik faaliyetlerin belirli gereksinimlerini karşılamaya yöneliktir. Dolayısıyla kırsal yapılarda işlevsellik, estetik kaygıdan daha ön plandadır (ÇEKÜL,2012).

Kırsal mimari; konutların yanı sıra samanlık, ahır, avlu, bahçe, ambar, köy mescidi, cami, depo, köy kahvesi, değirmen, köy odası, köprü, tuvalet, kuyu, kümes, ağıl, işlik gibi ikincil yapıları da kapsamaktadır (ÇEKÜL,2012).

Kırsal mimarinin özellikleri

Kırsal yapıların en önemli özelliği doğal karakteridir (Aran, 2000). İnsan- doğa etkileşiminin benzersiz örneklerini sunan kırsal yapıların çevreye olumsuz bir etkileri neredeyse yoktur. Ayrıca kırsal mimarlık zaman içinde evrilen, durağanlıktan uzak, dinamik bir yapıya sahiptir (ÇEKÜL, 20012).

ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü (1999)'ne göre geleneksel yapıların bazı belirgin özellikleri şunlardır;

- *"Toplumca paylaşılan bir yapı geleneği,*
- *Çevreye uygun yöresel veya bölgesel bir kimlik,*
- *Üslup, biçim, görünüş tutarlılığı veya geleneksel yapı türlerine bağlılık,*
- *Anonim olarak aktarılan geleneksel tarım ve yapı ustalığı,*
- *İşlevsel, sosyal ve çevresel kısıtlamalara etkin olarak cevap verebilme,*
- *Geleneksel yapım sistemlerinin ve zanaatların etkin uygulaması."*

Kırsal mimarlıkta malzeme

Kırsal yerleşimlerin inşası için gerekli malzemeler uzak bölgelerden değil, yakın çevreden temin edilir. Kırsalda yaşayan insanlar, konutlarını ve diğer eklentileri inşa etmek için bu malzemeleri kendi emek, bilgi ve maharetleri çerçevesinde kullanmışlardır. Her konut, inşa edildiği sahadaki mevcut malzeme türlerinin somut bir göstergesidir. Örneğin ormanlık bir alanda ağaç, ova tabanında kerpiç, kayalık ve dağlık bir bölgede ise taştan yapılmış evlerin çoğunlukta olması bu durumu açıklar niteliktedir. Kırsal alanlarda yakın çevreden temin edilen malzemelerin temelde ağaç, toprak ve taş olmak üzere üç malzeme ile sınırlı olduğu bilinmekteyse de son yıllarda satın alma gücünün ve imkanların artmasıyla birlikte; tuğla, kireç, çimento gibi malzemelerin de kırda kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Türkiye özelinde kır yerleşimlerinde taş, toprak, ağaç malzemelerin yalnızca biri kullanılarak tek malzeme ile

inşa edilen konutlar olabildiği gibi, bu malzemelerin birlikte kullanıldığı konutlar da mevcuttur. Güneydoğu Anadolu'da bulunan ve arı kovanına benzeyen kubbeli evler, yalnızca toprak malzeme kullanılarak yapılmıştır. Karadeniz Bölgesi'nin dağlık kesimlerinde ise sırf tomruktan inşa edilmiş çatma evler bulunmaktadır. Sırf taştan yapılmış evlere ise çoğunlukla Toroslar, Ege ve Doğu Anadolu'da rastlanmakla beraber, bu evlerin sayıca az olduğu söylenebilir. Bunun sebebi ise harçsız yapıldıkları için kısa zamanda yıkılarak günümüze ulaşamamış olmalarıdır. Genellikle kısır tabiat şartları, teknik anlamda gerilik, yoksulluk gibi sebeplerle tek malzeme ile inşa edilen bu yapılar, ilkel niteliklere ve evden ziyade barınak karakterine sahiptir. Ahşap konutların hakimiyet kazandığı Karadeniz Bölgesi ve toprak konutların yaygın olduğu Güneydoğu Anadolu Bölgesi haricindeki bölgeler kullanılan malzemeler açısından daha kompleks bir yapıya sahiptir. Kırsal mimarlıkta malzeme söz konusu olduğunda Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri iki ayrı ucu temsil etmektedir. Marmara, Ege, Akdeniz bölgelerinde ise hemen her tip konuta rastlanabilmektedir. Örneğin Akdeniz Bölgesi'nde taş, kerpiç veya ahşap malzemeden inşa edilmiş konutlar, birbirinden birkaç kilometre ötede bulunabilmektedir. Toroslarda taş kullanımının yaygın olduğu düşünülse de ormanın bulunduğu yerlerde taş-ağaç karışımı evler yoğunluktadır. Akdeniz'in sahil bölgelerinde ise taş, ağaç, kerpiç olmak üzere her türlü malzeme ve bu malzemelerden inşa edilebilecek olan ev tipleri (toprak evler, saz ve örme evler, ahşap-taş-kerpiç karışımı dolma evler, bağdadi evler vs.) bir arada bulunmaktadır. Türkiye'de bazı bölgeler dışında ev inşasında ihtiyaç duyulabilecek olan malzemeler genelde bir arada bulunabildiğinden, her bölgede malzemeye göre standart tiplerden meydana gelen evlere rastlanmamaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak, çeşitli malzemenin kullanılması estetik ve fonksiyonel açıdan daha gelişmiş evler inşa edilmesini mümkün kılmaktadır. Ayrıca evlerdeki çeşitliliğin fazla olması kır hayatının kültür seviyesi ile de doğru orantılı olması açısından önemli bir husustur (Tunçdilek, 1967).

Kırsal mimarinin biçimlenmesinde etkili olan faktörler

Kırsal mimarinin biçimlenmesinde etkili olan faktörler; Tunçdilek (1967)'e göre fiziksel, sosyal, ekonomik olmak üzere üç grupta incelenmiştir.

Fiziksel faktörler

Bir bölgenin jeolojik yapısı, bitki örtüsü, topoğrafyası, iklimi gibi fiziksel özellikleri kır yapılarının şekillenmesinde büyük rol oynar. Kullanılan malzeme, duvar kalınlığı, kapı-pencerelerin sayısı ve büyüklükleri, dam malzemesi, evlerin yönelimi gibi temel hususlar,

bulunduğu yörenin fiziksel nitelikleri ile yakından ilişkilidir. Jeolojik ve topografik özelliklerin kullanılan malzeme üzerindeki etkisi, Akdeniz Bölgesi örneği üzerinden incelendiğinde; alt zonda ot ve kamıştan yapılmış huğ evleriyle birlikte ahşap, kagir, kerpiç evlere rastlanırken, Toroslara doğru çıkıldıkça ise taş, ağaç ve taş-ağaç karışımı evlerin hakimiyet kazandığı görülür. Kırsal mimarinin biçimlenmesinde bitki örtüsü faktörünün rolüne değinilecek olursa; öncelikle Güneydoğu Anadolu'nun kurak bölgeleri dışında Türkiye'nin hiçbir bölgesinde ağacın katılmadığı bir kır yapısının olmadığının belirtilmesi gerekir. Evlerin yapımında ağaçların gövdesi kadar diğer bitkisel malzemeler de kullanılır. Ağaç dalı, çalı, kamış, ot gibi bitkisel malzemeler evlerin duvarı için fazla önem teşkil etmese de damın inşası sırasında ön plana çıkar. Başka bir örnek olarak kerpicin samanla karıştırılarak daha tutucu bir nitelik kazandırılması da bitkisel malzemenin kır yapılarının inşası sürecindeki önemini açıklar niteliktedir. Isı, rüzgâr, güneşlenme, yağış ve nemlilik gibi iklimsel faktörler de bir bölgenin kır yapılarının biçimlenmesinde etkili fiziksel özellikler arasında yer almaktadır. Yine Akdeniz bölgesi özelinde incelendiğinde; sahil kesimlerinde kış şartlarının hafif geçmesi sebebiyle sağlam ve kalın duvarlı evler yerine; Yörüklerin ot, saz ve kamıştan yaptıkları huğ evlerinin çoğunlukta olduğu görülür. Taştan yapılmış evlerde ise taşların arasının harçla doldurulmamış ve sıvanmamış olması dikkat çekicidir. Bu durum da Akdeniz'in sahil kesimlerinde kış şartlarının zorlayıcı olmamasının bir sonucudur. İklim faktörü kapı ve pencerelerin biçimlenişinde de etkili olmuştur. Akdeniz Bölgesi'nde bulunan kır yapılarının büyük kapılara ve yön ayırt etmeksizin dört tarafa bakan pencerelere sahip olduğu, bu pencerelerin de özellikle hâkim rüzgâr yönünde açıldığı görülmektedir. Buna ilaveten yaz sıcaklarından korunma arzusu ile evler genellikle kuzeye ve -eğer varsa- vadi içlerine doğru bakacak şekilde konumlandırılmıştır. Damların biçimlenişini de iklim faktörüyle açıklamak mümkündür. Akdeniz Bölgesi'nde yaygın olarak görülen, yağışların şiddet ve miktarına bağlı olarak hafif eğik tarzda yapılan düz toprak damlar, sıcak iklimin etkisiyle bir yandan tahıl vb. maddelerin kurutulması için fayda sağlarken; diğer yandan yaz geceleri oturma ve dinlenme alanı olarak kullanılırlar (Tunçdilek, 1967).

Sosyal faktörler

Evlerin nasıl ve neden yapıldığı soruları ve bu süreçte etkili olan fiziksel faktörler kadar; evlerin kimin için yapıldığı, ev halkının yaşantısı ve evin yapısı arasında ne tarz bir ilişki olduğu soruları ve sosyal faktörler de oldukça önemlidir. Öncelikle ilkel bir barınak veya modern bir bina fark etmeksizin, evin asıl ve ilk görevi onu yapan veya yaptıran insanları barındırmasıdır.

Kırsalda yer alan evlerde bireysel bir kullanım söz konusu değildir. Evin temelleri beşerî anlamda aile müessesesine dayanmaktadır. Aile içinde nüfus sayısının artması veya çocukların evlenmesi durumunda eski odalara yenilerinin eklenmesi gibi evin gelişimi ve şekillenmesine ait bir örnek, sosyal faktörlerin etkisinin anlaşılması açısından açıklayıcıdır. Sosyal yapının etkisinin gözlemlendiği diğer bir konu ise evin fonksiyonudur. Kırlarda yer alan evler ve eklentileri kır hayatının tezahürü olarak nitelendirilebilir. Bu evler en genel tabiriyle ikametgâh ve müştemilat olmak üzere iki ayrı fonksiyon barındırırlar. İkametgâh; ailenin oturma, dinlenme, uyuma, yemek yeme gibi temel ihtiyaçlarının karşılandığı yaşam alanını ifade eder. Müştemilat ise; depo, ambar, samanlık, ahır gibi eklentilerin genel adıdır. Burası hayvanların barındığı, kışlık yiyecek içecek ve çeşitli alet edevatın muhafaza edildiği bölümdür. İkametgâh ve müştemilat, kır evinin ayrılmaz iki bileşenidir. Eklentilerin zayıflaması ya da ortadan kalkması durumunda ev, kırsal fonksiyonunu yitirmiş olmaktadır. Gelenek görenekler de evlerin biçimlenişin de önemli bir paya sahiptir. Örneğin; asırlardır sedanterliği kabullenmiş insanların evleri ile, yakın zamanlara kadar göçebe olarak dolaşmış veya başka bölgelerden göçmen olarak gelmiş insanların evlerinin birbirine benzemesi beklenemez (Tunçdilek, 1967).

Ekonomik faktörler

Fiziki ve sosyal faktörlerden sonra evin üçüncü boyutunu meydana getiren ekonomik faktörler; evin yapılması, şekil alması, kullanılması, eklentilerin gelişmesi gibi birçok süreçte etkili olmaktadır. Ekonomik faaliyetler doğal kırsal çevrenin şartlarına göre şekillenmekle birlikte, toplayıcılıktan modern tarım ve hayvancılığa kadar çeşitli şekillerde olabilmektedir. Tarım ve hayvancılık olarak genelleyebileceğimiz başlıca ekonomik faaliyetlere ek olarak Türkiye'de meyvecilik, sebzecilik, sanayi bitkileri yetiştiriciliği, balıkçılık, ipekböcekçiliği, zeytincilik, yağcılık gibi özelleşmiş ekonomik faaliyetlerde mevcuttur. Kıra ait olan ekonomik faaliyetlerin mimari açıdan önemi, ev ve eklentilerinin şekillenmesinde önemli bir etkisinin olmasıdır. Örneğin yalnızca hayvancılıkla geçinen bir ailenin evinde eklenti olarak samanlık ve ahır bulunurken, tarımla uğraşan bir aile ambar ve samanlığa ihtiyaç duyacaktır. Sebze meyve yetiştiricisi bir ailenin ise aletlerin, gübre ve bitki ilaçlarının muhafaza edildiği bir depo ve taşıma yapan araçlar için bir garaja sahip olması gerekmektedir. Zeytincilik yapan ailelerin evinde zeytinlerin salamurası için büyük fıçıların yer aldığı "mahzen" özelleştirilmiş bir mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. Tütün üretiminin yapıldığı evlerde alt kat oturma yeri olarak, üst kat ise tütün kurutma ve depolama mekânı olarak kullanılmaktadır. Benzer bir durum ipekböcekçiliği faaliyetlerinin yürütüldüğü evlerde de görülmektedir. Bu evlerde alt kat oturma

yeri olarak kullanılırken, üst kat camsız pencerelere sahip havadar bir mekân olarak tasarlanmıştır. Bu havadar mekânda dut yaprakları üzerinde ipekböceği üretilmektedir. Yerel halkın bağcılık yaparak geçimini sağladığı kırsal alanlarda ise köyün kilometrelerce uzağında üzümlerin kurutulması için üzeri kapalı ve havadar bir yapı olan bağ evleri bulunmaktadır. Bununla birlikte pekmez ve sirke yapımı için basit bir imalathane de eklenebilmektedir.

Türkiye'de kırsal kesimlerde tarım ve hayvancılık faaliyetleri genelde birlikte yürütüldüğünden yukarda sayılan fonksiyonların yalnızca birini barındıran örnekler nadir görülmektedir. Tarım ve hayvancılık faaliyetlerini birlikte yürüten ailelerin evlerinde rastlanan eklentiler daha çeşitlidir. Örneğin ahır, ambar, samanlık, peynirhane, koruluk, garaj, depo, odunluk, tezeklik, kümes gibi farklı eklentiler tek bir evin etrafında toplanabilmektedir. Eklentilerin sayısı, cinsi, büyüklüğü ailenin mali gücü ile doğru orantılıdır (Tunçdilek, 1967).

2.1.1.3. Taşınır Miras

Taşınır miras; resim, heykel gibi sanat eserlerinin yanı sıra, bir kültürün gündelik yaşamına ait izler barındıran her türlü taşınır nesneyi kapsamaktadır. Bu nesneler ait olduğu kültürün sosyal, ekonomik, politik, kültürel, tarihsel, teknik ve estetik niteliklerine ilişkin belge değeri taşırlar. Örneğin, bir heykel ait olduğu dönemin anatomi bilgisi, malzeme işleme teknikleri, estetik anlayışı, giyim tarzı hakkında bilgiler içerir. Bunun yanı sıra bir tıraş bıçağı gibi daha basit bir nesne de ait olduğu kültürün erkeklerinin temizlik yöntemleri ve metal işleme teknolojileri gibi gündelik yaşama dair izler taşır. Ait olduğu dönemin; beğenisini ve estetik anlayışını ifade eden, sosyal ve kültürel mesajlar içeren iğne oyaları, teknik ve malzeme bilgisini aktaran takılar, bakırcılık zanaatı hakkında bilgiler içeren bakır kaplar, geleneksel yaşamın temizlik anlayışını gösteren ibrikler, aydınlanma biçimini yansıtan gaz lambaları da taşınır mirasa örnek verilebilir (Asatekin, 2004).

Şekil 2.2: Taşınır miras örnekleri (Asatekin, 2004)

2.1.2. Somut Olmayan Miras

Somut olmayan kültürel miras, insanlığın tarihsel süreçte nesiller boyunca bilgi ve becerilerini aktararak oluşturduğu ortak belleğin ürünüdür. Bir toplumun kültürel zenginliğini oluşturan efsaneler, destanlar, masallar gibi sözlü gelenekler ve anlatımlar; karagöz, meddah gibi gösteri sanatları; doğum, nevruz, düğün gibi toplumsal uygulamalar; halk hekimliği, geleneksel yemekler gibi bilgi ve beceriler; dokumacılık, bakırcılık gibi el sanatları ve zanaatlar, somut olmayan kültürel mirasın unsurlarını oluşturur.

Somut olmayan kültürel miras UNESCO (2003) tarafından "*toplulukların, grupların, kimi durumlarda bireylerin, kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, anlatımlar, temsiller, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araçlar, gereçler ve kültürel mekânlar*" şeklinde tanımlanmaktadır.

Kültürel çeşitliliğe katkı sunan ve kuşaktan kuşağa aktarılan somut olmayan kültürel miras, sürekli yeniden üretilen dinamik bir kavramdır. Toplumlarda aidiyet duygusunun oluşturulmasında da önemli bir role sahiptir.

UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde somut olmayan kültürel mirasın ana bileşenleri sözlü gelenekler ve anlatımlar, gösteri sanatları, toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar ve el sanatları geleneği olmak üzere sınıflandırılmıştır (UNESCO, 2003).

Aralık 2020 tarihi itibariyle Türkiye'nin Somut Olmayan Kültürel Miras Listelerine kayıtlı 21 adet unsuru bulunmaktadır:

- Meddahlık Geleneği (2008)
- Mevlevi Sema Törenleri (2008)
- Âşıklık Geleneği (2009)
- Karagöz (2009)
- Nevruz (Azerbaycan, Hindistan, İran, Kırgızistan, Özbekistan ve Pakistan ile ortak dosya (2009) (2016 yılında dosya Afganistan, Azerbaycan, Hindistan, Irak, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Pakistan, Tacikistan ve Türkmenistan katılımı ile genişletilmiştir)
- Geleneksel Sohbet Toplantıları (Yaren, Barana, Sıra Geceleri ve diğer, 2010)

- Alevi-Bektaşi Ritüeli Semah (2010)
- Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali (2010)
- Geleneksel Tören Keşkeği (2011)
- Mesir Macunu Festivali (2012)
- Türk Kahvesi ve Geleneği (2013)
- Ebru: Türk Kâğıt Süsleme Sanatı (2014)
- İnce Ekmek Yapımı ve Paylaşımı Geleneği: Lavaş, Katrıma, Jupka, Yufka (Azerbaycan, İran, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye ile ortak dosya) (2016)
- Geleneksel Çini Sanatı (2016)
- Bahar Bayramı Hıdırellez (Makedonya ile ortak dosya) (2017)
- Dede Korkut-Korkut Ata Mirası: Kültürü, Efsaneleri ve Müziği (Azerbaycan ve Kazakistan ile Ortak Dosya, 2018)
- Geleneksel Türk Okçuluğu (2019)
- Minyatür Sanatı (Azerbaycan, İran ve Özbekistan ile Ortak Dosya) (2020)
- Geleneksel zekâ ve strateji oyunu: Togyzqumalaq, Toguz Korgool, Mangala / Göçürme (Kazakistan ve Kırgızistan ile Ortak Dosya) (2020)
- Hüsn-i Hat, Türkiye'de İslam Sanatında Geleneksel Güzel Yazı (2021)

Islık Dili (2017) ise UNESCO Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer almaktadır (URL 12).

2.2. Kırsal Mirasın Korunması

2.2.1. Kırsal Mirası Korumanın Tarihsel Süreci

<u>Dünyada kırsal alan korumanın tarihsel süreci</u>

1790- Karl Victor von Bonstetten tarafından çiftlik evlerinin "geçmiş kültürün somut verileri" olarak nitelendirilmesi gerektiği fikri

- Endüstri Devrimi'nin her alanda yenilikler getirmeye başlamasıyla birlikte, kırsaldaki yaşam modeli değişmiş, ulusal kimliğin temsilcisi olan kır yapıları ve kır kültürü yok olma tehdidi ile karşı karşıya kalmıştır. Dolayısıyla geleneksel köy kültürünü temsil eden çiftlik evlerinin doğal bir park ortamında sergilenmesi yaklaşımı, bu yapıların

korunması, gelecek kuşaklara kültür aktarımı sağlaması ve ulusların zengin köy mimarlığının unutulmaması adına önem taşımaktadır (Eres,2020).

1891- Arthur Hazelius öncülüğünde Skansen Açık Hava Müzesi'nin kurulması

- Açık hava köy müzelerinin ilk örneği olan bu müzede köy yaşamının tüm yönleriyle sergilenmesi amacıyla İsveç'in farklı yerlerinden taşınarak getirilen veya taşınamadığı için kopyası yapılan ahşap ev, ambar, ahır vb. yapılar sergilenmekte ve tarım kültürü tanıtılmaktadır. Bu gelişmeyi takiben Norveç, Danimarka, Finlandiya gibi diğer İskandinav ülkelerinde de çok sayıda açık hava köy müzesi kurulmuştur (Eres,2020).
- Kırsal mimarinin korunması gerekli kültür varlığı olarak tanınması sürecinde en önemli dönüm noktalarından biri olan 2. Dünya Savaşı'nın tarihi dokular üzerindeki yıpratıcı etkileri Avrupa ülkelerinde de açık hava köy müzelerinin kurularak kır yapılarının korunması fikrinin gelişimi yönünden etkili olmuştur. 1968 yılına dek 21 Avrupa ülkesinde 95'i İskandinav ülkelerinde yer almak üzere 183 açık hava müzesinin bulunduğu bilinmektedir (Eres,2020).

1931- Atina Tüzüğü (Carta Del Restauro)

- Tüzüğün 5. maddesinde yer alan *"Hangi döneme ait olursa olsun sanat değeri ve tarihi anısı olan tüm öğeler korunmalıdır…"* ifadesi doğrudan kırsal alanların korunması ile ilgili bir yaklaşım sergilemese de temel koruma ilkelerinin anlaşılması bakımından önemlidir (Erdoğdu, 2019). Bu tüzük üzerinde oldukça belirleyici kuramsal yaklaşımlar geliştiren mimar Gustavo Giovannoni'ye göre yüksek kültürü tanımlayan görkemli anıt yapıların yanı sıra "minör mimarlık" ya da "basit mimarlık" olarak tanımladığı ve sıradan insanların, toplulukların ürettiği yerleşim dokuları da tarihin bir parçası olarak korunmalıdır (Eres,2020).

1962- Malraux Yasası

- Fransa'da çıkarılan bu yasa ile tarihi kentlerin bir bütün olarak korunmasını ve yaşatılmasını hedefleyen yasal düzenlemeler yapılmıştır (Okyay, 2001).

1962- Yerleşmelerin ve Peyzaj Alanlarının Kimliğinin ve Çekiciliğinin Korunması Konferansı

- Konferans sonucu alınan tavsiye kararında kültürel ve estetik değere sahip doğal, kırsal ve kentsel alanların korunması gerekliliğini gündeme getirmesi açısından önemlidir (Harman Aslan, 2016).

1964- Venedik Tüzüğü

- Tüzüğün 1. maddesinde *"Tarihi anıt kavramı sadece bir mimari eseri içine almaz, bunun yanında belli bir uygarlığın, önemli bir gelişmenin, tarihi bir olayın tanıklığını yapan kentsel ya da kırsal bir yerleşmeyi de kapsar. Bu kavram yalnızca büyük sanat eserlerini değil, ayrıca zamanla kültürel anlam kazanmış daha basit eserleri de kapsar"* ifadesi yer almaktadır.
- Kırsal yerleşmeleri de tarihi anıt kavramı içerisinde ele alan ve korumanın kalıcı olması gerektiğini vurgulayan bu tüzük, Malraux Yasası'nda benimsenen bütüncül yaklaşımı destekler niteliktedir. Bu tüzükle birlikte tarihi kentsel ve kırsal dokuların sit bütünlüğü içinde değerlendirilmesi gerektiği fikri birçok ülke tarafından kabul edilmiştir (Eres ve Eyüpgiller, 2013).

1965- Sitler, Eski Yapılar ile Tarihi ve Artistik Sitlerin Koruma ve Geliştirme Amacıyla Kataloglanmasına İlişkin Ölçüt ve Yöntemler (Palma Tavsiye Kararı)

- Mirasın tarihi ve artistik değerlerine değinen bu kararın önemi, sit alanlarının kentsel ya da kırsal alanda bulunabileceğine dikkat çekmesidir (Harman Aslan, 2016).

1971- Halk Mimarisi Uluslararası Kolokyumu

- ICOMOS tarafından düzenlenen kolokyumda kırsal çevrede yerinde korumanın (in-situ) önemine değinilmiştir (Binan, 1999).

1973- Kırsal Sitlerin ve Halk Mimarisi Örneklerinin Korunması ve Canlandırılması Sempozyumu

1975- Amsterdam Bildirgesi

- Temel koruma odağı mimarlık mirası olan bildirge, *"Mimarlık mirası yalnız üstün nitelikli tek yapıları ve çevreleri değil, tarihsel ve kültürel özelliği olan tüm kentsel ve kırsal alanları içerir"* ifadesinden anlaşılacağı üzere tarihsel ve kültürel özellikli kırsal

alanlar ile geleneksel karakteri olan köyleri de mimarlık mirası kategorisinde ele almıştır.

- Geleneksel yapı malzemelerinin ve yapım tekniklerinin sürdürülebilirliği gibi hususlar üzerinde durması açısından önemli bir belgedir.
- Bütünleşik korumanın önemine vurgu yapan belge, korumada yerel halkın katılımının gerekliliğini özellikle belirtmektedir (Ahunbay,2017).

1975- Vernaküler Mimari ve Çağdaş Yaşam İçindeki Yeri 3. Kolokyumu

1975- Avrupa Mimari Tüzüğü ve Küçük Kentlerin Korunması Sempozyumu

1976- Tarihi Bölgelerin Korunması ve Çağdaş Rolü Hakkında Tavsiye Kararı (Nairobi Bildirgesi)

- Temel koruma odağı tarihi ve mimari (geleneksel de dahil) alanlardır. Bu alanlar içinde köyler de sayılmaktadır. Çağlar boyunca sosyal, dini, kültürel çeşitliliğin en somut tanıkları olan tarihi alanlar, günümüzde tek tipleşme, kimliksizleşme, tahrip edilme ve hatta tamamen yok olma gibi tehditlerle karşı karşıyadır. Dolayısıyla ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde planlamalar yapılarak koruma politikaları geliştirilmelidir.
- *"Kırsal alanlarda, tarihi kırsal yerleşmelerin doğal çevreleri ile birlikte bütünlüklerinin korunması için ekonomik ve sosyal yapıdaki değişme ve bozulmalar dikkatle kontrol edilmelidir."* maddesi sosyal ve ekonomik yapıya da odaklanması açısından önemlidir (Ahunbay,2017).

1976- Kırsal Alandaki Kültür Mirasının Korunmasıyla İlgili Europa Nostra Konferansı

1977- Bölgesel Planlama İçinde Kırsal Mimari Sempozyumu (Granada Talebi)

- Temel koruma odağı olan kırsal mimari miras kavramı, yaşamsal belleğin göstergesi olarak nitelendirilmiştir (Çakan,2019).
- Kırsal mimari miras ile tüm somut ve somut olmayan değerlerin bütüncül olarak ele alındığı karar metninde, kırsal mimarinin bölgesel planlamada mutlaka yer edinmesi gerektiği vurgulanmıştır (Madran ve Özgönül, 1999).

1977- Kırsal Çevrenin Korunması Sempozyumu

1979- Kırsal Alanda Mimari Miras Kolokyumu

1979- Kırsal Mimari Miras Hakkında Tavsiye Kararı

- Temel koruma odağı kırsal mimari miras kavramı, doğal çevre ve kırsal yaşam biçimi ile birlikte ele alınmıştır. Modernleşme süreci, turizm ve yeni yapılaşma gibi sebeplerle zarar gören miras öğeleri, kırsal kesimlerdeki hayatın canlandırılması aracılığıyla koruma altına alınmalıdır (Gökalp, 2019).
- Ekolojik, ekonomik, yerel, kültürel ve sosyolojik bağlamda öneme sahip olan kırsal mimari miras, kentsel miras kadar değerlidir (Harman Aslan, 2016).

1982- Küçük Yerleşmelerin Yenilenmesi Deklarasyonu- Tlaxcala Deklarasyonu

- Kırsal yerleşmelerde geleneksel mimarinin yanı sıra sosyal yaşamın da korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması hususuna değinilmiştir (Özcan, 2017).

1982- Deschambault Bildirgesi

- Quebec kentinin kendine özgü fiziksel, kültürel, ekonomik özelliklerini açıklayan belgede kırsal miras; *"...doğa ve insanın ortak üretimi ve yaratımıdır, kendi bütünlüğünde yaşadığımız yer ve zamanı oluşturur."* şeklinde tanımlanmıştır. Bu belgeye göre kırsal miras; kültürel varlıklar, coğrafi çevre ve insani çevre olmak üzere üç bileşenden meydana gelmektedir (Kırcalı, 2019).

1985- Kırsal Kültür Mirası Kolokyumu

1985- Kırsal Peyzajın Korunması Kolokyumu

1987- Mimari Miras ve Kırsal Gelişme Sempozyumu

1988- Deprem Bölgelerinde Kentsel ve Kırsal Kültür Mirası Koruma ve Restorasyon İlkeleri 1. Uluslararası Toplantısı

1989- Avrupa Mimari Mirasın Korunması Sözleşmesi

- Kentsel alanlar ile birlikte kırsal alanlardaki tarihsel, arkeolojik, sanatsal, bilimsel, sosyal veya teknik bakımdan önemli yapı ve eserler de korunmalıdır (Özcan, 2017).

1989- Kırsal Mimari Mirasın Korunması ve Değerinin Arttırılması Yönünde Tavsiye Kararı

- Kırsal alanlarda tarımsal üretimin sürekliliğinin tehlikeye girmesi ve sosyal yapıda dönüşümler yaşanması kırsal mimari mirası olumsuz yönde etkilemiştir.
- Tavsiye ekinde geleneksel mimarinin ruhuna ve tarzına dayanan yaratıcı bir yaklaşımla çağdaş bir yerel mimarinin teşvik edilmesi, geleneksel inşa teknikleri ve el sanatlarıyla ilgili eğitim kurslarının geliştirilmesi gibi maddeler ile kırsal mirasın korunması ve yaşatılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir (Erdoğdu,2019).

1994- Nara Özgünlük Belgesi

- UNESCO'nun, "Birimizin kültür mirası hepimizin mirasıdır." anlayışının vurgulandığı belgede, kültür mirası insanlığın ortak belleği olarak kabul edilmiştir.
- Somut ve soyut anlatım biçimleriyle kendilerini ifade eden kültürler ve toplumlar özgün karakterleri dolayısıyla insanlık için önemli bir zenginliğin göstergesidir. Farklı kültürlere saygı gösterilmeli ve her yapıt ait olduğu kültürel bağlamı belirleyen ölçütlere göre ele alınmalıdır. Bunun sebebi, bir anıtın veya sitin kültürel bağlamına bağlı olarak özgünlük yargısının değişken olmasıdır. Tasarım ve biçim, malzeme ve nesne, kullanım ve işlev, gelenek ve teknikler, konum ve yerleşim, ruh ve anlatım, ilk tasarım ve tarihsel evrim gibi kaynaklar, özgünlük yargısını şekillendirmektedir (Ahunbay, 2017).

1994- Özellikle Yaban Hayatın ve Peyzaj Alanlarının Korunmasına Odaklı Kırsal Alanların Sürdürülebilir Kullanımı ve Gelişimi İçin Tavsiye Kararı

- Avrupa'nın zengin peyzaj değerlerinin büyük bir kısmını oluşturan kırsal alanlarda, kültürel mirasın korunması ve doğal kaynakların yönetimi konusunda yerel halk önemli bir rol üstlenmektedir. Kırsal miras değerlerinin uzun vadede korunması sağlayacak sürdürülebilir gelişim politikaları tanımlanmalıdır (Harman Aslan, 2016).

1995- Peyzaj Politikalarının Bir Parçası Olarak Kültürel Peyzaj Alanlarının Bütünleşik Korunmasına İlişkin Tavsiye Kararı

- Kültürel peyzajlar; yeni üretim teknikleri, sosyo-ekonomik değişimler, dönüşüm projeleri, turizm ve boş zaman faaliyetleri gibi etkenlerden ötürü tehdit altındadır. Peyzaj değerlerinin bütüncül korunması için kapsamlı politikalar üretilmelidir (Harman Aslan, 2016).

1998- Kırsal Alanlarda Turizm ve Boş Zaman Geçirme Hakkında Uluslararası Kolokyumun Sonuçları

- Peyzajın, doğanın ve yaşam kalitesinin korunmasında bir araç olarak kullanılabilecek olan kırsal turizmin, kırsal alanlar üzerinde olumlu ve olumsuz sonuçlara yol açabileceği belirtilmektedir.

1999- Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü

- Bu tüzükte geleneksel mimari miras, toplumların geçmişinin bir belgesi olarak tanımlanmaktadır. Dünyanın kültürel çeşitliliğini yansıtması bakımından önem arz eden sivil mimarlığın ayırt edici özellikleri maddeler halinde belirtilmektedir. Koruma ilkeleri bölümünde; somut ve somut olmayan değerleri kapsayan geleneksel mimari mirasın kültürel peyzajın temel bileşeni olduğu belirtilerek, geleneksel çevrenin çokdisiplinli bir uzman ekip tarafından korunması, korumanın tek yapı ölçeğinde değil yerleşme ölçeğinde olması ve çağdaş müdahalelerin geleneksel karaktere saygı göstermesi gerektiği yönünde vurgulamalar yapılmaktadır. Uygulama ilkeleri bölümünde ise araştırma ve belgeleme, geleneksel yapılara müdahale edilirken dikkat edilmesi gereken hususlar, geleneksel yapım tekniklerinin sürdürülebilirliği, çağdaş ek, yeni işleve uyarlama, değişiklikler ve dönem restorasyonları, kültürel değerlerin korunmasına yönelik eğitimler gibi konulara yer verilmiştir (Ahunbay, 2017).

1999- Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü

- Kültür mirasına erişim söz konusu olduğunda, geçmişteki ve günümüzdeki ev sahibi topluluğun kültürel değerlerine, çıkarlarına ve yasal haklarına, o kültür mirasının geliştiği peyzaj ve kökenini oluşturan kültürlere saygı gösterilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Ahunbay,2017).

2000- Avrupa Peyzaj Sözleşmesi

- Avrupa kültürel ve doğal mirasının en önemli parçası olarak ele alınan peyzaj; doğal, kırsal ya da kentsel alanları kapsamaktadır. Bu alanlar yüksek kaliteli, bozulmamış, sıra dışı güzelliğe sahip olabileceği gibi, sıradan ve bozulmuş nitelikte alanlar da olabilmektedir.

- Sözleşmenin amacı, günümüzdeki gelişmelerin peyzajların dönüşümünü hızlandırması nedeniyle bu alanların korunması, yönetimi ve planlanmasının sağlanması yönünde farkındalık oluşturmaktır (Güler,2019).

2001- ICOMOS Uluslararası Anıtlar ve Sitler Günü "Tarihi Köylerimizi Koruyalım" temalı etkinlik

- Etkinliğin duyuru metninde, dönemin ICOMOS Başkanı Michael Petzet, kırsal mimarlığı yerel koşulların sunduğu yapı malzemeleri ve yüzlerce yıllık yapı ustalığı gelenekleri ile oluşturulmuş büyük bir çeşitlilik olarak betimlemiştir. Ayrıca kırsal alanların sosyal ve ekonomik değişimler sonucu terk edilmesi ve geleneksel dokunun çeşitli sebeplerle bozulması gibi koruma sorunlarına değinerek, gelecek kuşakların tarihi kırsal mimari hakkında bilgi edinebilmeleri için, bu alanların özgün konumunda belgelenerek korunması gerekliliğine vurgu yapmıştır (Güler, 2019).

2003- Mimari Mirasın Analizi, Korunması ve Strüktürel Restorasyonu İçin İlkeler

- Öznesi doğrudan geleneksel kırsal mimari olmasa da korunması gerekli kırsal mimari yapı örnekleri için de önemli çıkarımlar yapılabilecek olan belgede, iyileştirici önlem ve denetimler başlığı altında, tarihi yapılara müdahale edilirken strüktürün ilk tasarımına, yapım tekniğine ve tarihi değerine saygı duyulması ve onun gelecekte de anlaşılmasını sağlayacak izleri korumaya özen gösterilmesi gerekliliği konusunda vurgu yapılmıştır (Ahunbay,2017).

2006- Avrupa'nın Ada ve Kırsal Bölgelerindeki Doğal, Mimari ve Kültürel Mirasın Korunması Kararı

- Bu kararla birlikte özellikle ulusal kimlik için önemine ve geleneksel değerine vurgu yapılan kırsal miras, somut ve somut olmayan bileşenler içeren fakat terk edilme ve ekonomik durgunluk gibi tehditlerle karşı karşıya olan bir kültürel miras unsurudur. Tarihsel gelişimin bir parçası olan ve farklı kuşakların yaşam biçimini simgeleyen bu miras koruma altına alınmalıdır (Gökalp, 2019).

2010- Pan-Avrupalı Kırsal Miras Tüzüğü: Sürdürülebilir Mekânsal Gelişmenin Teşvik Edilmesi- Bölgesel Uyum Etkeni Olarak Kırsal Miras

- Bu tüzük kapsamında kırsal miras somut ve somut olmayan miras olarak iki başlık altında incelenmiştir. Mimari miras, doğal miras ve kırsal peyzaj somut mirası; gelenekler ve beceriler ise somut olmayan mirası temsil etmektedir. Kırsaldaki yaşam biçimlerinin değişimiyle yok olma tehdidi altında olan kırsal mirasın, sahip olduğu sosyal, kültürel, mimari ve doğal değerlerden ötürü korunması gerekmektedir (Gökalp, 2019).

2011- Valetta İlkeleri

- Odak noktası tarihi kentler ve kentsel alanlar olsa da kırsal mirasla bağdaştırılabilecek olan bazı yaklaşımlar barındırmaktadır. Mirasın somut ve somut olmayan öğelerinin bütünlüğüne ve geleneksel biçimlenmenin korunması, geleneksel kullanım ve işlevlerin devam ettirilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Geçmişin yaşayan kanıtları olan tarihi kentlerde yerin ayırt edici özelliğinin simgesi olan geleneksel yaşamın sürdürülmesi ve yerel halkın yerinde kalmasının önemine de ayrıca değinilmiştir (Ahunbay, 2017).

2014- Floransa Bildirgesi

- Geçmiş kuşakların yaşayan hafızası, gelecek kuşaklar içinse bir kaynak niteliği taşıyan peyzaj, toplumların kimliklerini temsil etmesinden ötürü kültürel mirasın ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilmektedir. Bu mirasın korunabilmesi için öncelikle yerel halkın güçlendirilmesi ve farkındalığının artırılması gerekmektedir. Toplum odaklı olan koruma yaklaşımı, sürdürülebilir yerel ekonomik gelişmelerle desteklenmelidir (Güler, 2019).

2017- Kırsal Peyzajın Kırsal Miras Olarak Ele Alınmasına Yönelik İlkeler

- Metin, ilkeler ve eylem kriterleri olmak üzere iki ana başlıktan oluşmaktadır. İlkeler ana başlığı altında tanımlar, önem, tehditler, zorluklar, faydalar ve sürdürülebilirlik alt başlıkları yer almaktadır. Bu bölümde ‘kırsal peyzaj’ ve ‘kırsal peyzaj mirası’ kavramları ön planda tutulmuştur. Eylem kriterleri ana başlığı ise kırsal peyzaj mirasının korunmasına yönelik atılacak adımlara ilişkin ilke ve kriterleri kapsamaktadır. Bu bölüm; kırsal peyzajları ve sahip oldukları miras değerlerini anlamak, korumak, sürdürülebilir şekilde yönetmek ve iletmek olmak üzere 4 alt başlıktan oluşmaktadır (Scazzosi, 2018).

- Bu metin, kırsal peyzajın sahip olduğu miras değerlerinin karşı karşıya olduğu riskleri ve buna yönelik çözümleri ele alan güncel bir belge olması açısından önemlidir.

Türkiye'de kırsal alan korumanın tarihsel süreci

1869- Birinci Asar-ı Atika Nizamnamesi

- Arkeolojik kazıların düzenlenmesi ve taşınır arkeolojik eserlerin korunmasına ilişkin kuralları içerir (Madran, 2002).

1874- İkinci Asar-ı Atika Nizamnamesi

- Arkeolojik kazıların düzenlenmesi ve taşınır arkeolojik eserlerin korunmasına ilişkin kuralları içerir (Madran, 2002).

1884- Üçüncü Asar-ı Atika Nizamnamesi

- Tarihi eser tanımını "bugün yaşamayan kültürlerin ürünü" şeklinde yaparak arkeolojik taşınır ve taşınmaz eser hukukunu belirlemiştir.
- Mimari yapıların yerinde korunması ve yıkılmaması gerektiği yönünde daha gelişmiş bir koruma yaklaşımını benimsemiştir (Madran, 2002).

1906- Dördüncü Asar-ı Atika Nizamnamesi

- Taşınır ve taşınmaz tüm eski eserleri kapsamına almıştır. İslam uygarlığı dönemi eserleri de tarihi eser olarak tanımlanmıştır (Madran, 2002).
- Tarihsel özellik gösteren evlerin de içinde bulunduğu bir listede eski eser tanımının kapsadığı tüm yapı türleri tek tek belirtilmiştir (Zeren, 1981).
- Bu nizamnamenin getirdiği önemli bir yenilik, eski eserin çevresinin de dikkate alınması gerekliliğini vurgulaması olmuştur (Eres,2013).

1951- Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun Kurulması

- Bu kurulun görevi, korunması gerekli taşınmaz eski eserlerin koruma, bakım, onarım, restorasyon işlerinde uyulacak ilke ve programları saptamak, bu doğrultuda yapılacak olan uygulamaları izlemek ve denetlemektir (Zeren 1981).

1967- Venedik Tüzüğü kabul edildi.

1968- Ahşap Sivil Mimarlık Örneklerinin Korunmasına Öncelik Verilmesi ve Toplu Halde Bulunanların Kurul Kararını Beklemeden Koruma Altına Alınması Kararı

- "Sit koruma" kavramının gündeme gelmesi ve sit korumaya ilişkin kararların alınması için gerekli altyapı oluşturulmaya çalışılması bakımından önemlidir (Eres,2013).

1973- Eski Eserler Yasası

- Sit kavramı açıklık kazanmış ve yasal bir zemine oturmuştur (Durukan, 2004).

1979- A-1609 sayılı karar

- "Kırsal sit" teriminin geçtiği tek karardır.
- "*Kentsel ve kırsal sitlerde geçici dönem yapılaşma koşullarının belirlenmesi için yöresel yapı niteliklerine ait bilgi ve belgelerin kurula gönderilmesi*" ifadeleri yer almaktadır (Durukan, 2004).

1983- 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

- Eski eser kavramı yerine kültür ve tabiat varlığı kavramı geliştirilmiştir.
- Sit kavramı açıklanırken kırsal siti çağrıştıran herhangi bir ifadeye yer verilmemekle birlikte; kentsel, arkeolojik, doğal ve tarihi sit ayrımları da net bir şekilde yapılmamıştır (Durukan, 2004).

1989- Avrupa Mimari Mirasın Korunması Sözleşmesi kabul edildi.

- Mimari mirasın anıt, bina grupları ve ören yerleri olarak üç grupta değerlendirildiği bu belgede, bina grupları kırsal ve kentsel alanlarda olmak üzere ayrı ayrı ele alınmıştır. Sözleşme kapsamında kentsel ve kırsal alanlardaki bina gruplarına eşdeğer ölçüde önem verilmiştir (Eres,2013).

1996- Kentsel Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları konulu ilke kararı

- Kentsel sit tanımı: "*Kentsel ve yöresel nitelikleri, mimari ve sanat tarihi açısından gösterdikleri fiziksel özellikleri ve bu özellikleri ile oluşan çevrenin dönemin sosyo-ekonomik, sosyokültürel yapılanmasını, yaşam biçimini yansıtarak bir arada bulunduran ve bu açılardan doku bütünlüğü gösteren alanlardır*." şeklinde yapılmıştır.

- Kırsal sitler de bu tanım içinde değerlendirilerek ayrı bir tanım üretilmemiştir (Eres,2013).

1999- 659 sayılı Doğal Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları konulu ilke kararı

- Kararda 1. Ve 2. Derece doğal sit alanlarının içerisinde yer alan köy yerleşimlerinin 3. Derece doğal sit kapsamında değerlendirilmesine ilişkin bir madde yer almıştır. Fakat 2007 yılında konuyla ilgili alınan yeni ilke kararıyla bu madde çıkarılmıştır (Eres,2013).

2000- TÜBA Kültür Envanteri Sistemi'nin kurulması

- Bu çalışma kapsamında kırsal mimarlık yerleşme ve yapı fişleri geliştirilerek kırsal kültür varlıklarını daha iyi tanımak ve korumak amaçlanmıştır (Eres,2013).

2003- Avrupa Peyzaj Sözleşmesi kabul edildi.

2004- 5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

- Sit kavramı açıklamalarına "kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş yerler" tanımı eklenerek kırsal alanlar da kısmen göz önüne alınmıştır (Eres,2013).

2005- Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik

- Kentsel sit tanımı "*mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları sebebiyle teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte bulundukları alanlar*" şeklinde yapılmıştır (Eres,2013).

2006- Kentsel Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları ilke kararı

- Yukarıda verilen kentsel sit tanımı bu kararla birlikte ilke kararlarına girmiştir. Böylece kentsel sit tanımı genişletilmiş, bir yapıyı yakın çevresi ve peyzajla ele alan bir yaklaşım benimsenerek, kırsal sitlerin tanımlanması ve değerlendirilmesi yönünde bir zemin oluşturulmuştur (Eres,2013).
- Bu kararla birlikte 1996 gün ve 419 sayılı "Kentsel Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları" konulu ilke kararı iptal edilmiştir (Eres,2013).

2008- Kırsal Alanlarda Yöresel Doku ve Mimari Özelliklere Uygun Yapılaşmanın Yaygınlaştırılması

2010- Koruma Odaklı Kırsal Alan Planlaması

2012- 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

- Kırsal yerleşimler köy statüsünden mahalleye dönüştürülmüştür.

2.2.2. Kırsal Mirası Koruma Sorunları

Tüm dünyada etkisini gösteren ve 1970'lerle başlayan 'sanayisizleşme' sürecinde kentlerde sanayi üretiminin yerini kültür ve bilgi üretimi almaya başlamıştır. Bu süreçte kentsel mekanların nitelik ve değerleri de dönüşüme uğramıştır. Geçmişte sanayi üretimiyle yarışan kentler, artık küresel ekonomi içinde fark yaratabilmek için özgün kimliklerine ve kültürel değerlerine ihtiyaç duyar hale gelmiştir. Bu durum ise koruma politikalarını yeniden şekillendirmiş ve 'koruma' kentsel gelişimin anahtarı haline gelmiştir. Kentlerdeki sanayisizleşme sürecinin kırdaki yansıması 'tarımsızlaşma' olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu süreç; kırsal alanlarda aile çiftliklerinin küçülmesi, köylerdeki genç nüfusun istihdam arayışı ile kentlere göç etmesi, köylerin terk edilmesi, köylülerin geleneksel üretim biçimlerini unutarak ihtiyaçlarını kentten karşılar hale gelmesi gibi sonuçlar doğurmuştur. Köylerde doğanın ve coğrafyanın sundukları ile benimsenen yetinme kültürünün yerini tüketme kültürü almaya başlamıştır. Sonuç olarak dünyada ve Türkiye'de izlenen kültür odaklı dönüşüm kırsal alanları da etkilemiş, kırsal mimari ve kırsal yaşam kültürünün sürekliliğini tehdit etmeye başlamıştır. Kırsaldaki kültür odaklı dönüşümün incelenmesi, neden olduğu değişimlerin koruma sorunlarıyla olan ilişkisi bakımından önemlidir. Kırsalda değişimin pek çok farklı sebebi olabilmektedir. Bunlardan bazıları; değişen üretim ve tüketim biçimleri, turizm ve servis sektörlerinin gelişimi, köy ve kent arasındaki nüfus akışı ve köylerin kentin uzantısı haline gelmesi olarak sıralanabilir (ÇEKÜL, 2020).

Kırsal alanlar ve burada yaşayan yerel halk, özellikle de küreselleşme sonucunda gerçekleşen dönüşümden ciddi anlamda etkilenmiştir. Bu değişimin kırsal alanda yarattığı etkilerden bazıları;

- Köylerde bulunan nüfusun azalması ve bunun sonucunda kırsal ekonominin zarar görmesi

- Kentlere yakın konumda bulunan kırsal alanların, kentlerin sağlıksız ve plansız büyümesine maruz kalması, sanayi bölgelerinin kırsal alanlara doğru yayılarak doğal ve mimari mirası olumsuz etkilemesi
- Üretim biçimlerinin değişmesine neden olan tarımda modernizasyon sürecinin kırsal alanda tahribata yol açması ve yaban hayatının yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalması
- Sanayi faaliyetleri, maden ocakları, baraj inşaatları gibi faktörlerin toprağı, suyu ve havayı kirletmesi, toprağın bilinçsiz kullanımı sonucu arazi ve orman bozulmalarının meydana gelmesi
- Turizm sektörünün kontrolsüz gelişimi sonucu doğal ve kültürel mirasın zarar görmesi, yerel yaşam kültürünün asimile olması, kültürlerin standartlaşması
- Koruma politikalarının kent odaklı olması, kırsal alanların korunmasına ilişkin politika üretimi için gerekli birikimin sağlanamamış olması
- Kırsal alanlarda sosyal ve kültürel hayatın canlılığını kaybetmesi (ÇEKÜL, 2012).

Kırsalda yaşanan kültür odaklı dönüşüm ve bu durumun kırsal üzerinde yarattığı değişimler birtakım koruma sorunlarını beraberinde getirmektedir. Korumacılık faaliyetlerinin etkin şekilde uygulanabilmesi için ekonomik, politik ve kültürel bir altyapıya ihtiyaç duyulduğu gerçeği göz önüne alınırsa, kentlerde oluşan koruma bilincinin kırsalda bulunmadığını söylemek mümkündür. Kırsalda rastlanılan temel koruma sorunları; yapısal sorunlar, yerel yönetim kaynaklı politika sorunları, yönetişim sorunları ve halktan kaynaklı sosyo-ekonomik sorunlar olmak üzere farklı sebeplere dayanabilmektedir. Kırsalda koruma sorunlarının nedenleri detaylı olarak incelenecek olursa;

- Koruma kapasitesini oluşturacak insan kaynağı, sosyal, kültürel ve finansal sermaye birikimi kırsal alanlarda bulunmamaktadır.
- Vernaküler konut dokusunun koruma politikaları açısından planlama ve uygulama süreci, anıtsal ölçekteki yapılara göre çok daha zor ve karmaşıktır.
- Kırsal alanlarda bulunan binaların yapı kalitesi düşük olduğundan, daha fazla müdahaleye uğramışlardır.
- Köylerde ekonomik faaliyetler ve sosyal hayat sınırlı olduğundan, anıtsal niteliği olan veya kamu mülkiyetindeki binalar yeniden işlevlendirilse bile, yaşatılamadığı sürece bu yaklaşım sürdürülebilir olmamaktadır.

- Geleneksel yapım tekniklerini bilen ustalar kaybolmuştur ve geleneksel malzemeler yerelden temin edilememektedir.
- Kırsal yaşamın doğal pratiklerine uygun olmayan koruma mevzuatı kırsal yaşamı olumsuz etkilemekte (tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin kısıtlanması vb.), kırsalda yaşayanları kültür mirasına yabancılaştırmaktadır.
- Koruma alanında bilgilendirme eksikliği, yerel halkın korumaya katılımı önünde engel oluşturmaktadır.
- Yerel yönetimlerin bünyesinde kırsal koruma alanında teknik uzman eksikliği ve kırsalın korunmasına yönelik uzun vadeli politika ve vizyonun olmaması sonucu sürdürülebilir stratejiler geliştirilememektedir.
- Kırsal alanlarda bulunan arkeolojik miras, defineciler tarafından yağmalanmakta ve kalıcı olarak tahrip edilmektedir.
- Kırsalda doğal alanların korunmasına yönelik (atık yönetimi, zirai ilaç kullanımı, tür dengelerinin korunması, su kaynaklarının kullanımı vb.) bilinç eksikliği bulunmaktadır (ÇEKÜL, 2020).

Eres'e (2016) göre, geleneksel köylerin korunmasında karşılaşılan temel sorunlar; toplumsal sorunlar, ekonomik sorunlar, mimari çevreye ilişkin sorunlar, teknik uygulama sorunları ve yasal sorunlar olarak sınıflandırılmaktadır.

- Toplumsal sorunlar: Toplumsal beğeninin değişmesi sonucu köylüler, içinde yaşadığı geleneksel çevreyi korunması gerekli bir değer olarak görmemekte ve günümüzde pek çok genç insan köyde yaşamak istememektedir. Sürekli bakım isteyen ve yerel malzemelerle üretilmiş olan evler beğenilmemekte, bu tür evlerde yaşamak düşük statü göstergesi olarak kabul edilmektedir. Halbuki basit bir köy evinin korunabilmesi ancak ona sahip çıkan ve değer veren bir kullanıcının varlığıyla mümkündür.
- Ekonomik sorunlar: Türkiye'de 1980 sonrası tarım-hayvancılık politikalarının değişmesi, köylerin üretken kimliğini büyük oranda kaybetmesine sebep olmuştur. Dolayısıyla genç nüfus, yeterli iş sahası bulunmayan köylerden kentlere göç etmiştir. Yalnızca yaşlı nüfusun kaldığı köylerde emek gücünün olmaması ve ekonomik yetersizlikler sonucu bakımsız kalan yapılar haraplaşma ve yıkılma sürecine girmiştir.
- Mimari çevreye ilişkin sorunlar: Altyapı sistemlerin yetersizliği, hayvan bakımı ile konutun yakın ilişkisi gibi faktörler mevcut kırsal yapılı çevrelerin günümüz yaşam koşullarına uymaması ve yeterince hijyenik olmaması açısından sorun teşkil etmektedir.

Bunun yanı sıra, ulaşım dokusunun traktör, otomobil kullanımı gibi günümüz ihtiyaçlarına uymaması da yerleşme ölçeğinde bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yerleşme ölçeğinden yapı ölçeğine inildiğinde, zamanla kullanıcı talebinin değiştiğini, mekanlarda ortak kullanımdan ziyade bireysel kullanım isteğinin öne çıktığını söylemek mümkündür. Geleneksel doku ve yapıların özgün karakterlerine zarar vermeden bu sorunlara çözüm bulmak ve geleneksel bir köyde yeni yapı tasarımının nasıl olması gerektiği konusunda fikir üretmek için alanında uzman mimar ve şehir plancıların multidisipliner bir çalışma yürütmesi gerekmektedir.

- Teknik uygulama sorunları: Taş, ahşap, kerpiç gibi doğal yapı malzemeleri kullanılarak inşa edilen geleneksel köy evlerinin, geleneksel yöntemlerle onarılması söz konusu olduğunda, uygulama sürecine dair pek çok sorunla karşılaşılmaktadır. Günümüzde doğal yapı malzemelerini bulmak çok zor ve yüksek maliyetli olmakla birlikte geleneksel yapım tekniklerini bilen ustalar da kalmamıştır.
- Yasal sorunlar: Ülkemizde bilimsel koruma sürecinin yürütülebilmesi için gerekli olan 'tescilleme' süreci, köy evlerinin tescillenmesi söz konusu olduğunda amacına hizmet etmemektedir. Günümüzde yeterli ekonomik gücü olmayan köylüler için evlerinin tescil edilmesi, evleri üzerinde hiçbir değişiklik ve onarım yapamayacakları anlamına gelmektedir. Köy evlerinin tescil sürecinde ise dosyaya bir fotoğraf koymanın ötesine gidilmediği için, tescil kararı sebebiyle ev sahibinin bakım yapmaya çekindiği tarihi köy evleri, gerçek anlamda belgelenmeden haraplaşarak yıkılma sürecine girmekte ve yok olmaktadır.

Güler (2019), "Tarihi Kırsal Yerleşimlerin İnsansızlaşması: Nedenleri, Etkileri ve Yeniden Kullanım Olasılıkları" isimli bildirisinde; tarihi kırsal yerleşmelerin koruma sorunlarının en temel sebebi olan insansızlaşma süreci üzerinde durmaktadır. Güler'e (2019) göre kırsal yerleşimlerde nüfus kaybına neden olan etkenler insan ve doğa kaynaklı olabilmektedir. İnsan kaynaklı nedenler sosyokültürel, ekonomik veya politik temellere dayanmaktadır. Bunlardan bazıları işsizlik, kamu yatırımları ve altyapı olanaklarının yetersizliği, büyük kentlerdeki yaşantıya özenme, iç savaşlar, güvenlik sorunları, zorunlu göçler olarak sayılabilir. İnsan kaynaklı diğer nedenler, bir arkeolojik sit veya maden rezervi üzerinde konumlanma, insan sağlığı için elverişsiz alanların zorunlu tahliyesi şeklinde karşımıza çıkabilmektedir. Doğa kaynaklı nedenler ise iklim değişikliği, depremler, yangınlar, sel baskınları, çığ, heyelanlar, volkanik patlamalar olarak sıralanabilmektedir. Çeşitli sebepler sonucu kırsal yerleşimlerin

maruz kaldığı insansızlaşma süreci; kültür, doğa ve insan üzerinde olumsuz etkiler bırakmaktadır.

Yıldırım (2019), "Erdek- Kapıdağ Yarımadası kırsal mimarisi ve koruma sorunlarının Ballıpınar ve Hamamlı yerleşimleri üzerinden irdelenmesi" isimli yüksek lisans tezinde kırsal yerleşimlerin koruma sorunlarını üretim sisteminin değişimi kaynaklı sorunlar, toplumsal yapıdaki değişim kaynaklı sorunlar, yerleşimlerin coğrafi niteliği kaynaklı sorunlar, yasal mevzuat kaynaklı sorunlar olmak üzere 4 başlık altında incelemiştir.

Gökalp (2019), "Kırsal miras bileşenlerinin tanımlanması ve bütünleşik koruma yaklaşımı: Gökçeada- Zeytinliköy örneği" isimli yüksek lisans tezinde kırsal mirası koruma sorunları ve tehdit unsurlarını yapılı çevre, kırsal çevre, yerel ekonomi, geleneksel yaşam başlıkları altında inceleyerek, bu sorunlara yönelik kırsal mirası koruma stratejilerinden bahsetmiştir.

2.2.3. Kırsal Mirası Koruma Biçimleri

ÇEKÜL Vakfı'nın 2020 yılında yayınladığı "Kırsal Mirasın İzinde" isimli çalışmada, kırsal mirası koruma biçimleri; köy topluluğunun kentte yaşayan fertlerinin köyde yaptıkları koruma çalışmaları, turizme yönelik gerçekleştirilen koruma çalışmaları ve kentli orta sınıfın ikinci konut alanı olarak gördüğü kırsal alanlarda yaptığı koruma çalışmaları baz alınarak 'bellek merkezi olarak köy', 'turizm seti olarak köy', 'alternatif yaşam alanı olarak köy' başlıkları altında ele alınmıştır.

Köy topluluğunun kentlerde yaşayan üyeleri tarafından sembolik bir değer atfedilen köyler, kolektif belleğin bir parçası olarak görülmektedir. Mekân aidiyetini korumak isteyen topluluk, bu köyleri bir bellek merkezi olarak korumayı ve yaşatmayı amaçlamaktadır. Bu tür örneklerde topluluk mekândan bağımsız olsa da sosyal bağlar korunmuştur. Mekân aidiyetinin korunmuş olması, yapıların restorasyonu ve köydeki üretimin sürekliliğinin sağlanması üzerinde etkili bir faktördür. Erzincan'ın Kemaliye ilçesine bağlı Sırakonak ve Apçağa köyleri sembolik değer olarak korunan bellek merkezlerine örnek gösterilebilir (ÇEKÜL 2020).

Şekil 2.3: Apçağa Köy Müzesi

Bu köylerde benimsenen koruma yaklaşımı turizme yönelik değil, kolektif belleği koruma yöneliktir. Bellek merkezi niteliği taşıyan köylerin belirgin özelliklerinden biri de şenlik, etkinlik, festival gibi geleneklerin canlılığını kaybetmemiş olmasıdır. Bunun yanı sıra köy müzelerinin büyük çoğunluğunun da kolektif bellek merkezine dönüşen köylerde açıldığı bilinmektedir (ÇEKÜL, 2020).

Bellek merkezi olarak korunan köylerdeki koruma yaklaşımının tam tersine kamulaştırma hedefi taşıyan ve turizm odaklı olan koruma modelinde; özgün köy yaşamı değil idealize edilmiş köy algısı ön plana çıkmaktadır. Kırsal alanlarda bulunan anıtsal nitelikteki yapıların ve sivil mimari örneklerinin restore edilerek yeniden işlevlendirilmesi sürecinde, köyün sosyal hayatını ve ekonomik etkinliklerini desteklemeyen, yalnızca ziyaretçilerin ihtiyaçlarına yönelik yapılan düzenlemeler, köylülerin mekân aidiyetinin kaybolmasına ve yaşadıkları alana yabancılaşmalarına neden olmaktadır. Örneğin yukarıdan aşağıya bir model benimsenerek valilik kaynakları ile restorasyonların gerçekleştirildiği Şenköy Köyü'nde, turistik olarak ziyaretçi akışı sağlanmasına rağmen köydeki sosyal hayat ve ekonomi bu durumdan etkilenmemektedir. Yalnızca film ve dizi çekimlerinde bir set gibi kullanılan köy, yaşatma ilkesini benimseyememiş koruma politikaları sebebiyle seyirlik bir objeye dönüşmüştür (ÇEKÜL, 2020).

Turizmin araç olarak kullanıldığı koruma yaklaşımlarında başarısız örnekler olduğu kadar başarılı örneklere rastlamak da mümkündür. Başarılı örneklerin ortak özelliği kırsal yaşamın sürdürülebilirliğini sağlayacak fırsatların yaratılmış olmasıdır. Örneğin Cumalıkızık Köyü'nde,

Kültür ve Turizm Bakanlığı, ÇEKÜL, Bursa Büyükşehir Belediyesi gibi kurum ve kuruluşlar koruma ve yaşatma üzerine birçok proje üretmektedir. Tarihi dokunun özgün bir biçimde korunduğu köy, zamanla yerli turizmin odağı haline gelmiştir. Cumalıkızık Köyü UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girerek uluslararası ölçekte de kendini kanıtlaması, bir köyün kendi yerinde açık hava köy müzesine dönüştüğü özel bir örnek olması ve metropol yakınında günübirlik turizm rotalarına girebilecek nadir köylerden olması gibi sebeplerden ötürü ön plana çıkmaktadır. Günümüzde Cumalıkızık köylülerinin ana gelir kaynağını turizm oluşturmaktadır. Dolayısıyla turizmden gelir elde eden halk, köyün korunması için gereken özeni göstermektedir (Eres, 2016).

Tarihi köyleri korumada karşılaşılan başka bir yöntem de kent merkezlerine yakın konumda bulunan köylerin kentli orta sınıf tarafından alternatif yaşam alanı olarak kullanılmasıdır. Bu durum, ikinci konut olarak kullanılan tarihi köy evlerinin başarılı restorasyon uygulamaları ile korunmasına katkı sağlamış olsa da kırsal soylulaşmayı tetiklediği için eleştirilmektedir. Ayrıca kısa vadede ekonomik kazanç sağlamak amacıyla mülklerini satan köylülerin uzun vadede mülksüzleşmesi, tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin de zarar görmesi gibi durumlar köyün özgün sosyal yapısına zarar vermektedir (ÇEKÜL, 2020).

Sonuç olarak köylerin korunması ve yaşatılmasının mekân aidiyetinin korunması, iş birliklerinin geliştirilmesi ve aşağıdan yukarıya bir ekonomi modelinin benimsenmesi gibi kriterlere bağlı olduğu söylenebilir.

Güler (2019), "Tarihi Kırsal Yerleşimlerin İnsansızlaşması: Nedenleri, Etkileri ve Yeniden Kullanım Olasılıkları" isimli bildirisinde; kırsal yerleşimlerin yeniden kullanım olasılıklarını müzeleştirme yaklaşımı, turizm yaklaşımı ve yeniden iskân yaklaşımı başlıkları altında incelemiştir. İlk örnekleri Avrupa'da görülen açık hava müzeleri, başlangıçta tekil kalmış özgün kırsal yapıların büyük kent merkezlerine yakın noktalara taşınarak bir arada sergilenmesi yaklaşımına yönelik planlanmaktaydı. 1972'de Avrupa Açık Hava Müzeleri Birliği'nin kurulmasıyla birlikte yapıları taşımadan özgün yerinde koruma yaklaşımı gelişmiştir. Kırsal yerleşimlerde bulunan kültür varlıklarının korunması, bu yerleşimlerin kısmen veya tamamen turizme yönelik planlanmasıyla da mümkün olabilmektedir. Bu bağlamda İtalya'nın Toskana bölgesi kırsal turizm faaliyetlerindeki başarısı ile öne çıkmaktadır. Sanayileşmenin etkisiyle kente göç veren kırsal alanlarda yaşanan nüfus kaybı İtalyan hükümetinin izlediği politikalar sayesinde kontrol altına alınmıştır. Toskana bölgesinin canlılığını koruması ve sürdürülebilir kırsal turizm uygulamalarındaki başarısı, kaynakların yeterliliği, doğal peyzaj, tarımsal

ürünlerin yüksek kalitede olması ve kırsal alanların tarihi kent merkezlerine yakın konumda bulunmalarının bir sonucu olarak görülmektedir. Nüfusunu kaybetmiş köyleri yeniden canlandırmak için son yıllarda İtalya'nın bazı bölgelerinde Albergo Diffuso (Dağınık Otel) uygulaması başlatılmıştır. Bu uygulamanın amacı, dikey kullanım yerine yatay bir düzlemde dağınık halde bulunan terk edilmiş tarihi kırsal alanlardaki özgün yapıların restore edilerek turistik amaçlarla kullanılmasını sağlamaktır. Terk edilmiş köylerin yeniden iskanı ise eski sakinlerin iskanı veya yeni yerleşimcilerin iskanı olmak üzere iki şekilde mümkündür. Savaş, terör, güvenlik sorunları nedenleriyle yaşadıkları yerden göç etmek zorunda kalan halkın -bu kişilere ulaşılabilmesi ve evlerine geri dönmek için istekli olmaları koşulunda- değişen siyasi koşullar sonrası yasal açıdan herhangi bir engel yoksa yeniden iskân edilmesi, terk edilmiş köylerde yaşamın tekrar canlandırılması yolundaki ilk seçenektir. Yeni yerleşimcilerin iskanı ise yukarıda bahsedilen alternatif yaşam alanı olarak kullanılan köylerde görülen kırsal soylulaşmaya neden olabilmektedir (Güler, 2019).

2.3. Kırsal Mirasın Sürdürülebilirliği

2.3.1. Dünyadan Örnekler

Līgatne, Letonya:

Letonya'nın Vidzeme bölgesindeki Ligatne; kâğıt fabrikası ve ahşap işçi konutlarıyla öne çıkan, Avrupa'da kalan birkaç 19. yüzyıl sanayi komplekslerinden biridir. Ligatne'nin en önemli özelliklerinden biri, bir müze olarak değil, güçlü geleneklere sahip üreten ve işleyen bir kasaba olarak korunmasıdır. 200 yılı aşkın süredir ayakta kalmayı başaran Ligatne kâğıt fabrikası, siyasi çalkantılar, iki dünya savaşı ve sayısız yangına karşı dayanıklılığın bir örneğidir. Ayrıca Ligatne örneği; bir topluluk, evini ve iş yerini korurken, yaşam biçimini ve kimliğini nasıl koruyabilir, tek bir yerel endüstri yıkıcı değişime nasıl uyum sağlayabilir ve hayatta kalabilir sorularının yanıtı niteliğindedir (HISTCAPE,2014).

Şekil 2.4: Ligatne kâğıt fabrikası

Canlı ve yaşayan topluluklar çevrelerine anlam katarak kültürü korumak için sürdürülebilir bir çevre yaratır. Dolayısıyla bir toplumun yaşam biçiminin ve kimliğinin korunması, fiziksel çevrenin korunmasından önce gelmektedir. Toplumun yaşam biçimini etkileyen faktörlerden biri de ekonomidir. Küçük kırsal yerleşimler genellikle tek bir endüstriye bağlıdır. Bazen bu endüstriler değişen yaşam koşullarına ayak uyduramayıp başarısız olur veya daha fazla kar elde edebileceği yerlere taşınır. Toplumun yaşamını devam ettirmesi için kilit noktası olan önemli bir endüstrinin kaybı demek, toplumun kimliği ve yaşam biçiminin tehlikeye girmesi anlamına gelmektedir. Bu noktada Ligatne'yi başarılı bir örnek yapan temel neden, bir topluluğun önemli bir sektöre bağımlılığının bilincine varılarak; toplum, sektör ve devlet arasında bir "destek üçgeni" oluşturulmasıdır (HISTCAPE,2014).

Şekil 2.5: Ligatne kasabasında yer alan ahşap işçi konutları

Ligatne kâğıt fabrikasının sürekli makine modernizasyonu ve teknolojik gelişmeler üzerinde çalışması, buna yönelik yatırımlar yapması ve yüksek kalitede kâğıt üretimi üzerinde uzmanlaşma hedefi de toplum için büyük önem taşıyan bu sektörün, tarihsel süreçte karşılaştığı sorunlara rağmen ayakta kalmasını sağlayan faktörlerden birkaçıdır. Bunun yanı sıra Ligatne kâğıt fabrikası'nda yerel özel ürünlerin üretimi ile birlikte, çeşitlilik ve farklılık arayan bir yaklaşım benimsenerek fabrika turları düzenlenmeye başlanmıştır. Fabrika gezileri sayesinde kâğıdın geri dönüşüm ve üretim yöntemlerini gözlemleme imkânı bulan ziyaretçiler aynı zamanda fabrikanın ve bölgenin tarihi hakkında da bilgilendirilmektedir. Ligatne kasabası 2007 yılında kültürel miraslarını korumaya karar vererek koruma çözümleri aramak için bir projeye başlamıştır. Bu proje kapsamında kasaba önemli turizm rotalarına eklenerek ziyaretçi sayısının artması sağlanmıştır (HISTCAPE,2014).

Pivašiūnai, Litvanya:

Pivašiūnai, Litvanya'da bulunan etnik bir köydür. Köyde bulunan tarihi kilise, çevre yerleşimler için önemli bir somut olmayan kültürel miras ögesidir. Somut olmayan kültürel miras; yapılar, nesneler, doğal peyzaj ve gelenekler gibi birbirinden bağımsız görünen ögeleri birleştirici bir etkiye sahiptir. Aynı zamanda mekanlar, insanlar ve nesiller arasında güçlü bir bağ kurarak toplumların kimliğini inşa eder. Dolayısıyla kırsal alanlarda da somut olmayan kültürel mirasın korunması toplumların ve kültürlerin devamlılığı için büyük önem taşımaktadır.

Şekil 2.6: Pivašiūnai köyünde bulunan kilise

Pivašiūnai köyünde bulunan kilisenin restore edilerek mevcut hac yoluna eklenmesindeki amaç somut olmayan kültürel miras ile birlikte fiziksel çevrenin de bir bütün olarak korunması, geliştirilmesi ve yerel halkın koruma bilincinin arttırılmasıdır. Bu örneğin başarılı olmasındaki temel nedenler; topluluğun somut olmayan kültürel mirasın, yapılı çevre ve doğal peyzaj ile önemli bağlantısının farkına varmış olmasıdır (HISTCAPE,2014).

Styria, Avusturya:

Güney Styria'da bulunan Wineland Tabiat Parkı geleneksel mimarisi ve peyzajı ile en karakteristik bölgelerden biridir. Kırmızı kiremit çatılı geleneksel yığma çiftlik evleri ve ahırlar üzüm bağları ile çevrilidir. Burası özellikle ilkbahar ve sonbahar aylarında ziyaretçilerin ilgi odağı olmakta ve bölge için önemli bir ekonomik değer yaratmaktadır. Fakat bu geleneksel doğal ve kültürel peyzaj, turizm baskısıyla gündeme gelen modern talepler sebebiyle özgünlüğünü kaybetme tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Bu duruma çözüm üretmek isteyen yerel yönetimler, Yapı Kültürü Platformu'nu kurarak, geleneksel yapım tekniklerini ve peyzajın görsel bütünlüğünü koruma konusunda önemli bir adım atmıştır. Bu platform yerel yönetimler, uzmanlar ve yerel halk arasında ilişki kurarak bütünleşik bir yaklaşım sergilemektedir. Yapı Kültürü Platformu'nun amacı, enerji kullanımını azaltarak, doğal peyzaja saygılı sürdürülebilir yapım tekniklerine katkıda bulunan ve modern yaşam ihtiyaçlarına cevap veren geleneksel mimari bilincini geliştirmektir (HISTCAPE,2014).

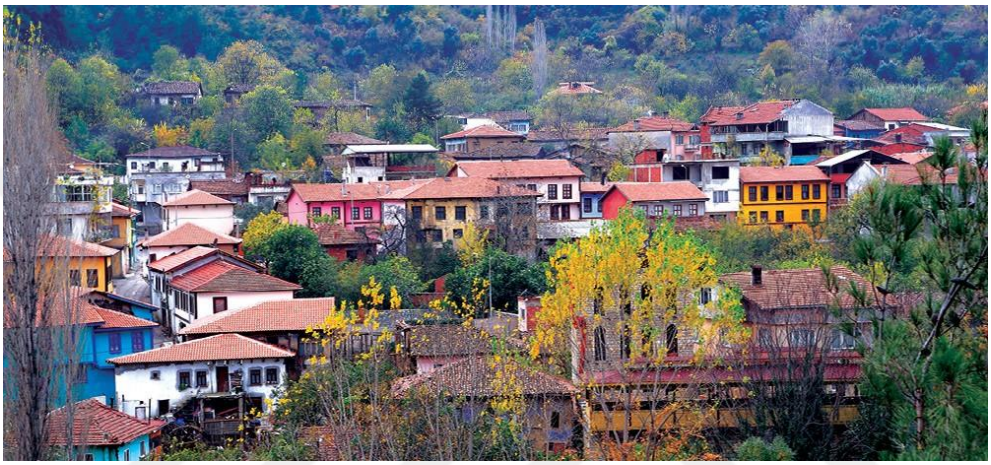

Şekil 2.7: Styria Wineland tabiat parkı

2.3.2. Türkiye'den Örnekler

Misi, Bursa:

Bursa'nın Nilüfer ilçesinde yer alan Misi Köyü, 18. ve 19. yy. geleneksel konut dokusu ve özgün mimari kimliği ile öne çıkmaktadır. Restoran, pansiyon, kafe ve kahvaltı mekanlarının bulunduğu köy, kent merkezine de yakınlığı sebebiyle özellikle hafta sonları ziyaretçilerin ilgi odağı haline gelmektedir.

Şekil 2.8: Misi Köyü'nden genel bir görünüm

Yerel yönetimin girişimleriyle 9 tarihi ev restore edilmiştir. Bu evler Mysia Fotoğraf Müzesi, Nilüfer Edebiyat Müzesi, Nilüfer Sanat Evi, Nilüfer Çocuk Kütüphanesi, Misiköy Etnografya Evi, Kozaevi, İpekevi, Tarih ve Turizm Bürosu ve Arşiv olmak üzere yeniden işlevlendirilmiştir. Böylelikle turizm faaliyetleri sosyal donatılarla desteklenmiştir. Köyde ipek böceği ve ipekçilik kültürü günümüzde de yaşatılmaktadır. İpekevi ve Kozaevi, Misi Köyü Kadınları Kültür ve Dayanışma Derneği'ne tahsis edilerek kadın istihdamının arttırılması amaçlanmıştır. Ayrıca köyün turizm potansiyeli göz önünde bulundurularak Mysia Yolları adıyla hazırlanan gezi rotalarına Misi Köyü'nün de entegre edildiği planlamalar yapılmaktadır (ÇEKÜL,2020).

Şekil 2.9: Mysia Fotoğraf Müzesi (Solda), Kozaevi (Sağda)

Erikli, İzmir:

Erikli İzmir'in Beydağ ilçesine bağlı, Aydın Dağları'nın eteklerinde konumlanmış bir köydür. İlçe merkezine 4 km. mesafede bulunmaktadır. Pek çok kırsal yerleşimde görülen kırdan kente göç verme sorunu Erikli Köyü'nde de mevcut olmasına rağmen, köyün tarihi dokusu bütüncül bir şekilde korunmuştur. Kent merkezine ve turistik bölgelere yakınlığı, özgün tarihi dokuya sahip olması çoğu örnekten farklı olarak bu köyde kültüre dayalı bir değişime sebep olmamıştır. Bunun temel nedeni köyde tarımsal üretimin yoğun bir şekilde devam etmesidir. Köyde kiraz ve zeytin başta olmak üzere meyve yetiştiriciliği ve bazı şifalı bitkilerin üretimi temel ekonomik faaliyet olarak sürdürülmektedir. Dolayısıyla köylülerin başka faaliyetlere yönelmesine gerek kalmamıştır. Köydeki tarihi doku gibi köy yaşantısı da özgünlüğünü korumuştur (ÇEKÜL,2020).

Şekil 2.10: Erikli Köyü'nden geleneksel bir konut örneği

Çukurbağ, Niğde:

Çukurbağ köyü Niğde Çamardı'na bağlı olan, Aladağların eteklerinde bir köydür. Türkiye'deki en önemli dağcılık merkezlerinden olan Aladağlar, Çukurbağ köyünü doğa turizmi yönünden beslemektedir. Zorlu dağ koşullarında yerel bilgiye ihtiyaç duyulduğu için, dağcıların dağa taşınması, rehberlik ve acil durumlarda arama kurtarma faaliyetleri yerel kaynaklarla Çukurbağlılar tarafından yürütülmektedir. Ziyaretçiler doğrudan köylülerle ilişki kurduğu için turizmin köye olumlu anlamda sosyal bir etkisi olduğu da söylenebilir. Bunun yanı sıra bölgedeki doğa turizmi faaliyetleri farklı alanlarda da istihdam sağlamıştır. Köy içerisinde de dağcılara ve yürüyüşçülere yönelik hizmetlerin sunulduğu bu örnekte, aşağıdan yukarıya bir ekonomi modeli benimsenmiştir (ÇEKÜL,2020).

Şekil 2.11: Çukurbağ Köyü'nden genel bir görünüm

3. KARAİSALI İLÇESİ

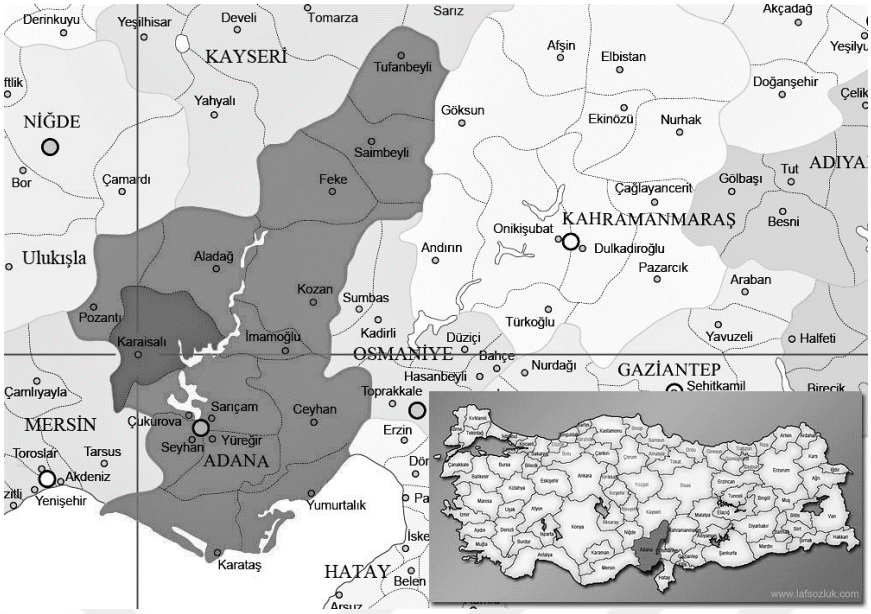
3.1. Tarihsel Gelişim

Karaisalı'nın tarihi, Roma dönemine kadar uzanmaktadır. İlçenin güneyinde Roma dönemine tarihlenen kalıntılar mevcuttur. O dönemde Midilli olarak adlandırılan bölge, 70 binin üzerinde nüfus barındırması açısından önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Midilli, Büyük İskender'in istilası sonucu yıkılmasının ardından, pek çok farklı uygarlığa ev sahipliği yapmış olsa da Türklerin Anadolu'ya gelişlerinden sonra burada Türk uygarlığının hakimiyeti etkili olmuştur. Bölgeye Selçuklu Türklerinin yerleşmesiyle birlikte, ismi Çeceli olarak değiştirilmiştir. Selçuklulardan sonra bölgede Ramazanoğulları ve Menemencioğulları beylikleri hakimiyet sürmüştür (URL 1).

1891 tarihli Adana Salnamesi'nde Karaisalı kazasının Menemenci, Karaisalı, Yukarı ve Aşağı Dündarlı adında dört kasabadan oluşup, merkezinin Ceceli köyü olduğu belirtilmektedir. Kaza halkı ziraat ve kereste imalatı yaparak, pamuk ve susam satarak geçimini sağlamaktadır. Kaza içerisindeki Kızıldağ Yaylası, Adana merkezinde yaşayan halkın yazlığı durumundadır. Bu belgeye göre 1891 yılında kazanın nüfusu 31.081 Müslüman, 19 gayrimüslim olarak bilinmektedir. Ayrıca 19. yy. sonunda kazada 29 cami, 11 mescid, 15 medrese, 13 han, 35 dükkân, 40 sıbyan mektebi, 1 kilise, 16 değirmen, 7 fırın, 600 bağ bulunmaktadır (Anonim, 1891).

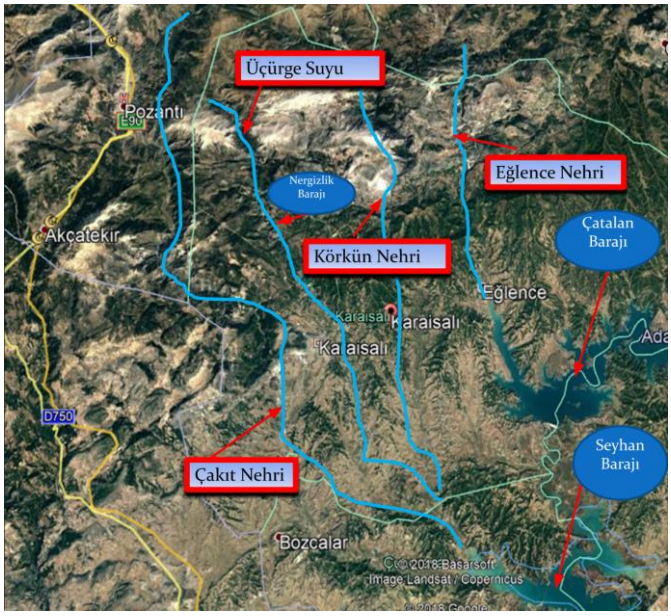
3.2. Coğrafi Yapı

Karaisalı ilçesi Adana şehir merkezinin kuzey batısında ve yaklaşık 50 km. uzaklıkta bulunmaktadır. Denize uzaklığı 93 km. olup, ilçe merkezinin rakımı 241 m.'dir. Toros Dağları'nın başladığı noktada yer alan Karaisalı'nın kuzeyi dağlık güneyi ise düzlüktür. Karaisalı ilçesi 1775 km.'lik bir yüzölçümüne sahiptir. İlçe sınırları kuş uçumu yaklaşık olarak doğu-batı genişliği 50 km., kuzey-güney genişliği 45 km.'dir. Karaisalı mahalleleri arasında yaklaşık 600 km.'lik bir yol ağı bulunmaktadır (URL 2).

Şekil 3.1: Karaisalı ilçesinin konumu

Karaisalı, akarsular bakımından zengindir. İlçe sınırları içerisinde batıdan doğuya doğru Çakıt, Üçürge, Körkün ve Eğlence nehirleri geçmektedir. İlçede Nergizlik Sulama Barajı ve Çatalan Barajı bulunmaktadır. Çatalan Barajı Adana'nın içme suyu ihtiyacını karşılamaktadır. Nehirleri üzerinde 6 adet HES vardır. Çakıt Nehri; Kapıkaya Kanyonu ve Yerköprü mesire alanı ile, Eğlence Nehri ise Dokuzoluk mesire alanı ile ünlüdür (URL 2).

Şekil 3.2: Karaisalı ilçesinde bulunan akarsular

İlçenin bitki örtüsü Akdeniz iklimi özellikleri taşır. Yüksekliğin az olduğu yerlerde bodur ağaçlardan oluşan makiler görülür. Yüksekliğin fazla olduğu yerlerde ise ormanlar; meşe, kızılçam, akçam, köknar, sedir, ardıç, andız gibi ağaçların olduğu engin bitki örtüsüne sahiptir. Yörede bol miktarda murt (mersin) meyvesi olması nedeniyle yöre insanlarına Murtçu adı da verilmektedir. Aşılı murt bitkisine ise hambeles denir (URL 2).

3.3. Sosyal ve Ekonomik Yapı

2020 TÜİK verilerine göre Karaisalı ilçesinin nüfusu 22.065'dir. Karaisalı'nın 62 mahallesinin 9'u merkezde bulunmaktadır. 2017 verilerine göre merkez mahallelerinde 7.146 kişi (%33,7) yaşamaktadır. En uzak mahallesi 44,1 km uzaklıktaki Etekli'dir. Merkez mahalleleri dışında nüfusu en fazla olan, 874 kişi ile Çukur mahallesidir (URL 6).

Tablo 3.1: Karaisalı ilçesinin merkez mahallelerini gösteren tablo

Sıra	Mahalle	Km*	Rakım	Nüfus			
				2016[18]	2017[19]	2018	2019
1	**Aktaş Mah.**	**1,5**		**88**	85		
2	**Başkıf Mah.**	**6,0**		**181**	189		
3	**Çeceli (Yeni) Mah.**	**2,0**		**2.722**	2.765		
4	**Güvenç Mah.**	**5,2**		**299**	292		
5	**Kapıkaya Mah.**	**5,5**		**116**	113		
6	**Karapınar Mah.**	**0,0**		**2.211**	2.293		
7	**Kocaveliler Mah.**	**11,5**		**236**	217		
8	**Saypınar Mah.**	**6,0**		**75**	74		
9	**Selampınar Mah.**	**1,0**		**1.097**	1.118		
	Karaisalı (Merkez)		**270**	**7.025**	**7.146**		

İlçede genel olarak büyükbaş ve küçükbaş yetiştiriciliği kısmen de arıcılık ve kanatlı üretimi yapılmaktadır. Tarım arazilerinde çoğunlukla buğday, mısır, ayçiçeği olmak üzere salçalık biber, marul, lahana ve yer fıstığı ekimi yapılmaktadır (URL 2). Ayrıca son yıllarda ilçede zeytin yetiştiriciliği önem kazanmaya başlamıştır. Adana ilinin zeytin ihtiyacının %24'lük kısmı Karaisalı ilçesinden karşılanmaktadır (URL 11).

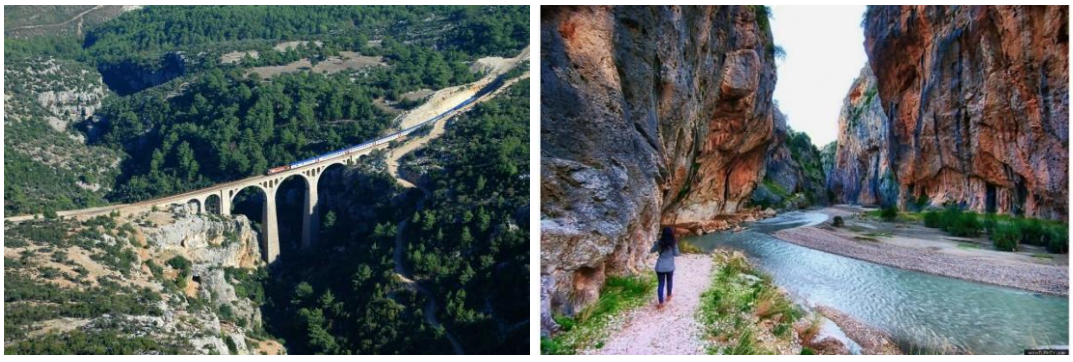

Şekil 3.3: Karaisalı ilçesine özgü tarımsal ürünler

3.4. Kültürel ve Doğal Miras Değerleri

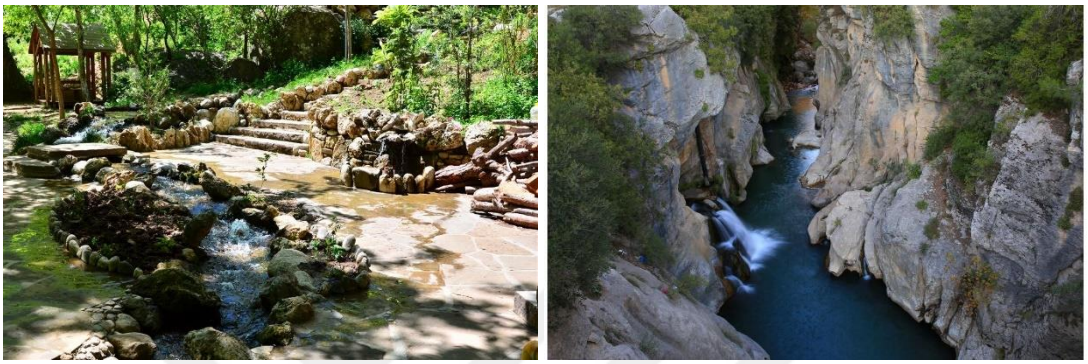
Karaisalı tarihi ve doğal değerlerin bir arada bulunduğu kültürel açıdan oldukça zengin bir ilçedir. İlçenin en önemli tarihi değerlerinden biri, kendine özgü mimarisi ile öne çıkan Varda Köprüsü'dür. Köprünün yapımı 1912 yılında tamamlanmıştır. Almanlar tarafından inşa edildiği için resmî belgelerde Alman Köprüsü olarak geçmektedir. Yerden yüksekliği yaklaşık 100 m, uzunluğu 210 m, kemer aralıkları 40 m'dir. Yapının dikkat çekici özeliklerinden biri de köprü ayaklarının doğrusal değil kavisli olmasıdır (Yurtsever, 2016).

Kapıkaya Kanyonu, ilçe merkezine 5 km. uzaklıkta Kapıkaya Köyü'nde yer alan doğal turistik mekanlardan biridir. 2012 yılında Karaisalı ilçesinde doğa turizminin geliştirilmesi amacıyla, Çukurova Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen bir proje ile kanyon içerisinde 7,25 km uzunluğunda bir yürüyüş yolu düzenlenmiştir. Kapıkaya köyünden başlayan bu yol ile Yerköprü mesire alanına ulaşılmaktadır. Bunun yanı sıra Kapıkaya Kanyonu'nu Varda Köprüsü'ne bağlayan 5 km uzunluğunda bir asma köprü de bulunmaktadır (URL 3, URL 5). Bu sayede kanyonun diğer turistik alanlarla bağlantısı sağlanmıştır.

Şekil 3.4: Varda Köprüsü (solda), Kapıkaya Kanyonu (sağda)

Çakıt Nehri'nin oluşturduğu doğal bir köprü olan Yerköprü, ilçenin kuzeybatısında merkeze 10 km uzaklıkta bulunmakta ve mesire alanı olarak kullanılmaktadır. Etrafı kızılçam ve çınar ağaçları ile çevrili olan alanda, ziyaretçilerin dinlenebileceği oturma alanları mevcuttur (URL 2). Karaisalı'nın doğal miras değerlerinden bir diğeri de Boztahta köyünde bulunan Dokuzoluk Kanyonu'dur. İlçenin kuzeydoğusunda merkeze 27 km mesafede yer alan kanyon, Eğlence Irmağı üzerinde derin vadide oluşan göleti ile meşhurdur (URL 2).

Şekil 3.5: Yerköprü (solda), Dokuzoluk (sağda)

Kesrihan, ilçede bulunan Osmanlı döneminden kalma en önemli eserlerden biridir. Padişah 4. Murat zamanında, 1637 yılında Sadrazam Bayram Paşa tarafından yaptırılmıştır. Tarihi belgelere Çakıt Hanı, Bayrampaşa Kervansarayı olarak yazılmıştır. Kare şeklindeki yapının kuzey ve güneyden olmak üzere iki giriş kapısı bulunmaktadır. İç kısmı 10 dönüm kadar olan yapı hem bir kale hem de ordugâh olarak kullanılmıştır (Yurtsever, 2016). 1800'lü yılların başından itibaren önemini kaybeden ve günümüzde oldukça bakımsız durumda olan Kesrihan, yıkılma tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Tarihi belgelerde "Cebeli Ahmer" olarak geçen Kızıldağ Yaylası tarih boyunca Karaisalı ilçesindeki önemli yerleşmelerden biri olmuştur. Evliya Çelebi'nin aktardığına göre Kızıldağ yaylası sıcak yaz günlerinde çoğunlukla Adana, Tarsus, Sis ve Silifke'den serinlemek için gelenlere ev sahipliği yapmaktadır. (Yurtsever, 2018). Kızıldağ Yaylası'nda 16.yüzyıla tarihlenen Ramazanoğulları döneminden kalma tarihi bir cami bulunmaktadır. Günümüzde özgünlüğünü korumaya devam eden ve Arap mimarisinden esinlenilerek yapılmış olan ahşap minaresi ile dikkat çeken yapı, 1878 yılında tescillenmiştir (URL 4).

Şekil 3.6: Kesrihan Kervansarayı (solda), Kızıldağ Ramazanoğlu Camii (sağda)

Ayrıca ilçede Roma dönemine ait kaleler bulunmaktadır. Karakılıç Köyü'nde Çakıt Nehri kıyısında bulunan Milvan Kalesi, önünden kervan yolu geçmesi sebebiyle Romalılar için önemli olmuştur. Roma dönemine ait olan diğer kalıntılar ise Etekli Köyü'nde bulunan Keçi Kalesi ve Barakdağı Köyü'nde yer alan, Romalıların gözetleme kalesi olarak kullandığı Yanık Kale'dir (URL 6).

3.5. 1964- 1981 Tarihli Köy Envanter Etütlerine Göre Karaisalı Köylerinin Durumu

Türkiye'deki köylerin kaynaklarını ve problemlerini ortaya çıkarmak ve doğal, fiziki, sosyal ve ekonomik yapısını tanımak amacıyla 1962 yılında Toprak ve İskân Müdürlüğünce Bingöl ili envanterinin yayınlanmasıyla başlatılan "Köy Envanter Etüdü" çalışmaları 1964'te Köy İşleri Bakanlığı tarafından devralınmış, 1971'de tüm Türkiye'nin envanterinin tamamlanmasıyla sonlandırılmıştır (Anonim, 1964, Eres, 2020).

Köy envanter etüdü çalışmaları kapsamında il bazında tüm köyler yüksek ziraat mühendisleri başkanlığında görev yapan bir ekip tarafından gezilerek ayrıntılı anketler doldurulmuştur. Anketlerden elde edilen veriler derlenerek beş yıllık kalkınma planı dönemlerinde illere göre seri halinde yayınlanmıştır (Anonim, 1964, Eres, 2020).

Köy envanter etütleri, köylerin sosyal ve ekonomik durumları, sağlık durumları, arazi ve su kaynaklarının tespit edilmesine olanak sağlaması ve köy veya toplum kalkınma projeleri için gerekli temel bilgileri içermesi dolayısıyla önemli bir kaynak teşkil etmektedir (Anonim, 1964).

1964 yılı köy envanter etütlerine göre Adana ili kitabında köyler; coğrafi durum, iklim durumu, ulaşım durumu, nüfus durumu, genel tarımsal durum, mülkiyet durumu ve arazi değerleri, su kaynakları, ekonomik durum, sosyal bünye, sosyal hizmetler, köy tipi ve mesken durumu,

ısınma-ışıklandırma ve radyo, topraklandırma ve muhtemel iskân imkanları ve bunların problemleri olmak üzere 13 ana başlık altında incelenmiştir.

Bu tez kapsamında, köylerin mimarisi, yapı malzemesi, dam biçimi, yapı malzemesi sağlama olanakları ve inşaat alanında yetişmiş usta sayısı gibi parametrelerin ele alındığı köy tipi ve mesken durumu başlığı, Karaisalı ili özelinde detaylı olarak incelenmiştir. Bu bölümden elde edilen bilgilere göre;

- 1964 yılında Karaisalı ilçesinde 100 köy bulunmaktadır. Bu köylerden 56'sı toplu, 41'i dağınık, 3'ü seyrek yerleşim özellikleri göstermektedir.
- Son beş yılda köylerde inşa edilen toplam bina sayısı 499'dur. Köylerdeki toplam hane sayısı 3399'dur. Bina çoğunluğunun kat adedi 1'dir.
- Köylerdeki yapı tarzı incelendiğinde, %86,8'inin taş, %13'ünün yığma, %0,1'inin çit, %0,1'inin tuğla olduğu görülmektedir.
- Yapılar dam şekli bakımından %1,6 beşik çatılı, %98,4 düz damlıdır. Dam örtüsü malzemesi olarak 2 köyde yerli kiremit, 1 köyde saz, 3 köyde Marsilya kiremidi, 99 köyde toprak, 15 köyde çinko kullanıldığı tespit edilmiştir.
- İnşaat materyali olarak ağaç kereste bulunan köy sayısı 23, kum ocağı bulunan köy sayısı 35, taş ocağı bulunan köy sayısı 24, çakıl ocağı bulunan köy sayısı 21, kireç ocağı bulunan köy sayısı 4'tür.
- Köylerde toplam 116 duvarcı, 43 demirci, 70 taşçı, 54 marangoz, 5 kuyucu olmak üzere farklı alanlarda uzman inşaat zanaatkârları mevcuttur.

Köy İşleri Bakanlığı tarafından 1962-1969 yılları arasında gerçekleştirilen "Köy Envanter Etüdü" çalışması ile Devlet İstatistik Enstitüsü başkanlığınca 1976 yılında yapılmış olan "Köy Genel Bilgi Anketi" dışında, kırsal kesimleri ele alan kapsamlı bir çalışma bulunmamaktadır.

Kırsal kesimleri inceleyen çalışmaların yetersizliği, 1980 yılı genel nüfus sayımı sonuçlarına göre nüfusun %55'inin köy ve bucak denen kırsal kesimde yaşıyor olması, bu kesimin 1962 yılından bu yana sosyo-ekonomik, kültürel ve fiziksel anlamda değişikliğe uğraması gibi etkenler, köy envanter etütlerinin yenilenmesini gerekli kılmıştır.

Köy Envanter Etüdü 1981: 01 Adana kitabından edinilen bilgilere göre;

- 1981 yılında Adana'da 97 köy bulunmaktadır. Bunlardan yerleşim birimi olmayan köy sayısı 22, yerleşim birimi olan köy sayısı 75'tir.

- Köylerde bulunan toplam konut sayısı 8647'dir. Konutların oda sayısına göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2: Konutların oda sayısına göre dağılımı

Oda Sayısı	Konut sayısı
Bir oda	1295
İki oda	4116
Üç ve üzeri oda	3236

- Ev içi hela kullanılan konut sayısı 110, ev dışı hela kullanılan konut sayısı 8412'dir.
- Kat adedi analizlerinde yapıların 1,2 ve 3 katlı olduğu tespit edilmiştir. Yapıların kat adedine göre dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 3.3: Yapıların kat adedine göre dağılımı

Kat sayısı	Yapı sayısı
Bir katlı	1610
İki katlı	7030
Üç katlı	7

- Yapıların yapısal özellikleri incelendiğinde; dolgu maddesi olarak 63 yapıda kerpiç, 95 yapıda tuğla, 7155 yapıda taş, 1314 yapıda briket, 20 yapıda diğer malzemelerin kullanıldığı görülmektedir (Tablo 3). Yapılarda yığma, ahşap, betonarme gibi farklı taşıyıcı sistem türleri tespit edilmiştir. Yapıların taşıyıcı sistem türüne göre dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 3.4: Yapıların malzeme türlerine göre dağılımı

Dolgu maddesi	Yapı sayısı
Kerpiç	63
Tuğla	95
Taş	7155
Briket	1314
Diğer	20

Tablo 3.5: Yapıların taşıyıcı sistem türüne göre dağılımı

Taşıyıcı sistem	Yapı sayısı
Yığma	6723
Ahşap	85
Betonarme	1434
Diğer	405

- Yapıların 7504'ü düz damlı, 517'si kubbeli, 626'sı beşik çatılıdır (Tablo 5). Çatı örtü maddesinin 258 yapıda kiremit, 23 yapıda mahya, 6447 yapıda toprak ve 1919 yapıda diğer malzemelerden oluştuğu tespit edilmiştir (Tablo 6).

Tablo 3.6: Yapıların çatı türüne göre dağılımı

Çatı türü	Yapı sayısı
Düz	7504
Kubbeli	517
Beşik	626

Tablo 3.7: Yapıların çatı malzemesine göre dağılımı

Çatı malzemesi	Yapı sayısı
Kiremit	258
Mahya	23
Toprak	6447
Diğer	1919

- Yapıların sağlamlık durumu analizlerine göre; 4752'si sağlam, 1090'ı çürük, 2805'i onarılabilir olarak nitelendirilmiştir.
- Karaisalı ilçesinde 8 köyde; 1 av sahası, 2 turistik orman, 2 mesire yeri, 4 eski eser, 1 şifalı içme suyu olmak üzere toplam 10 adet doğal ve tarihi değer bulunmaktadır.

4. AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ

4.1. Aşağıbelemedik Köyü Genel Özellikleri

4.1.1. Tarihsel Gelişim

Aşağıbelemedik, Adana ilinin Karaisalı ilçesine bağlı bir köydür. Köyün adının nereden geldiği ve geçmişi hakkında yazılı bilgi yoktur. Aşağıbelemedik köyü geçmişte iki köyden meydana gelmekte olup köylerden birinin adı Gülüşlü, diğerinin adı Keşiştepe'dir. Köylerin birbirine uzaklığı 2 km'dir. Günümüzde Aşağıbelemedik ve Gülüşlü iki ayrı mahalle olarak geçmektedir. Gülüşlü köyü erenlerden Gülüş Dede'nin dergahının bulunduğu bir yer iken, zamanla dergâh etrafına Belemedik köyünden gelip yerleşenler olmuştur. Daha sonra bazı Türkmen aşiretleri yerleşse de köyün adı Belemedik'ten gelenlerden dolayı ve Belemedik köyüne göre daha aşağı olduğundan Aşağıbelemedik olarak anılmıştır. Pozantı'nın Yukarı Belemedik köyü ile akrabalıkları mevcuttur (URL 9).

4.1.2. Coğrafi Yapı

Adana iline 55 km, Karaisalı ilçesine 5 km uzaklıktadır. Köyün iklimi, Akdeniz iklimi etki alanı içerisindedir. Köyün deniz seviyesinden yüksekliği 480 m.'dir (URL 6).

Şekil 4.1: Aşağıbelemedik Köyü konumu ve sınırlarını gösteren hava görüntüsü

Şekil 4.2: Aşağıbelemedik Köyü'nün coğrafi özelliklerini gösteren hava görüntüsü

Aşağıbelemedik Köyü, dağlık alanlar arasında ekip biçmeye elverişli tarım arazilerinin bulunduğu vadiye yerleşmiştir. Köyün bir kısmı dağ eteğine daha yakın bir konumda ve kayalık arazide konumlanmıştır. Diğer kısmı ise tarım arazilerine daha yakın düzlük alanda konumlanmıştır. Köyün bu kısmı yükselti olarak daha aşağıda bulunmaktadır.

Şekil 4.3: Aşağıbelemedik Köyü yerleşimini gösteren hava görüntüsü

Şekil 4.5: Aşağıbelemedik Köyü'ne genel bakış

4.1.3. Sosyal ve Ekonomik Yapı

Köyün nüfusu 2021 TÜİK verilerine göre 50'dir. 1981 yılında köy nüfusunun 332 olduğu bilinmektedir (Anonim, 1981).

Köyün eğitim düzeyi yüksektir. Köyün nüfusuna kayıtlı birçok mühendis, öğretmen, doktor, avukat, emniyet mensubu ve TSK' da üst rütbeli subay vardır. Köyde ata sporu olan Kara Kucak Güreşleri'nin geçmişte çok yaygın olduğu bilinmektedir. Köyün güreş müsabakalarında derece almış birçok güreşçisi vardır. Köydeki güreşçiler arasında milli takıma kadar yükselmiş olanlar mevcuttur (URL 9).

Köyde, ilköğretim okulu vardır fakat bu yapı artık kullanılmadığı için taşımalı eğitimden yararlanılmaktadır. Köyün içme suyu şebekesi vardır ve kanalizasyon şebekesi yoktur. Köyde PTT şubesi, sağlık ocağı ve sağlık evi yoktur. Köye ulaşımı sağlayan yol asfalt olup köyde elektrik ve sabit telefon vardır (URL 9).

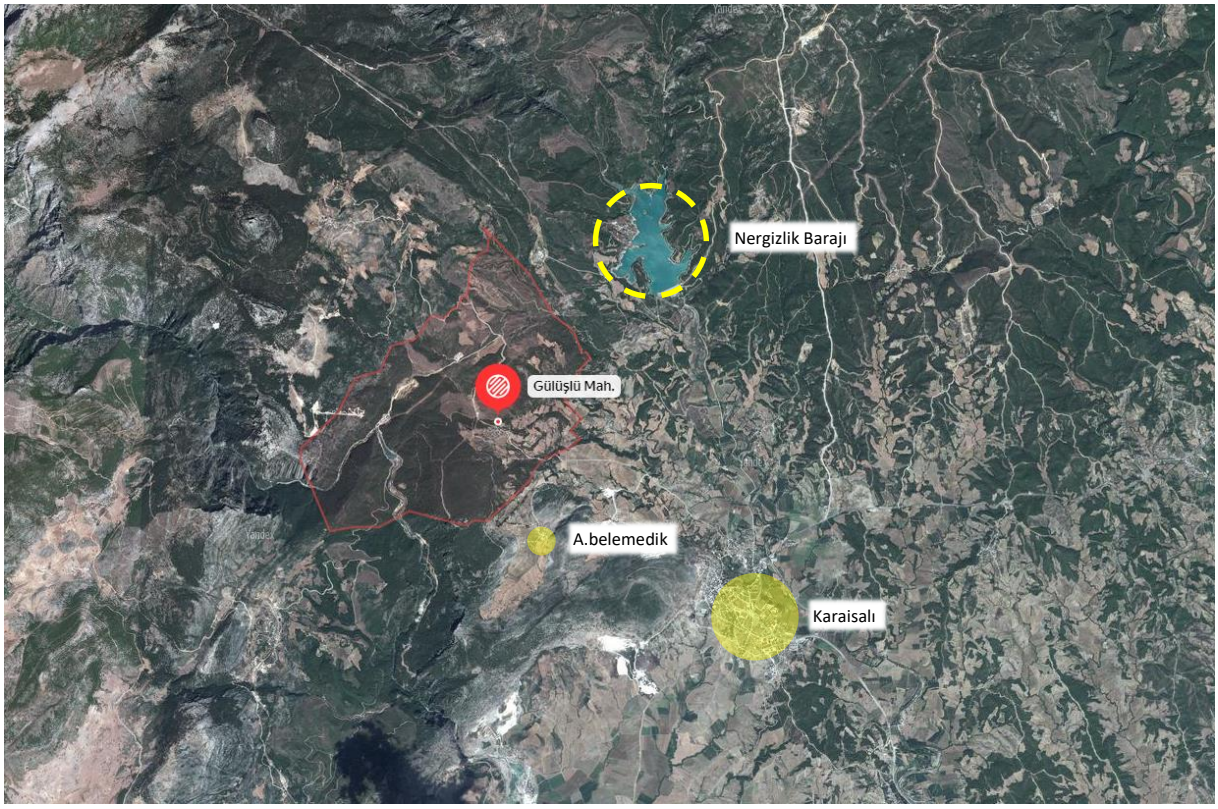
Köyün ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Köyde ağırlıklı olarak ayçiçeği ve buğday yetiştirilmektedir.

4.1.4. Çevre Yerleşimler ve Turistik Bölgelere Yakınlık

Aşağıbelemedik Köyü yakınlarda Gülüşlü ve Karakılıç köyleri olmak üzere özgün tarihi dokusunu korumuş olan 2 yerleşim yeri daha tespit edilmiştir. Yerel halktan edinilen bilgilere

göre bu köylerin Aşağıbelemedik Köyü ile birlikte Karaisalı ilçesindeki özgün kırsal mimari dokunun korunduğu en eski yerleşim yerleri olduğu tahmin edilmektedir.

Aşağıbelemedik ile Gülüşlü köyleri arası mesafe 2 km.'dir. Gülüşlü Köyü'nün ilçe merkezine uzaklığı 6 km, Adana merkeze uzaklığı 56 km.'dir (URL 8). Köyün nüfusu 2021 TÜİK verilerine göre 95'tir (URL 1). Gülüşlü Köyü'nün rakımı 460'tır (URL 6).

Şekil 4.6: Gülüşlü Köyü'nün konumu ve sınırlarını gösteren hava görüntüsü

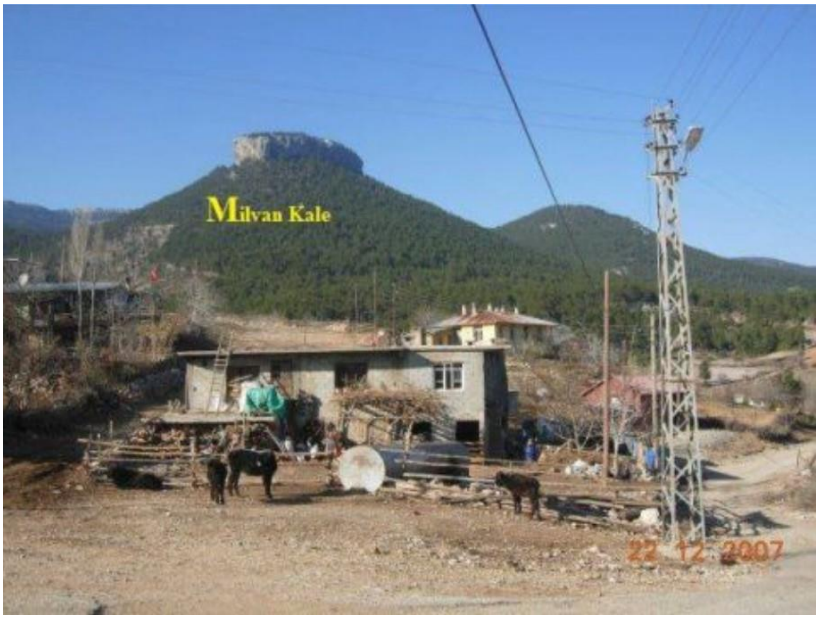

Şekil 4.7: Gülüşlü Köyü'nde bulunan özgün konut örnekleri

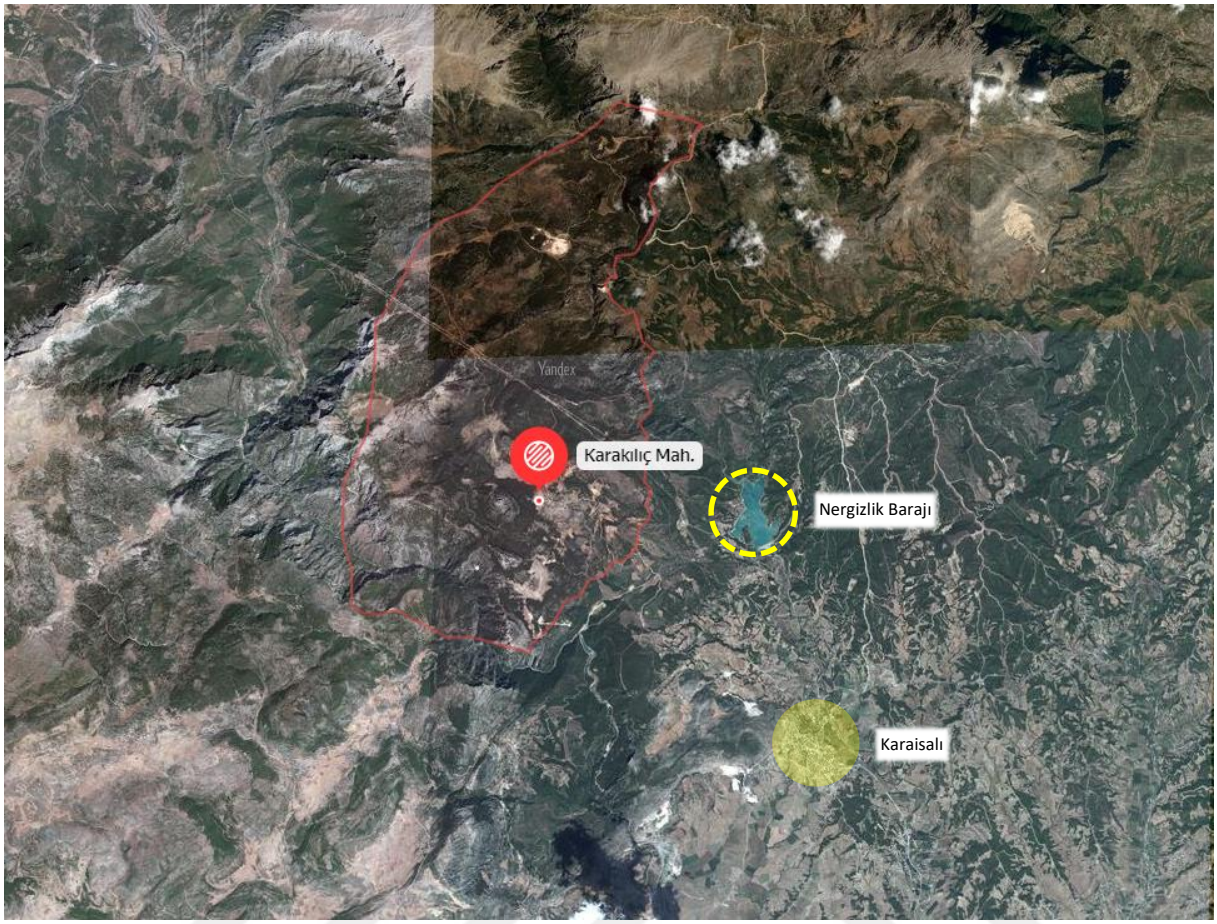

Şekil 4.8: Tarihi Gülüşlü Köyü camisi

Karakılıç Köyü Aşağıbelemedik Köyü'nden 10 km uzaklıkta yer almaktadır. Köyün eski adı Milvankale'dir. Bu ismi köy sınırları içerinde bulunan ve Roma dönemine ait bir yapı olan Milvan Kalesi'nden almıştır. Köyün Karaisalı ilçe merkezine uzaklığı 14 km., Adana iline uzaklığı 64 km.'dir (URL 7). Köyün rakımı 860'dır (URL 6). 2021 TÜİK verilerine göre köy nüfusu 198'dir (URL 1). Karakılıç Köyü, Aşağıbelemedik ve Gülüşlü'ye göre daha yüksek bir konumda bulunduğu için yayla- yazlık olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla diğer iki köye göre nüfusu daha fazladır. Ancak bu durum köyün özgün dokusunun diğer köylere göre daha yoğun müdahalelere maruz kalarak zarar görmesine de sebep olmuştur.

Şekil 4.9: Milvan Kalesi'nin konumu

Şekil 4.10: Karakılıç Köyü'nün konumu ve sınırlarını gösteren hava görüntüsü

Şekil 4.11: Karakılıç Köyü'nden genel görünümler

Şekil 4.12: 1925 yapım tarihli Karakılıç Köyü tarihi camisi

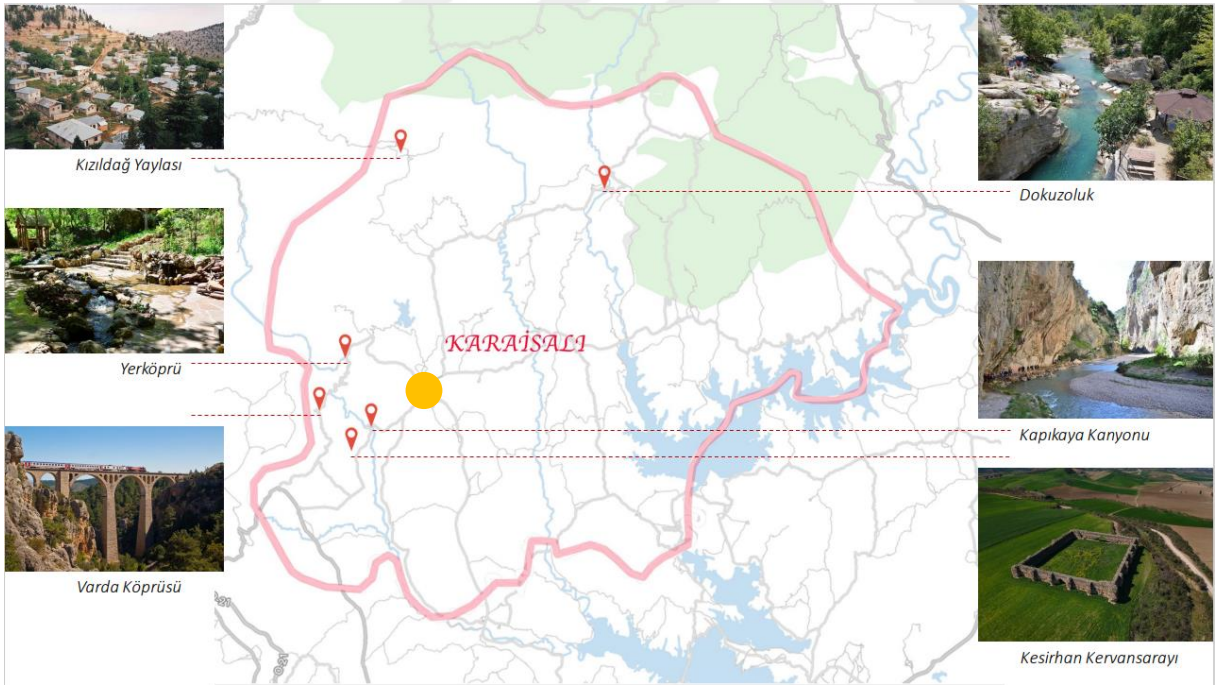

Şekil 4.13: Karakılıç Köyü özgün yapı örnekleri

Aşağıbelemedik Köyü Kapıkaya Kanyonu, Varda Köprüsü, Yerköprü, Kesrihan Kervansarayı gibi Karaisalı'nın tarihi ve doğal alanlarına yakın konumda bulunmaktadır. Bu durum köy için önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Tarihi ve doğal değerlere yakınlığı ve bunlarla birlikte doğal bir kültürel rota oluşturması, köyün korunması ve yaşatılması için kültür turizminin bir araç olarak kullanılmasını mümkün kılmaktadır.

Şekil 4.14: Karaisalı merkezinden tarihi ve doğal alanlara uzaklıkları gösteren tabela

Şekil 4.15: Karaisalı ilçesinin tarihi ve doğal alanlarının ilçe merkezine göre konumunu gösteren harita

4.2. Aşağıbelemedik Köyü Kırsal Mimarlık Mirasının İncelenmesi

4.2.1. Yerleşim Dokusu Özellikleri

Aşağıbelemedik Köyü'nün yerleşim dokusu özellikleri, dron ile çekilen hava görüntüleri ile elde edilen harita üzerinden; çevresel durum, sokak dokusu, doluluk-boşluk, işlev, kat adedi, yapım sistemi ve malzeme, kullanım durumu, özgünlük durumu, sağlamlık durumu ve çatı malzemesi analizleri yapılarak belirlenmeye çalışılmıştır.

4.2.1.1 Çevresel Durum Analizi

Aşağıbelemedik Köyü'nün çevresel durum analizinde yapılar, ağaçlar, konutların ve samanlıkların çatı biçimi, çatı eğim yönleri, yapıların giriş yönleri, yapı kalıntıları, bahçe duvarları ve sokaklar harita üzerinde gösterilmiştir (EK-A.1).

4.2.1.2. Sokak Dokusu Analizi

Sokak dokusu organik olarak şekillenmiş Aşağıbelemedik Köyü'nün parke taşlı, asfalt, toprak gibi farklı malzeme özelliklerine sahip sokakları bulunmaktadır (EK-A.2).

Şekil 4.16: Aşağıbelemedik köyü farklı sokak dokuları

4.2.1.3. Doluluk- Boşluk Analizi

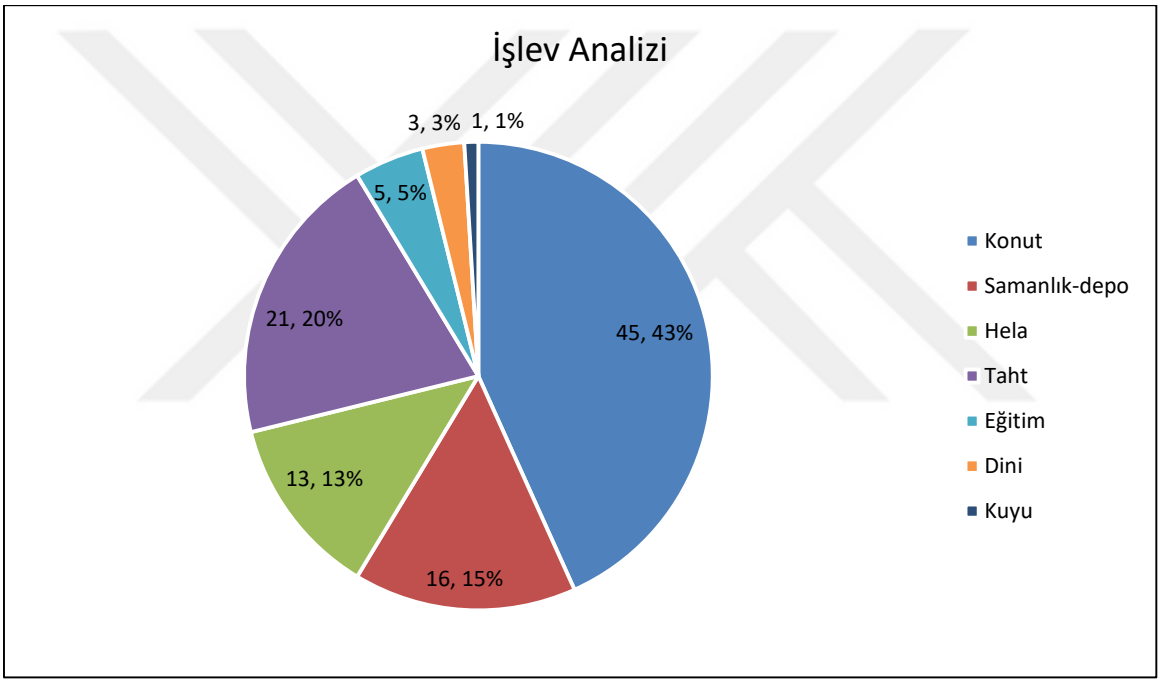
Doluluk boşluk analizinde Aşağıbelemedik Köyü'nün yapılı alan- açık alan dengesi ve sokak dokusu gösterilmektedir (EK-A.3).

4.2.1.4. İşlev Analizi

Köyün yerleşim dokusunu cami, okul, mezarlık, su yapıları, geleneksel konutlar ve taht, samanlık, hela, ağıl gibi ek yapılar oluşturmaktadır.

Yapılan analizler sonucu Aşağıbelemedik Köyü'nde 45 adet konut, 5 adet eğitim yapısı, 3 adet dini yapı, 16 adet samanlık-depo, 1 adet kuyu, 13 adet hela, 21 adet taht tespit edilmiştir.

İşlev analizi yapılırken yapıların günümüzdeki işlevi dikkate alınmıştır. Eskiden kahvehane, bakkal, berber olarak kullanılan yapılar günümüzde samanlık- depo olarak kullanıldığı için bu kategoride değerlendirilmiştir (EK-A.4).

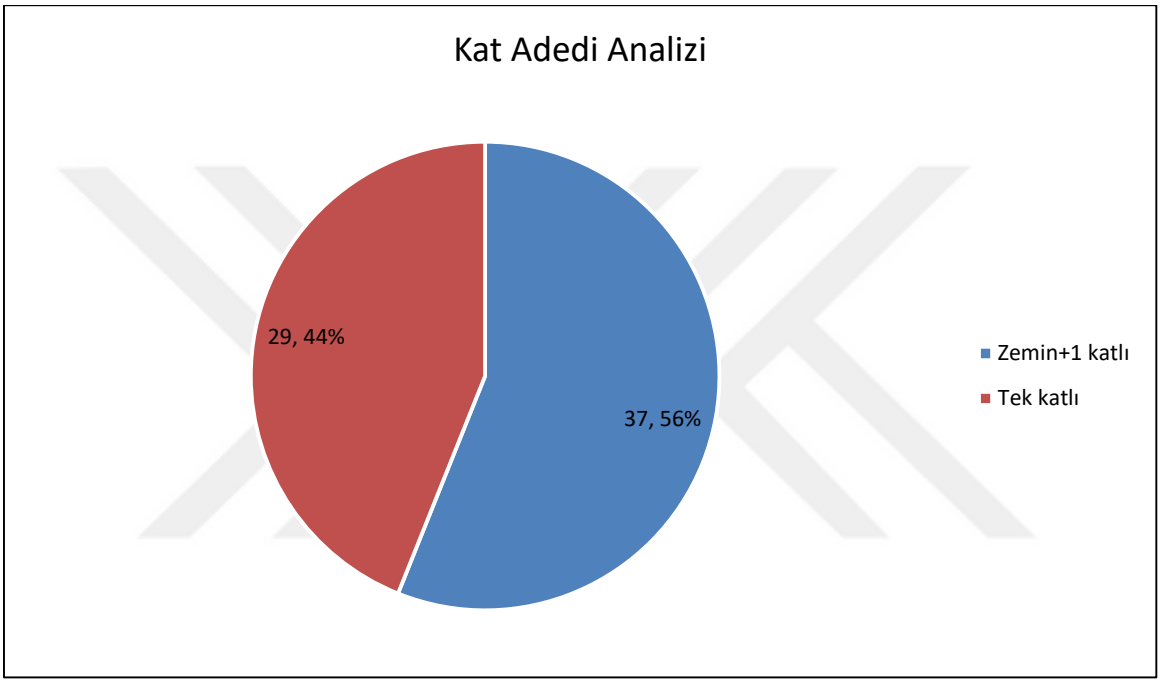

Şekil 4.17: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların işlev dağılımını gösteren grafik

4.2.1.5. Kat Adedi Analizi

Köydeki geleneksel konutlar zemin+1 katlıdır. Zemin kat ahır, üst kat yaşam alanı olarak kullanılmaktadır. Samanlıklar tek katlı inşa edilmiştir. Köyde inşa edilen yeni konutlar da geleneksel konutlar gibi zemin+1 katlı ya da tek katlı olarak inşa edilmiştir.

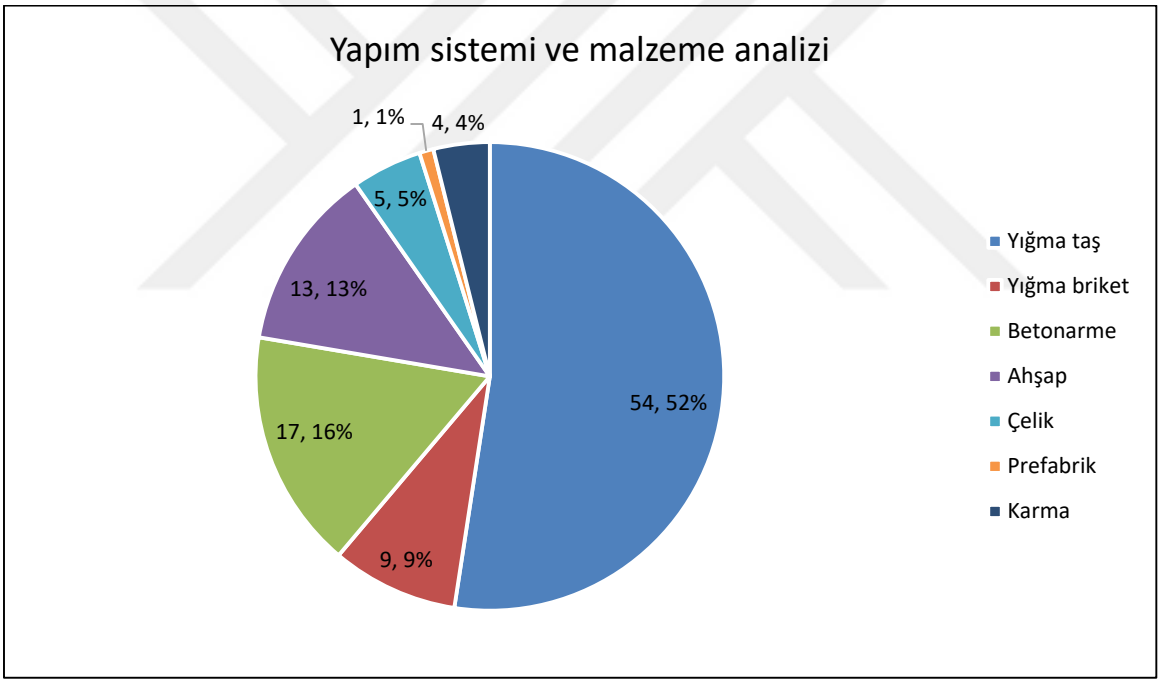
Kat adedi analizine sadece konutlar, samanlıklar ve kamusal nitelikli yapılar dahil edilmiştir. Yapıların 37 adedi zemin+1 katlı, 29 adedi tek katlıdır (EK-A.5).

Şekil 4.18: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların kat adedi dağılımını gösteren grafik

4.2.1.6. Yapım Sistemi ve Malzeme Analizi

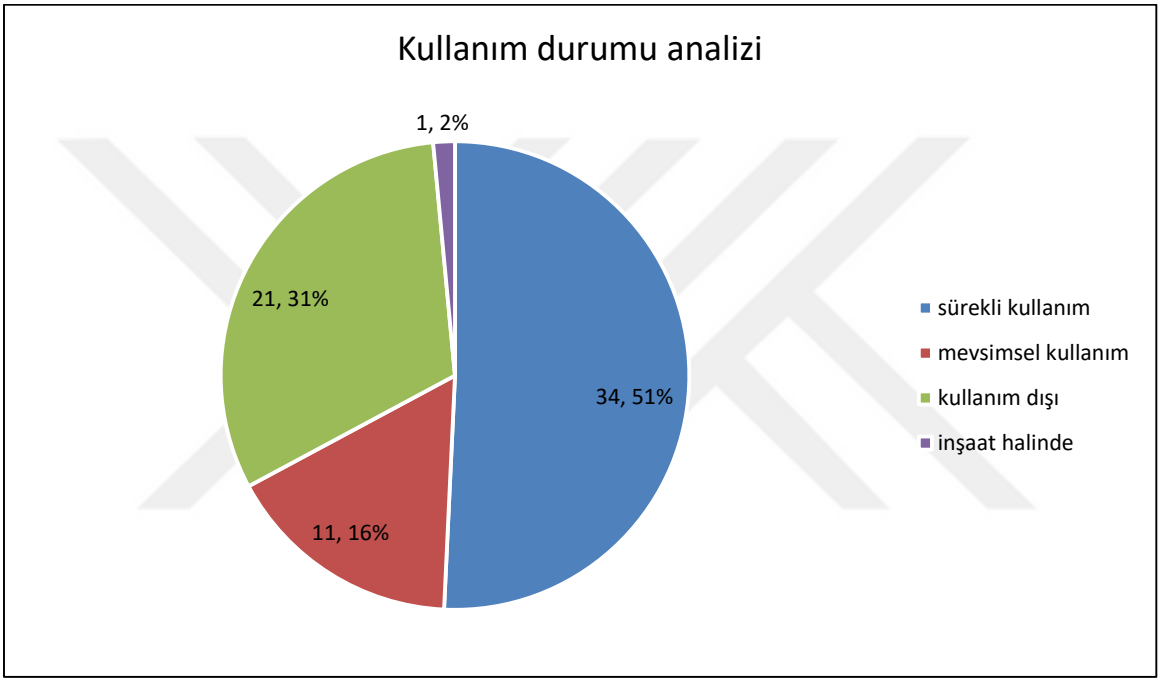
Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapılar yapım sistemi ve malzeme özellikleri açısından incelendiğinde, geleneksel konutların, samanlıkların ve helaların yığma taş olduğu görülmektedir. Geleneksel tahtlar ise ahşap materyalden yapılmıştır. Yakın tarihte yapılan konut, samanlık hela ve taht yapıları ise betonarme, yığma briket veya çelik strüktür olabilmektedir. Köydeki 53 adet yapı yığma taştır. Bunlardan 33'ü konut, 6'sı hela, 16'sı samanlıktır. Toplamda 17 yapı betonarmedir. Bunlardan 3'ü taht, 5'i eğitim yapısı, 3'ü dini yapı, 6'sı konuttur. Toplamda 9 adet yığma briket yapıdan 1'i konut, 1'i eski berber, 7'si heladır. Yapı malzemesi ahşap olan 13 adet taht, yapı malzemesi çelik olan 5 adet taht tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra köyde 1 adet prefabrik yapı bulunmaktadır. 4 yapıda ise birden fazla yapım sistemine rastlanmıştır (EK-A.6).

Şekil 4.19: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların yapım sistemi ve malzeme özelliklerini gösteren grafik

4.2.1.7. Kullanım Durumu Analizi

Köyde bulunan yapılar sürekli kullanım, mevsimsel kullanım ve kullanım dışı olmak üzere farklı kategorilere ayrılmıştır. Kullanım durumu analizine taht ve hela yapıları dahil edilmemiştir. Sürekli kullanılan 34 yapıdan 27'si konut, 7'si samanlıktır. 11 adet yapı mevsimsel olarak kullanılmaktadır. Bunlardan 2'si samanlık, 9'u konuttur. Köyde kullanım dışı 21 adet yapı mevcuttur. Bunlardan 4'ü samanlık 17'si konuttur. 1 adet yapı inşaat halindedir (EK-A.7).

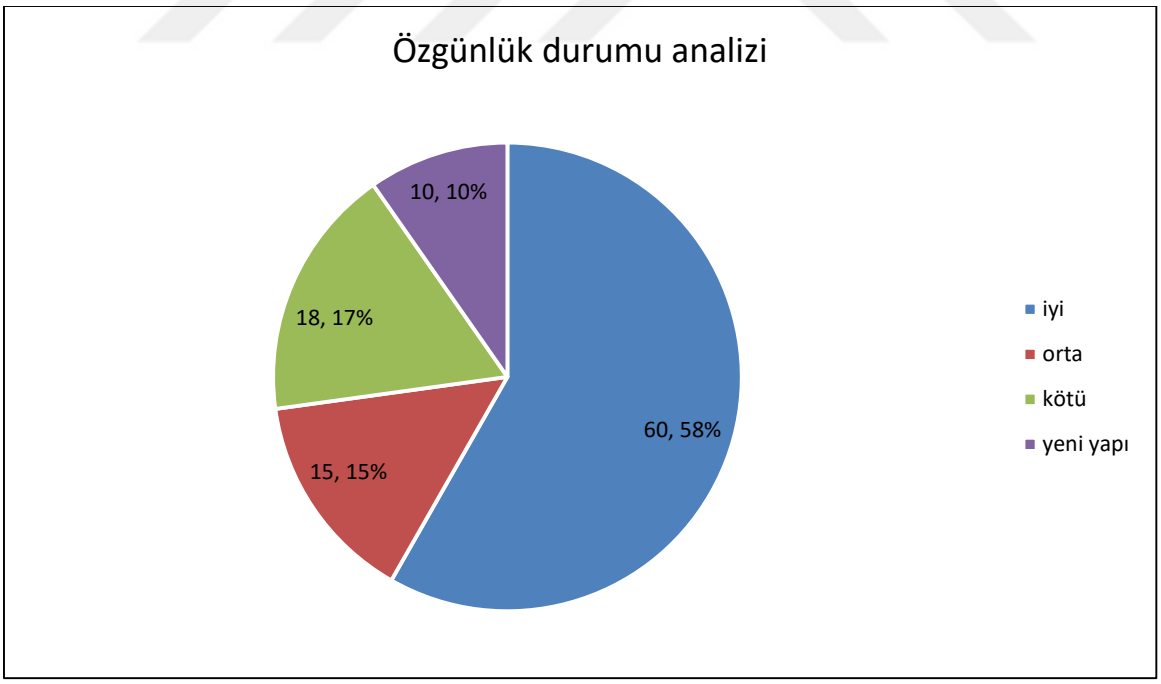

Şekil 4.20: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların kullanım durumunu gösteren grafik

4.2.1.8. Özgünlük Durumu Analizi

Yapıların özgünlük durumu iyi- orta- kötü olarak nitelendirilmiştir. Yeni yapılar değerlendirme dışı bırakılmıştır. Özgünlük durumu analizinde geleneksel konutlar, kamusal nitelikli yapılar ve samanlıklar değerlendirmeye alınmıştır. Yapıların özgünlük durumu değerlendirilirken mimari elemanları ve yapım tekniği müdahale görmemiş olan yapılar "iyi" olarak nitelendirilmiştir. Mimari elemanları dokuyla uyumsuz malzemeyle değiştirilmiş ve duvarları dokuyla uyumsuz malzemeyle onarılmış olan yapılar "orta" olarak nitelendirilmiştir. Mimari elemanları tamamen değiştirilmiş ve yapım sistemine doğrudan müdahale edilmiş, betonarme eklentileri bulunan yapılar "kötü" olarak nitelendirilmiştir. Köydeki çoğu yapının özgün çatı örtüsü çinko materyal ile kapatıldığı için çatı biçimi ve malzemesi önemli bir kriter olarak göz önünde bulundurulmamıştır.

Özgünlük durumu iyi olan 40 adet yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 24'ü konut, 5'i eğitim yapısı, 11'i samanlıktır. Özgünlük durumu orta olan 15 adet yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 4'ü samanlık, 1'i cami, 10'u konuttur. Özgünlük durumu kötü olan 4 konut tespit edilmiştir (EK-A.8).

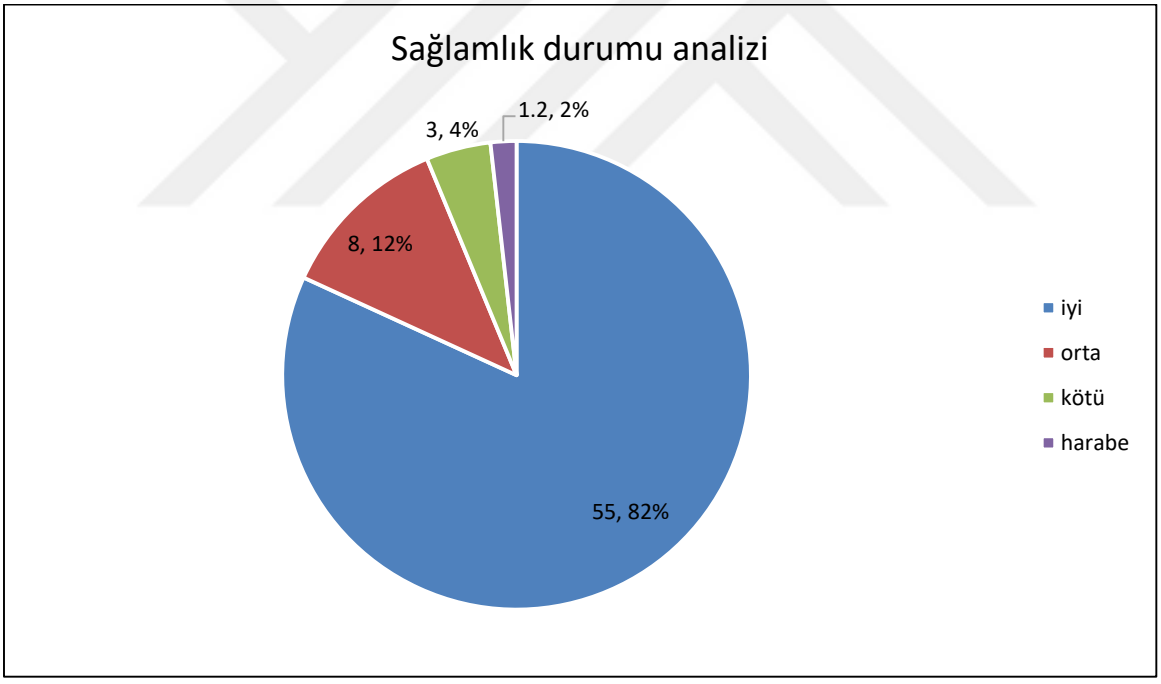

Şekil 4.21: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların özgünlük durumunu gösteren grafik

4.2.1.9. Sağlamlık Durumu Analizi

Sağlamlık durumu analizi kapsamında konutlar ve samanlıklar ele alınmıştır. Çatısı, duvarları ve mimari elemanları iyi durumda olan yapıların sağlamlık durumu "iyi" olarak nitelendirilmiştir. Kapı, pencere, çatı gibi mimari elemanları zarar görmüş, beden duvarlarında çatlaklar bulunan yapıların sağlamlık durumu orta olarak nitelendirilmiştir. Çatısı veya zemini tamamen çökmüş, beden duvarlarının bir kısmı yıkılmış ve yapım sistemi zarar görmüş yapıların sağlamlık durumu kötü olarak nitelendirilmiştir. Duvarlarının yalnızca kalıntısı bulunan yapılar ise harabe olarak nitelendirilmiştir.

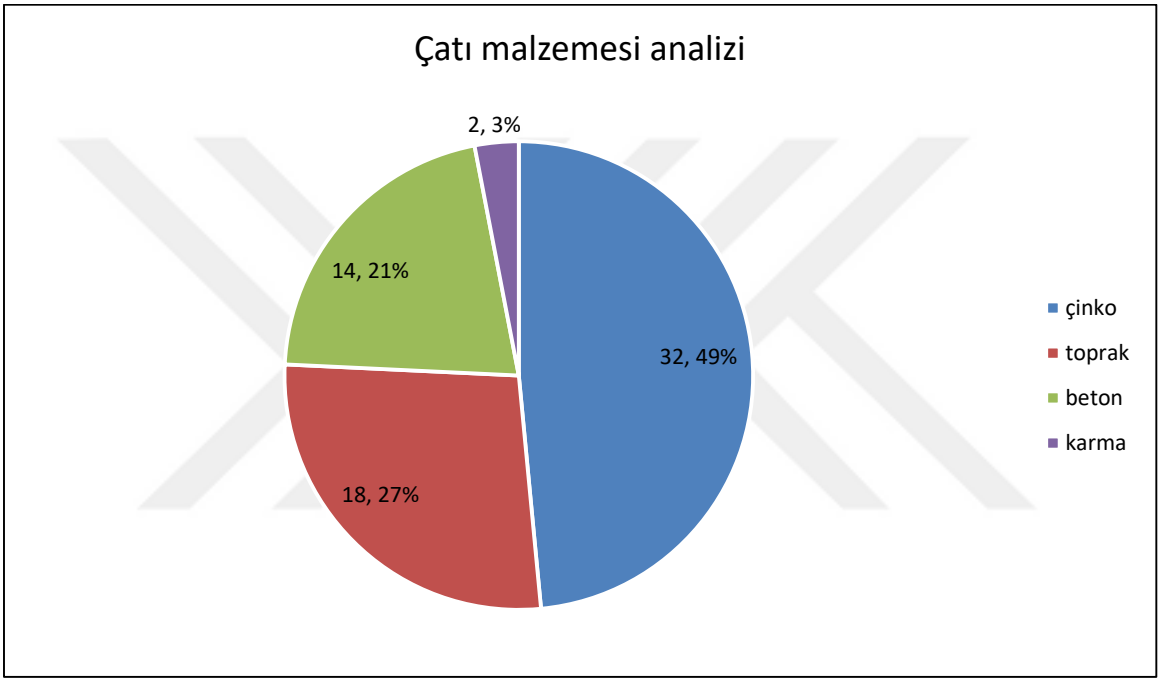
Sağlamlık durumu iyi olan 55 yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 40'ı konut, 3'ü dini yapı, 12'si samanlıktır. Sağlamlık durumu orta olan 8 yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 1'i samanlık, 4'ü eğitim yapısı, 3'ü konuttur. Sağlamlık durumu kötü olan 3 konut tespit edilmiştir. 2 adet konut yapısı ise harabe durumundadır (EK-A.9).

Şekil 4.22: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların sağlamlık durumunu gösteren grafik

4.2.1.10. Çatı Malzemesi Analizi

Çatı malzemesi analizi kapsamında samanlık, konut, eğitim yapıları ve dini yapılar ele alınmıştır. Çatı malzemesi çinko olan 32 adet yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 4'ü samanlık, 1'i cami, 2'si eğitim yapısı, 25'i konuttur. Çatı malzemesi toprak olan 18 adet yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 9'u samanlık 9'u konuttur. Çatı malzemesi beton olan 14 adet yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 3'ü samanlık, 3'ü eğitim yapısı, 1'i dini yapı, 7'si konuttur. Çatı malzemesi karma olan 2 adet konut tespit edilmiştir (EK-A.10).

Şekil 4.23: Aşağıbelemedik Köyü'ndeki yapıların çatı malzemesi özelliklerini gösteren grafik

4.2.2. Yerleşimi Oluşturan Ögeler

Köyün yerleşim dokusunu cami, okul, su yapıları, mezarlık, geleneksel konutlar oluşturmaktadır. Samanlık, hela, taht, kümes, ağıl vb. ise ana yapıları destekleyen ikincil yapılardır. Bunların dışında günümüzde işlevini kaybetmiş olan köy kahvesi, berber, bakkal gibi kamusal yapılar da mevcuttur.

4.2.2.1. Köy Camisi

Köy camisi üzerindeki levhada yapım tarihi 1952 olarak yazsa da köy halkı bu tarihin hatalı olduğunu, caminin daha eski olduğunu söylemektedir. Bu tarihin restorasyon tarihi olma ihtimali söz konusudur.

Şekil 4.24: Aşağıbelemedik Köyü camii

4.2.2.2. Köy Okulu

Betonarme mimari örneği olan ve bir arazi içerisinde 5 ayrı yapıdan oluşan köy okulu, 1960'ta inşa edilmiştir. 1993 yılından beri kullanılmayan yapı topluluğu, bakımsızlıktan ötürü kötü durumdadır. Günümüzde ana binanın bir bölümünde evi yıkılmış olan bir aile yaşamaktadır.

Şekil 4.25: Eğitim yapılarını gösteren drone görüntüsü

Şekil 4.26: Aşağıbelemedik köy okulu ana binası

4.2.2.3. Su Yapıları

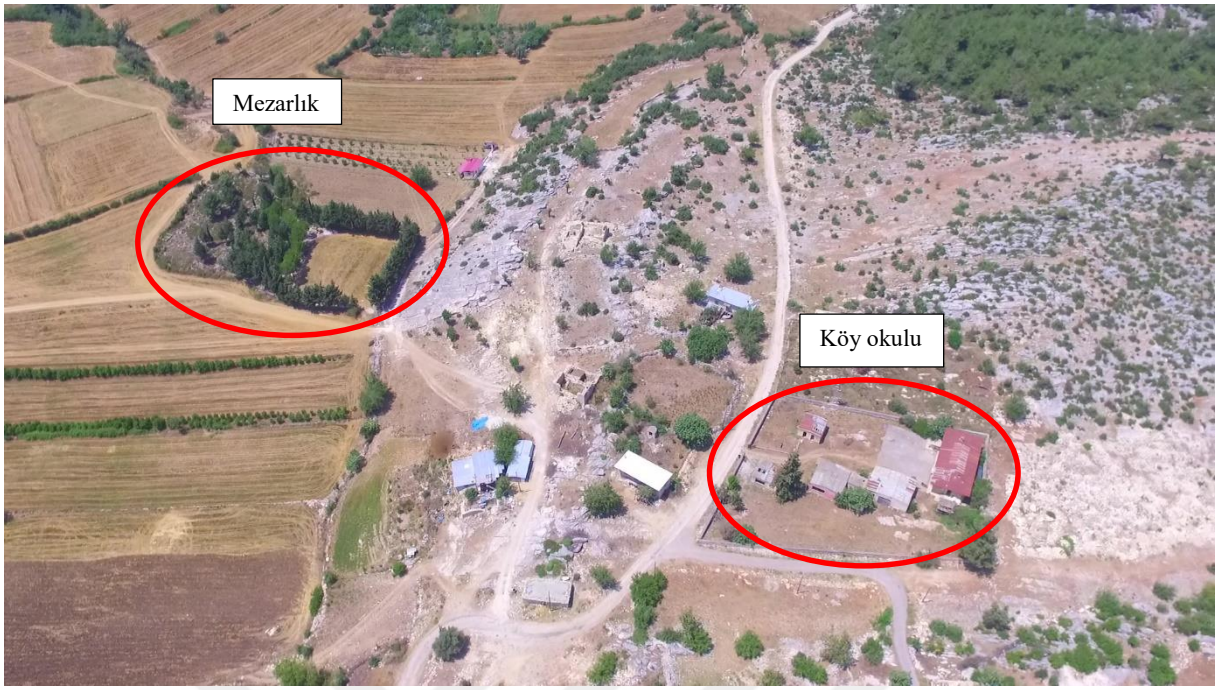
Köyün çevresinde, köy halkı tarafından Körkuyu ve Ötekuyu olarak adlandırılan ve Roma Dönemi'ne ait olduğu düşünülen iki kuyu yapısı bulunmaktadır. Köy içerisinde köy halkı tarafından 'Tulumbalı' kuyu olarak adlandırılan ve yapım tarihi kesin olarak bilinemeyen bir kuyu yapısı yerinde tespit edilmiştir. Kuyunun üzeri sonradan kapatılmıştır. Bahsedilen kuyular dışında, köye 20 dakika yürüme mesafesinde olan ve köy halkı tarafından 'Dümberek' denilen, yağmur sularının toplandığı bir su yapısı mevcuttur. Küçük bir sarnıçı andıran yapı iyi bir işçiliğe sahiptir. Geçmişte çamaşır yıkamak için kullanılan yapı, günümüzde hayvanların su ihtiyacını karşılamaktadır. Köy muhtarı tarafından yapının koruma altında olduğu belirtilmiştir.

Şekil 4.27: Aşağıbelemedik Köyü'nde tespit edilen su yapıları

4.2.2.4. Mezarlık

Köyün sınırında, yerleşime nispeten uzak mesafede bulunan mezarlıkta Osmanlı Dönemi'nden kalma mezar taşlarına rastlanmıştır.

Şekil 4.28: Köy okulu ve mezarlığın konumu

Şekil 4.29: Osmanlı döneminden kalma tarihi mezar taşları

4.2.2.5. Geleneksel Konutlar

Köydeki geleneksel konutlar, genellikle iki katlı ve dikdörtgen planlıdır. Konutların alt katı ahır, üst katı yaşam alanı olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla alt kat sağır duvar olarak şekillenmiştir. Yaşam alanına dışarıdan bir merdiven ile çıkılmaktadır. Üst katta dikdörtgen formlu ahşap pencereler ve giriş kapısı bulunmaktadır. Cephe oldukça basit olup, dekoratif elemanlara rastlanmamaktadır. Konutların yapımında yakın çevreden temin edilen yerel bir

malzeme olan sert moloz taş kullanılmıştır. Yığma taş tekniği ile inşa edilen yapılar, ahşap hatıl kullanımına göre kendi aralarında farklılıklar göstermektedir. Özgün karakterini koruyan konutlardan anlaşıldığı üzere dam şekli düz ve dam malzemesi topraktır. Fakat zamanla yıpranan damların çoğu çinko ile kapatılmıştır. Konutların genelinde samanlık, taht, hela gibi ek yapılar mevcuttur.

4.2.2.6. Taşınır Kültür Varlıkları

Taşınır kültür varlıkları Aşağıbelemedik Köyü'nün gündelik yaşam pratikleri hakkında önemli bilgiler içermesi nedeniyle ayrı bir başlık altında ele alınmıştır. Köyde yapılan saha çalışmaları esnasında yuvak, dibek, zeytinyağı taşı, ip eğirme aleti gibi tarihsel belge değeri olan taşınır kültür varlıklarına rastlanmıştır.

Yerel halkın inşaat teknikleri ve yapının sürdürülebilirliği için geliştirdikleri yöntemlere örnek olarak yuvak kullanımı gösterilebilir. Yuvak (Loğ taşı) toprak çatının düzeltilmesi ve sıkıştırılması için kullanılan silindir şeklinde bir alettir.

Şekil 4.30: Yuvak

Geçmişte zeytinyağı üretimi için oluklu bir taş kullanılmaktaydı. Zeytinler bu taşın üzerinde ezilerek, oluklara dolan yağ toplanmaktaydı. Köyün farklı noktalarında rastlanan dibekler ise buğday öğütmek için kullanılmıştır. Zeytinyağı taşı ve dibekler, geçmişte yerel halkın yiyecek üretimine dair bilgiler içermektedir.

Şekil 4.31: Köyde bulunan zeytinyağı taşı ve dibekler

Şekil 4.32: 42 envanter numaralı konutun bahçesinde bulunan oyulmuş taşlar

Günümüzde kullanılmayan ve strüktürel bakımdan iyi durumda olmayan bir konutun zemin katında ip eğirme aletine rastlanmıştır. Yerel halktan edinilen bilgilere göre, geçmişte dokumacılık faaliyetlerinin yaygın olduğu Aşağıbelemedik Köyü'nde her evde bu aletin kullanıldığı belirtilmiştir. İp eğirme aleti, geçmişte köyde yaygın olan el sanatlarının türüne dair bilgiler içermektedir.

Şekil 4.33: İp eğirme aleti

4.2.3. Geleneksel Konutların Mimari Özellikleri

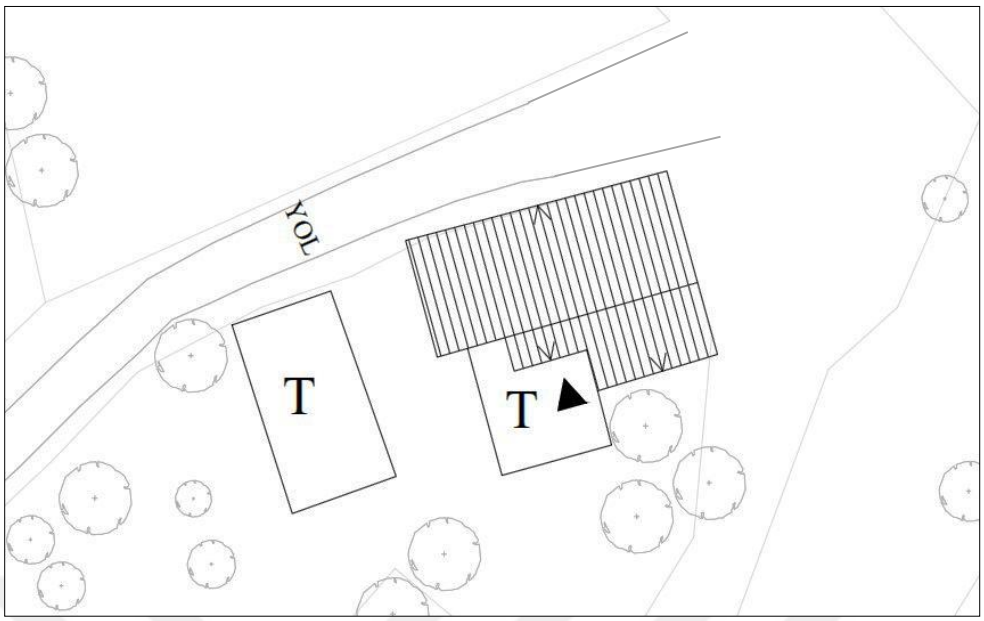
4.2.3.1. Plan Özellikleri

Aşağıbelemedik Köyü'nde bulunan geleneksel konutlar 2 katlıdır. Zemin kat ahır olarak, üst kat yaşam alanı olarak kullanılmaktadır. Zemin kat ve yaşam katının içeriden bağlantısı yoktur. Ahıra giriş dışarıdan ayrı bir kapı ile sağlanmaktadır. Zemin kotundan yukarıda bulunan ana giriş kapısına genellikle 10 basamaklı yığma taş merdivenler ile ulaşılmaktadır. Giriş kapısının önünde sahanlık bulunmaktadır. Bu sahanlık ise taht ile bağlantı kurmaktadır.

Şekil 4.34: Geleneksel konut örneği

Konutların plan özelliklerinin şekillenmesinde parsele oturma biçimi önemli bir yer tutmaktadır. Konutlar, samanlık, ahır, hela, taht, kümes gibi ek yapılarla bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Konutların parsele yerleşme ve sokak ile kurduğu ilişki gözlemlendiğinde, genellikle kuzeye bakan cephenin sağır duvar olduğu ve konutların giriş kapısı ve pencerelerin güneye cephede konumlandığı tespit edilmiştir. Ayrıca konutların girişi genellikle bahçeden olmakta ve konutlar doğrudan sokağa cephe vermemektedir. Samanlık yapısı genellikle konutun sağır duvar cephesine bitişik inşa edilmiştir. Fakat konuttan bağımsız bir şekilde aynı bahçe içerisinde bulunan samanlık örnekleri de mevcuttur.

Şekil 4.35: 27 envanter numaralı konut ve samanlığın parsele oturma biçimini gösteren harita

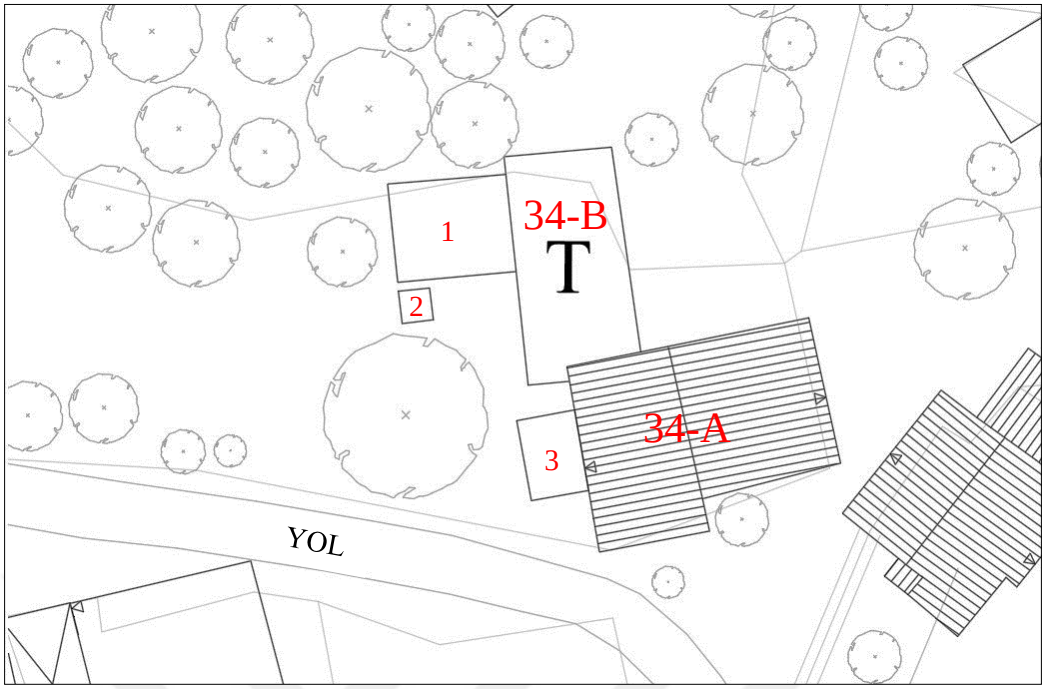

Şekil 4.36: Konutların sağır cephesinde bulunan bitişik nizamlı samanlık örnekleri

Hela ise konuttan nispeten daha uzakta 1 ila 1,5 metre genişlik ve derinliğe sahip yığma taştan yapılmış birimdir. Yerleşimde briketten yapılmış helalar da bulunmaktadır.

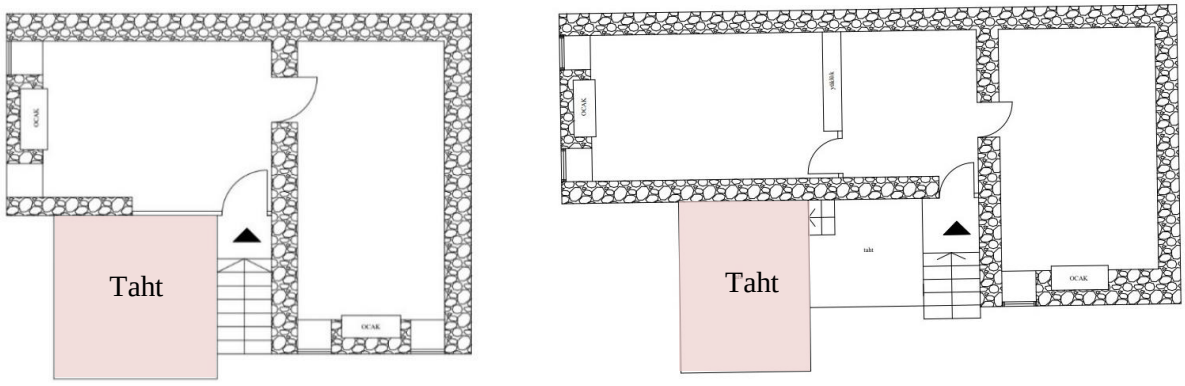

Şekil 4.37: Taş ve briketten yapılmış hela örnekleri

Şekil 4.38: 34 envanter numaralı yapılara ait samanlık (1), hela (2), ve taht (3) eklentilerini gösteren harita

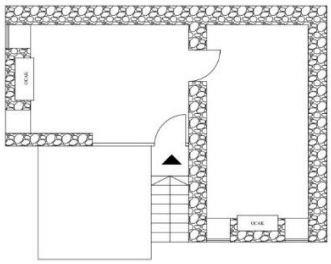
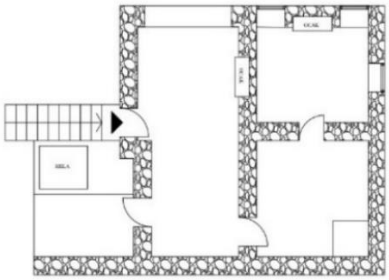
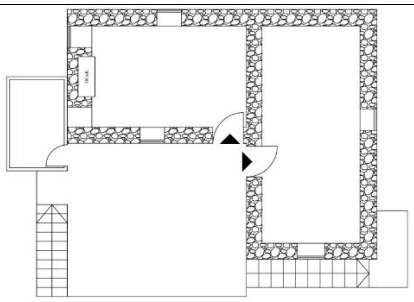
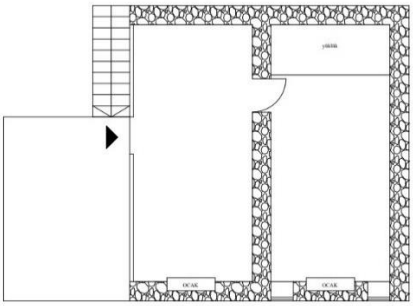
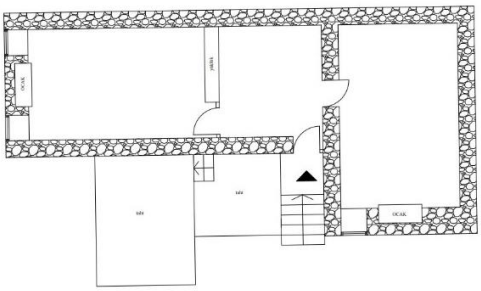
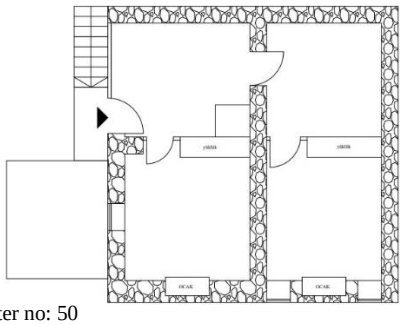
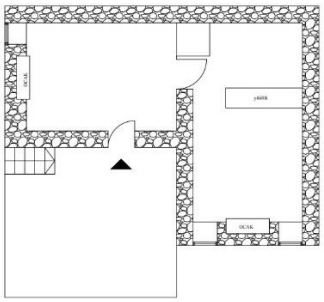
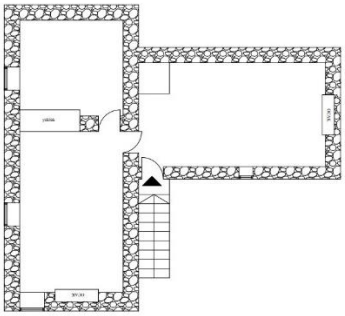
Konut eklentilerinden bir diğeri olan taht ise yapının ön cephesinde ve yerden üst kota kadar yükseltilmiş, yanları açık, üzeri asma bitkisi ile kaplı, ağaç dallarından inşa edilmiş bir yapıdır. Yapının iç mekanla bağlantısı bulunmamaktadır. Tahta yapının dış cephesinde bulunan yığma taş merdiven ile ulaşılmaktadır. Bu merdiven önce giriş kapısı önündeki sahanlığa, daha sonra tahta ulaşım sağlamaktadır. Köy halkı tahtı yaz aylarında sıklıkla kullanmaktadır.

Şekil 4.39: 2-A ve 19 envanter numaralı yapılara ait tahtların plan gösterimi

Plan şemaları incelenen konutların L tipi planlı veya kare planlı olduğu tespit edilmiştir. Konutların plan özelliklerinin tipolojik incelemesi tablo 4.1'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1: Aşağıbelemedik Köyü'nde incelenen geleneksel konutların plan tipolojisi

L TİPİ PLANLI KONUT ÖRNEKLERİ	KARE PLANLI KONUT ÖRNEKLERİ
 Envanter no: 2-A	 Envanter no: 26
 Envanter no: 14	 Envanter no: 32-B
 Envanter no: 19	 Envanter no: 50
 Envanter no: 27	
 Envanter no: 28	

Şekil 4.40: Plan şemaları incelenen yapıların konumlarını gösteren harita

Konutların yapısal özellikleri incelendiğinde, dış duvarların 55-60 cm kalınlığında örüldüğü görülmektedir. İç mekânda kalın taş duvarlara rastlanmamıştır. İç mekânda ahşap malzeme kullanımı yaygındır. Ahşap malzemeden imal edilen, eşyaların depolanması için yapılan ve sabit bir tefriş ögesi olan yüklük, özgün işlevinin yanı sıra mekanları ayırıcı unsur olarak da kullanılmıştır. Yüklük neredeyse geleneksel konutların tamamında bulunmaktadır. Yüklüklerin derinliği genellikle 50-70 cm, uzunluğu ise 2-3 metre olarak tespit edilmiştir. Yüklüğün genelde perde ile örtüldüğü gözlemlenmiştir.

Şekil 4.41: Perde ile örtülen yüklük örnekleri

Bazı örneklerde yüklüğün arkasında tezgâh, raf (terek), buzdolabı gibi mutfak ögeleri mevcuttur. Burada aynı zamanda yıkanma yeri de bulunmaktadır. Yıkanma yerinin genişliği ve derinliği yaklaşık 1 metredir. Yıkanma yerleri bütün konutlarda sağır cephe üzerinde konumlandırılmıştır. Mutfak ve banyo işlevlerini barındıran bu alan, ıslak hacimlerin bir araya toplandığı hane halkının ortak kullanım alanı olarak nitelendirilebilir. Diğer odalara göre daha küçük ebatlarda olan bu odanın genellikle girişle doğrudan bağlantısı bulunmamaktadır.

Şekil 4.42: Yüklüğün arkasında bulunan mutfak ögeleri

Şekil 4.43: Yıkanma yerleri

Aşağıbelemedik Köyü geleneksel konutları genellikle 2-3 odalıdır. Odalarda ilk dikkat çeken öge ocaktır. Ocak, tüm geleneksel konutlarda her odada bulunmaktadır. Ocakların iki yanında pencere açıklığı olabildiği gibi, bir yanında raflı ve kapaklı dolapların bulunduğu örnekler de mevcuttur. Bu dolaplar kap kacakların depolanması için yapılmıştır. Bazı konutlarda ise ocağın bulunduğu duvarda herhangi bir mimari ögeye rastlanmamıştır.

Şekil 4.44: Bir yanında dolap bir yanında pencere açıklığı olan ocak örnekleri

Şekil 4.45: Ocağın bulunduğu duvarda mimari ögeye rastlanılmayan örnekler

Ayrıyeten ocakların üzerinde de malzeme koymak için ahşap bir raf bulunmaktadır. Çoğu konutta ocakların içlerinin taş ile doldurularak tamamen kapatıldığı veya perde ile örtüldüğü tespit edilmiştir. Ocak kullanılmıyor olsa bile, ısınmak ve yemek yapmak için kuzineli soba bulunan konutlarda ocakların üzerinde baca deliği açılarak, odanın ortasında kurulu olan sobanın dumanının sac borularla tahliye edilmesi sağlanmıştır. Fakat az da olsa bazı konutlarda hala kullanılmakta olan ocaklar da mevcuttur.

Şekil 4.46: İki yanında pencere açıklığı bulunan ocak örnekleri

Şekil 4.47: Farklı konutlara ait ocak örnekleri

Ocakların yanında bulunan ve mutfak eşyaları için depolama alanı olarak kullanılan dolapların yanı sıra odanın diğer duvarlarında da gömülü ahşap kapaklı dolaplar bulunmaktadır.

Şekil 4.48: 21 envanter numaralı evin dolap örnekleri

Ayrıca bazı konutlarda kışlık yiyeceklerin, tahılların depolandığı yine ahşap malzemeden yapılmış dolap şeklinde ambarlar tespit edilmiştir. Ambarların genişliği ve derinliği yaklaşık 1 metredir.

Şekil 4.49: 50 envanter numaralı konuta ait ambar

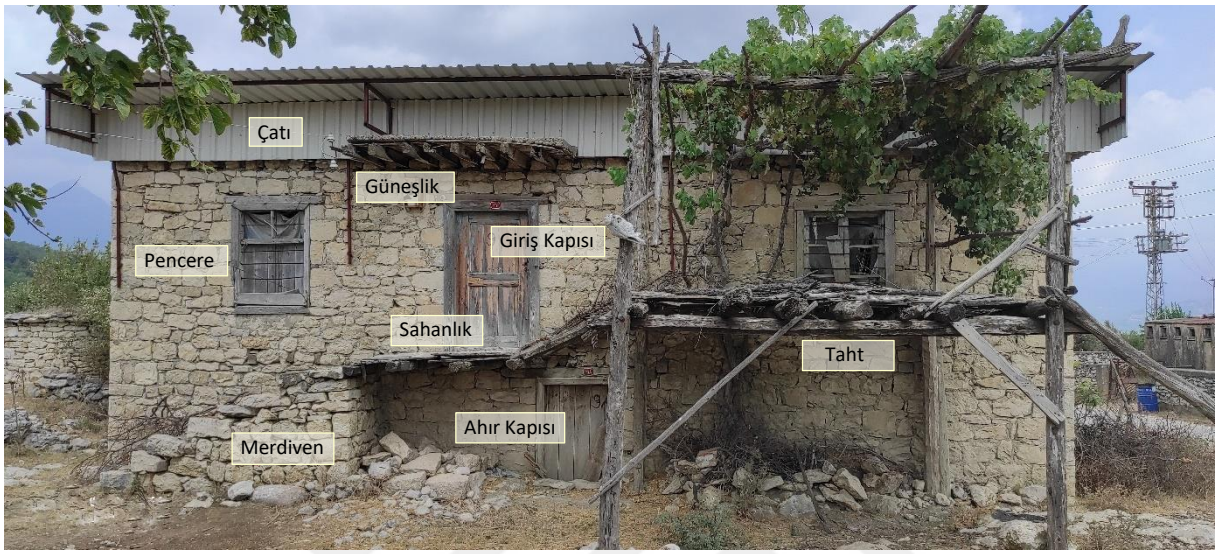
4.2.3.2. Cephe Özellikleri

Cephelerin biçimlenişini anlamak için ilk olarak yapıların parsele nasıl konumlandığı ve hangi cepheye yönelimli olduğu tespit edilmelidir. Aşağıbelemedik Köyü'nde yapıların kuzey cephesinin genellikle sağır duvar olduğu, giriş kapısı ve diğer pencere açıklıklarının güney cephede bulunduğu görülmektedir. Konutların doğu-batı cephesi olan kısa kenarda da pencere açıklıkları olabilmektedir. Genellikle dikdörtgen şeklinde olan konutlar, uzun kenarları kuzey-güney cephelere bakacak şekilde yerleştirilmiştir. Bu durum topoğrafya, manzara yönü ve hâkim rüzgâr yönü ile ilişkilendirilebilir.

Şekil 4.50: Kuzeye bakan sağır cephesi sokağa yaslanmış olan 27 envanter numaralı geleneksel konut

Geleneksel konutlar sokak ile doğrudan ilişki kurmamaktadır. Konuta ulaşmak için genellikle bahçeden geçilmesi gerekmektedir. Bazı konutların sokağa cephesi bulunmazken, bazılarında sağır cephe sokağa yaslanmıştır. Cephe karakterini oluşturan ögeler kapılar, pencereler, merdiven, sahanlık, güneşlik, taht, samanlık, çatı gibi mimari elemanlardır.

Şekil 4.51: Özgün geleneksel konutun cephe karakterini oluşturan mimari ögeler

Konutlarda genellikle kuzey cephede kapı ve pencere açıklığına rastlanmamaktadır. Konuta ve ahıra giriş güney cephede yer alır. Ana giriş kapısı genellikle ortada konumlandırılmıştır. Zemin katta bulunan ahır girişi, genellikle tahtın oluşturduğu çıkmanın altında kalmaktadır. Dolayısıyla ahır kapısı ana giriş kapısı ile aynı düzlemde olmasına rağmen daha içeride kalmış gibi bir algı oluşmaktadır.

Şekil 4.52: Tahtın altında bulunan ahır kapısı örneği

Konutların iç ve dış kapıları, ahır, samanlık, hela kapıları ahşaptan yapılmış olup genelde tek kanatlı oldukları tespit edilmiştir. Düz ahşap plakaların birbirine çakılmasıyla elde edilen kapılar oldukça sade ve bezemesizdir. Günümüzde bazı konutlarda özgün ahşap kapıların metal kapılarla değiştirildiği gözlemlenmiştir.

Şekil 4.53: Metal kapılı konut örneği

Konutların pencereleri incelendiğinde farklı pencere tiplerine rastlanmıştır. Pencereler tek kanatlı veya çift kanatlı olabilmektedir. Bazı konutlarda pencere açıklıklarının üst kısmında iki bölmeli ışıklık, alt kısmında ise tek kanatlı ahşap kepenk bulunduğu tespit edilmiştir. Ahşap kepenkli bazı örneklerde ise ışıklık bulunmamaktadır. Bazı konutlarda ise çift kanatlı ve çok bölmeli pencerelere rastlanmıştır. Pencerelerin önü genellikle demir parmaklıklarla veya ahşap çıtalarla kapatılmıştır. Pencerelerin üzerinde ahşap lentolar kullanılmıştır. Bu lentolar kimi örneklerde uzatılarak ahşap hatıl görevi görmesi de sağlanmıştır.

Şekil 4.54: Farklı konutlardan pencere örnekleri

Pencerelerin uğradığı değişimler incelendiğinde; pencere açıklıklarının boyutlarının korunmuş olduğu fakat çoğu konutta özgün ahşap doğramaların yerine PVC malzeme kullanıldığı görülmüştür. Bunun nedeni PVC pencerelerin maliyet açısından daha uygun olması ve daha ulaşılabilir olmasıdır. Yalnızca bir örnekte dokuya uyumlu malzeme ile yenilenen pencerelere rastlanmıştır.

Şekil 4.55: Pencere boşluklarında PVC malzeme kullanılan geleneksel konutlar

Şekil 4.56: Dokuya uyumlu malzeme kullanılarak yenilenen pencereler

Şekil 4.57: Sağır cephede kullanıcı tarafından açılan pencere boşluğu

Konutların giriş cephesine karakter kazandıran en önemli mimari ögelerden biri de yığma taş merdivenlerdir. Ana giriş kapısına erişimi sağlayan bu merdivenler genellikle 10 basamaklıdır. Merdivenin yaslandığı duvarda ahırdaki hayvanların hava alabilmesi için açılmış boşluklar dikkat çekmektedir.

Şekil 4.58: Farklı konutlara ait yığma taş merdiven örnekleri

Konuta girişi sağlayan yığma taş merdiven dışında bazı konutlarda çatıya erişimi sağlayan ahşap merdivenler bulunmaktadır. Fakat özgün düz toprak damın yerini çinko çatıların aldığı örneklerde bu merdivenler işlevini kaybetmiştir.

Şekil 4.59: Dama erişim sağlayan ahşap merdivenler

Giriş cephesinin en dikkat çekici ögesi ise köy sakinlerinin yazın sıklıkla kullandığı tahtlardır. Taht genelde kare şeklinde olup bir kenarı yaklaşık 3 ila 4 metre olabilmektedir. Ahşap kütükler ve ahşap plakalar kullanılarak yapılmış olan tahtların üzeri asma bitkisi ile kaplanarak gölgelik olması sağlanmıştır. Günümüzde kimi konutlarda tahtlar tamamen yıkılmışken, kimilerinde merdivenler ve tahtlar çelik malzeme ile değiştirilmiştir. Bazılarında ise taht bölümünde betonarme kullanılmıştır. Betonarme veya çelik malzeme kullanılarak yeniden inşa edilen tahtların çoğunun üzeri çinko çatı ile kapatılmıştır.

Şekil 4.60: 19 envanter numaralı konuta ait özgün taht örneği

Şekil 4.61: 14 ve 43 envanter numaralı konutlara ait çelik strüktür taht örnekleri

Şekil 4.62: 32-B ve 42 envanter numaralı konutların betonarme taht örnekleri

Aşağıbelemedik Köyü'nde konutlar genellikle ayrık nizamlı olarak inşa edilmiş olsa da hane halkının çeşitli nedenlerden ötürü yeni bir ev inşa etme isteği sonucu bitişik nizamlı örnekler de meydana gelmiştir.

Şekil 4.63: Bitişik nizamlı konut örnekleri

Cephe karakterinin oluşmasında mimari ögeler kadar yapım tekniğinin de etkisi bulunmaktadır. Yığma taş tekniğiyle inşa edilen geleneksel konutların ahşap hatıl kullanılan ve kullanılmayan örnekleri tespit edilmiştir. İki tekniğin bir arada bulunduğu örnekler de mevcuttur. Bu durum cephe algısında farklılık oluşturmaktadır. Ayrıca geleneksel konutlar ve samanlıklar sıvalı veya sıvasız olabilmektedir. Geçmişte sıva malzemesi olarak toprak kullanılırken, günümüzde çimento kullanılmaktadır. Çimento ile tamamen sıvanan geleneksel konutlar, yapım tekniği okunamaz hale gelmekte ve özgünlüğünü kaybetmektedir.

Şekil 4.64: Ahşap hatıllı yığma taş yapı örnekleri

Şekil 4.65: Ahşap hatıl kullanılmayan yığma taş yapı örnekleri

Şekil 4.66: Çimento sıvalı geleneksel konut örnekleri

4.2.3.3. Yapım Sistemi ve Malzeme

Aşağıbelemedik Köyü'ndeki geleneksel konutlar, samanlıklar, helalar yapılar yığma taş tekniği ile inşa edilmiştir. Köyde yalnızca köy okulu ve yakın dönemde inşa edilmiş bazı konutlar betonarmedir. Bunun yanı sıra yığma briket yapılara da rastlanmıştır. Yapıların inşasında kullanılan taş, köye yakın bir konumda bulunan taş ocağından çıkarılan yerel bir malzemedir. Kullanılan taşın cinsi ise sert moloz taştır. Köy halkından edinilen bilgilere göre geçmişte Karaisalı genelinde yığma taş yapıların yaygın olduğu, fakat bu yapıların yerini betonarme yapıların aldığı ve günümüzde özgün yığma taş mimarinin yalnızca birkaç köyde korunduğu saptanmıştır.

Yapıların inşasında kullanılan taş, toprak, ahşap malzemeler yakın çevreden temin edilmiştir. Kullanılan taşın türünün sert moloz taş olduğu yerel halkla yapılan sözlü görüşmelerden öğrenilmiştir. Yapılarda taş malzemenin yanı sıra özellikle iç mekânda ahşap malzeme

kullanımı da oldukça yaygındır. İç mekânda kullanımın yanı sıra taht gibi ek yapılarda da ahşap kullanımı görülmektedir. Dış cephede de ahşap malzeme kapılarda, pencere doğramalarında, zemin ve tavan döşemelerinde, iç mekânda yüklük gibi sabit mobilyaların yapımında ve duvarın dikey olarak çatlamasını önlemek için hatıl olarak kullanılmıştır.

Geleneksel konutların duvarları incelendiğinde dış duvarların 50- 60 cm kalınlığında yapıldığı görülmektedir. Duvarların kalın olmasının nedeni, yığma tekniğiyle inşa edilmiş yapılarda taşıyıcının duvarlar olmasıdır.

Şekil.4.67: Hasar görmüş yapılarda incelenebilen duvar kesitleri

Duvarların örülme şekli incelendiğinde köşelerde büyük taşlar, araları doldurmak için ise küçük taşlar kullanıldığı görülmektedir.

Şekil 4.68: Duvar örgüsü örnekleri

Köydeki bazı yapılar kayalar üzerine oturmaktadır. Bu tür yapılarda kayalık zemin olduğu gibi bırakılmış ve duvarlar bu zemin üzerine inşa edilmiştir.

Şekil.4.69: Kayalık zemin üzerine inşa edilmiş eski köy kahvehanesi

Yapıların zemin döşemesi, genelde ahşap kirişlerin üzerine ahşap plakaların yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Tavan döşemelerinde ise zeminde kullanılan ahşap plakalar kadar düz şekilli olmayan "çarpı" denen kısa parçalı kalaslar kullanılmıştır. Bazı örneklerde ahşap kirişlerin üzerine kamışların yerleştirildiği de görülmektedir.

Şekil 4.70: Ahşap kiriş üzeri kamışlarla oluşturulan döşemeler

Şekil.4.71: Konutlara ait tavan döşemesi örnekleri

Yakın dönemde müdahaleye uğrayan bazı konutlarda tavan döşemeleri kontrplak, sunta gibi malzemelerle kapatılmıştır. Geleneksel yapıların çatı örtüsü incelendiğinde düz toprak dam olduğu görülmektedir. Yuvarlak kesitli ahşap kirişlerin üzerine yerleştirilen ahşap kalasların üzeri su geçirmeyen malzeme ile kaplanarak toprak, su ve saman karışımından elde edilen harç bunun üzerine serilir. En son yuvak veya loğ taşı olarak bilinen aletle toprak sıkıştırılır. Toprak çatı sisteminde kil oranı yüksek toprak kullanılmaktadır.

Konutların eklentileri yapım sistemi ve malzeme özellikleri açısından incelendiğinde, samanlıkların duvar örgüsü ve çatı anlamında genelde konutlarla benzer özellikler taşıdığı görülmektedir. Yığma taştan ve düz toprak damlı olarak inşa edilen samanlıkların pencere açıklığı bulunmamakta, kapıları ise ahşap plakaların birbirine çakılmasıyla elde edilen basit işçilikli kapılar olmaktadır. Samanlıkların yanı sıra helalar da yığma taş olarak inşa edilmiştir. Genişliği ve derinliği genelde 1,5 metre kadar olan helalar yarım daire şeklinde ve konutun bahçesinde konuttan ayrı olarak yer almaktadır.

Şekil 4.72: Özgün bir samanlık yapısı

Konutların en önemli cephe unsurlarından biri olan taht ise ahşap kirişlerden oluşturulan iskelet üzerine ahşap plakaların döşenmesiyle inşa edilen, yerden yapının giriş kotuna kadar yükseltilmiş olan bir yapıdır. Yapının çatısı ise kolon görevi üstlenen 4 ahşap direk üzerinde bulunan kirişlerin asma bitkisiyle kaplanmasıyla oluşturulmuştur.

Şekil 4.73: 19 envanter numaralı yapıya ait taht

4.3. Aşağıbelemedik Köyü Somut Olmayan Kültürel Miras Değerleri

Yerel halkla yapılan görüşmeler sonucunda geçmişte köyde dokuma faaliyetlerinin oldukça yaygın olduğu tespit edilmiştir. 1872 tarihli salnamede “Karaisalı kendi kilimini kendi dokur.” şeklinde bir ifadenin bulunması da bu bulguyu desteklemektedir.

Bunun yanı sıra önemini korumuş ve günümüze kadar gelmiş şenlikler de vardır. Geleneksel Kara Kucak Güreşleri, geçmişte köylüler tarafından yaylak olarak kullanılan Kızıldağ Yaylası'nda halen yapılmaktadır.

5. AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ'NDE KIRSAL MİRASIN KORUMA SORUNLARI VE KORUMAYA YÖNELİK ÖNERİLER

5.1. Aşağıbelemedik Köyü Koruma Sorunları

Aşağıbelemedik Köyü, zamanla fiziksel, sosyal ve kültürel anlamda ciddi değişikliklere uğramıştır. Bunun temel nedeni nüfus kaybıdır. Köydeki terk edilmişlik durumu, köyün somut ve somut olmayan kültürel mirasının yok olmaya yüz tutmasıyla yakından ilişkilidir. Taş yapılar, içerisinde yaşayan kimse bulunmadığı için bakımsız bir halde kaderine terk edilmişken, köyün geleneksel yaşantısı da nüfus azlığı sebebiyle sürdürülememekte ve köy özgün karakterini kaybetmektedir.

Köyün nüfus kaybetmesindeki diğer önemli etken ise köydeki su sorunudur. Köyde su yetersizliği sebebiyle tarım faaliyetleri azalmıştır. Mevcut durumda köylüler yalnızca kendilerine yetecek kadar buğday ve ayçiçeği yetiştirmektedir. Dolayısıyla ihtiyaçları karşılayacak oranda iş sahası olmayan köy, kente göç vermeye devam etmiştir. Özellikle genç nüfusun büyük çoğunluğu köyü terk etmiştir.

5.1.1. Çevresel Boyutta Sorunlar

Aşağıbelemedik Köyü'nde doku ölçeğinde gözlemlenen sorunların en belirgin olanı, eskiden 75-80 civarı olan geleneksel taş konutlardan geriye yalnızca 20-25 tane kalmış olmasıdır. Bunun nedeni ise, zamanla aşınma ve yıpranmanın yanı sıra köye çok yakın bir konumda bulunan taş ocağıdır. Taş ocağının açılması esnasında deprem etkisi nedeniyle köydeki birçok yapı yıkılmıştır.

Şekil 5.1: Taş ocağının Aşağıbelemedik Köyü'ne göre konumu

Yıkılan yapılar sebebiyle oluşan boşluklardan ötürü özgün yerleşim dokusu zarar görmüştür. Yıkılmış olan bazı yapıların izleri yerleşimde hala okunabilmektedir. Fakat bazı yapıların kalıntıları bilinçsizce farklı yerlere taşınarak inşaat malzemesi olarak kullanılmaktadır. Yapı kalıntılarının kaldırılması eskiden yapıların nerede bulunduğuna dair bilgi edinmeyi zorlaştırmaktadır.

Şekil 5.2: Aşağıbelemedik Köyü'nde bulunan yapı kalıntıları

Şekil 5.3: Yapı kalıntılarının taşınması

Köy meydanında bulunan kahvehane, berber, bakkal dükkânı gibi yapılar günümüzde işlevini kaybetmiştir.

Şekil 5.4: Eski köy kahvehanesi, berber ve bakkal

Köyde gözlemlenen çevresel sorunlardan biri de konutların bahçelerinin bakımsız ve düzensiz olmasıdır. Bunun nedeni konutların kullanılmıyor olması ya da yaşlı nüfusun bakım ve düzenleme işlerini yapamaması olarak açıklanabilmektedir. Konutların bazılarında parsel sınırını belirleyici unsur bulunmamaktadır. Bazı konutlarda ise parsel sınırını belli etmek için kuru dal yığınları kullanılmıştır.

Şekil 5.5: Sokaktan köy camisine bakış

Köyde bulunan betonarme yapılar da köyün özgün dokusunu bozmaktadır. Geleneksel yapıların modern yaşam ihtiyaçlarını karşılamaması, taş yapıları yapan ustaların hayatta olmaması ve taş yapı inşasının maliyetli olması nedeniyle yerel halk yeni yapılarda betonarme sistemi tercih etmektedir.

Şekil 5.6: Köyde bulunan betonarme yapılar

5.1.2. Yapısal Boyutta Sorunlar

Yapıların kapı, pencere, çatı gibi mimari ögelerinin özgüne uygun olmayan malzemeyle değiştirilmesi, yapıların bilinçsizce onarılması gibi durumlar, yapıların özgünlüğüne zarar vermektedir.

Şekil 5.7: Mimari ögeleri değiştirilmiş bir konut yapısı

Şekil 5.8: Dokuyla uyumsuz malzemeyle onarılan konut örneği

Konutların yanı sıra taht, hela gibi eklerde de dokuyla uyumsuz malzemeye rastlanmıştır. Tahtlar betonarme, çelik gibi malzemelerle inşa edilerek konutun cephe bütünlüğü bozulmuştur. Helalarda ise briket malzeme kullanımının yaygın olduğu görülmektedir.

Şekil 5.9: Betonarme ve çelik tahta sahip konut örnekleri

İçerisinde sürekli yaşanan konutlarda uygulanan yanlış onarımların yanı sıra tamamen terk edilmiş olan konutlarda daha ciddi yapısal sorunlara rastlanmıştır. Çatı örtüsü zarar gören yapıların ya bir kısmı yıkılmış ya da tamamen harabe durumuna gelmiştir.

Şekil 5.10: Terk edilmiş konutlardaki yapısal sorunlar

Köyde karşılaşılan yapısal sorunlardan bir diğeri de teknik uygulama anlamındaki yetersizlikten kaynaklanmaktadır. Köydeki yapıları inşa eden taş yapı ustalarının artık hayatta olmaması nedeniyle, yerel halk yeni yapı inşa etmek istediğinde daha ucuz ve ulaşılabilir olan betonarme yapıları tercih etmektedir. Bu durum köyün özgün dokusuna zarar vermektedir.

Şekil 5.11: Geleneksel dokuyla uyumsuz yapım sistemi ve malzeme kullanımı

5.1.3. Sosyal ve Kültürel Yapıdaki Değişimler

Doku ve yapı ölçeğinde görülen bozulmaların yanı sıra, köyün kültürel yapısında da önemli değişiklikler tespit edilmiştir. Köydeki kırsal mimarlık mirası ile bütünleşen somut olmayan kültürel miras değerleri bu süreçte zarar görmüştür. Geçmişte köyde dokumacılık faaliyetlerinin yaygın olduğu, köy halkının kendi ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde-bazen de ev ekonomisine katkı sağlamak için- üretim yaptığı bilinmektedir. Kilim dokumacılığı ve koyun-keçi kılından kıyafet üretimi o dönemde en yaygın olan dokumacılık faaliyetlerindendir. Artık köyde genç nesil olmaması ve her ihtiyacın hazır alınması sonucu dokumacılık geleneği yok olmuştur.

Köyün somut olmayan kültürel miras değerlerinden bir diğeri de geçmişte yapılan şenlikler ve ritüellerdir. Özellikle düğünlerde köy meydanında yemekler pişirilip eğlenceler düzenlenirken, genç nüfusun köyü terk etmesinden beri köyde evlilik olmamaktadır. Dolayısıyla düğünlerde uygulanan gelenekler devam ettirilememiştir.

Günümüzde köy halkının toplandığı sohbet ettiği bir alan da bulunmamaktadır. Eskiden dolup taşan köy meydanı ve sokaklar işlevini kaybetmiştir. Pekmez, nar ekşisi, yufka ekmek yapımı ya da salça üretiminde de bir araya gelinmemektedir. Herkes ihtiyacına göre ve kendi halinde üretim yapmaktadır. Ayrıca köyde yapılan röportajlar sonucu köyde yaşayanların kökeninin Yörük olduğu öğrenilmiştir fakat günümüzde Yörük kültürünün de izleri silinmiştir.

5.2. Aşağıbelemedik Köyü'nü Korumaya Yönelik Öneriler

5.2.1. Çevre Ölçeğinde Öneriler

- Köye oldukça yakın bir konumda bulunan taş ocağı tarihsel belge niteliği olan yapılara zarar vermekte ve köy yaşantısını olumsuz etkilemektedir. Dolayısıyla taş ocağının faaliyetlerine son verilmelidir. Yerel malzemeler eğer varsa bölgedeki diğer maden ocaklarından temin edilmelidir. Eğer alternatif yoksa tarihi yerleşim yerlerine zarar vermeyecek bir konuma taşınmalıdır.

- Yalnızca bazı duvarları ayakta kalmış olan ve plan şeması okunamayacak kadar harap durumda olan yapılar arkeolojik kalıntı niteliğinde korunmalıdır. Yapı kalıntılarından mekân organizasyonu okunabilen yapılar ise bütünleme yöntemi kullanılarak aslına uygun malzeme ve yapım tekniğiyle onarılmalıdır. Bu onarımların yapılabilmesi için uzman görüşlerine başvurulmalıdır.

- Bahçelerdeki zararlı otlar temizlenerek çevre düzenlemesi yapılmalıdır. Özgün sokak dokusunun anlaşılmasını zorlaştıracak kadar dağılmış olan taşlar temizlenmelidir.

- Köyde mevcutta kullanılan bir kamusal alan bulunmamaktadır. Cami yapısının önündeki meydan niteliği taşıyan alan kullanıcı ihtiyaçlarına göre düzenlenmelidir. Meydana yakın konumda bulunan ve günümüzde samanlık-depo olarak kullanılan kahvehane, berber ve bakkal dükkânı gibi yapılar aslına uygun şekilde yeniden işlevlendirilerek meydanın canlılığı sağlanmalıdır.

- Köyde gözlemlenen farklı sokak dokuları (asfalt, parke taşı, toprak) tek tip haline getirilmelidir. Kullanılacak malzemenin geleneksel dokuyla uyumlu olmasına dikkat edilmeli, günümüz ihtiyaçları göz önünde bulundurularak çözümler geliştirilmelidir.

- Köy genelinde rastlanan ve yapılara sonradan eklenen kümes, ağıl vb. üzeri branda ile örtülü niteliksiz ekler kaldırılmalıdır. Bu ekler ihtiyaç doğrultusunda geleneksel dokuyla uyumlu malzeme kullanılarak yeniden inşa edilmeli ve temiz bir görüntü elde edilmelidir.

- Köydeki yapıların çoğunluğu geleneksel yığma taş mimarisine sahip olsa da günümüz koşullarında değişen ihtiyaçlar doğrultusunda betonarme yapılar da inşa edilmiştir. Bu yapılar gabari açısından dokuyla uyumludur. Fakat yapım tekniği ve malzeme açısından geleneksel dokuyla uyumlu olmayan bu yapılar köyün tarihi silüetini bozmaktadır. Dolayısıyla köyde niteliksiz yapılaşmanın önüne geçilmesi gerekmektedir.

- Yeni yapılaşma için geleneksel doku ile uyumlu ekolojik malzeme tercih edilmeli, tarihi yapılarla yeni yapılar ayırt edilebilir nitelikte inşa edilmelidir. Yeni yapıların tasarım sürecinde taklitten kaçınılmalıdır. Yeni yapılaşma konusunda dikkat edilmesi gereken diğer husus ise doluluk-boşluk oranının dengede tutulması ve köyün doğal güzelliklerine zarar verilmemesidir.

5.2.2. Yapı Ölçeğinde Öneriler

- Aşağıbelemedik Köyü'nde geleneksel yığma taş konutların çoğu özgünlüğünü büyük oranda korumaktadır. Fakat bazı yapılarda sonradan yapılan niteliksiz ekler ve dokuyla uyumlu olmayan malzemelerle yapılan onarımlar tespit edilmiştir. Öncelikle geleneksel kırsal mimarinin tarihsel belge niteliği taşıması açısından önemli bir kültürel miras

değeri olduğu yerel halka eğitimler verilerek aktarılmalı ve koruma bilincinin gelişmesi sağlanmalıdır. Yerel halk, yapıların bakım ve onarımları ile ilgili bilgilendirilmeli, dokuyla uyumlu malzeme kullanımı teşvik edilmelidir.

- Yapılar cephe bütünlüğü açısından incelendiğinde, öncelikle muhdes eklerin kaldırılması gerekmektedir. Betonarme veya çelik strüktüre sahip tahtlar kaldırılarak özgün haline uygun teknikle ve ahşap malzemeden yeniden inşa edilmelidir.

- Islak hacimler cephe bütünlüğünü bozan niteliksiz eklerle değil, iç mekânda çözülmelidir.

- Cephe karakterinin bir parçası olan merdivenlerin yıkılmış olanlarının yerine özgün halinde olduğu gibi yığma taş merdivenler inşa edilmeli, cephede görsel bütünlük sağlanmalıdır. Çelik veya betonarme merdivenler kaldırılmalıdır.

- Yapıların kapı ve pencerelerinde PVC ve çelik malzeme kullanımından kaçınılmalı, cephe bütünlüğü ve özgün yapı karakteri gözetilerek ahşap malzeme kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

- Cephelerde çimento sıva uygulamasına izin verilmemelidir. Mevcut sıvalar yapıya zarar vermeden temizlenmelidir.

- Yapıların çoğunda rastlanan ve özgün çatı örtüsünü kapatan oluklu sac kaldırılarak altındaki düz toprak dam ortaya çıkarılmalıdır. Toprak damın sürekli bakım gerektiren bir çatı türü olduğu unutulmamalı ve bu konuda gerekli önlemler alınmalıdır.

- Dokuyla uyumsuz malzeme ile onarılan konutlarda cephedeki muhdes taşlar yapıya zarar vermeden çıkarılarak özgün taşlarla bütünleme yapılmalıdır.

- Teknik uygulama sorunlarının önüne geçmek için geleneksel yapım tekniklerini bilen ustalar yetiştirilmelidir. Gelecek kuşaklara bilgi aktarımının doğru bir şekilde yapılması sağlanmalıdır.

- 1, 2-A, 8, 9, 16-A, 21, 23, 24-B, 25-A, 25-B, 26, 27, 28, 31, 34-A, 34-B, 41, 45, 46, 49, 50 envanter numaralı geleneksel konutlar tescile önerilmektedir.

5.2.3. Sosyo-Ekonomik Yapıya İlişkin Öneriler

- Köyde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için, köyün kaybettiği nüfusun geri kazandırılması gerekmektedir. Bunun için ilk şart, köydeki su sorununa çözüm bulunması ve tarım faaliyetlerinin desteklenerek köyde iş sahasının genişletilmesidir.

- Tarımda istihdam olanaklarının artmasıyla birlikte deneyime dayalı bir turizm türü olan 'agro-turizm' faaliyetlerinin uygulanabilirliği araştırılmalıdır. Buradan yola çıkılarak, yerel ürünleri ön plana çıkarmak adına köy meydanında organik pazar kurulması önerilebilir. Köylüler burada pekmez, nar ekşisi, yufka ekmek, salça gibi ürünlerin yanı sıra yerel tarım ürünlerinden de gelir elde etme imkânı bulabilecektir. Köyde bir kooperatif kurularak özellikle kadın istihdamının sağlanması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

- Köyde bulunan eski okul yapısı ve ek binaları köy müzesi ve dokuma atölyeleri olarak yeniden işlevlendirilebilir. Bu sayede köyün somut olmayan kültürel mirası yaşatılarak gelen ziyaretçilerin deneyimlemesi sağlanabilir ve gelecek nesillere aktarılabilir.

- Kullanılmayan geleneksel konutlar, sahiplerinin izni alınarak, gelen ziyaretçilerin konaklaması için düzenlenebilir. Bu durum köy halkının ek gelir elde edebilmesi için bir fırsat oluşturacaktır.

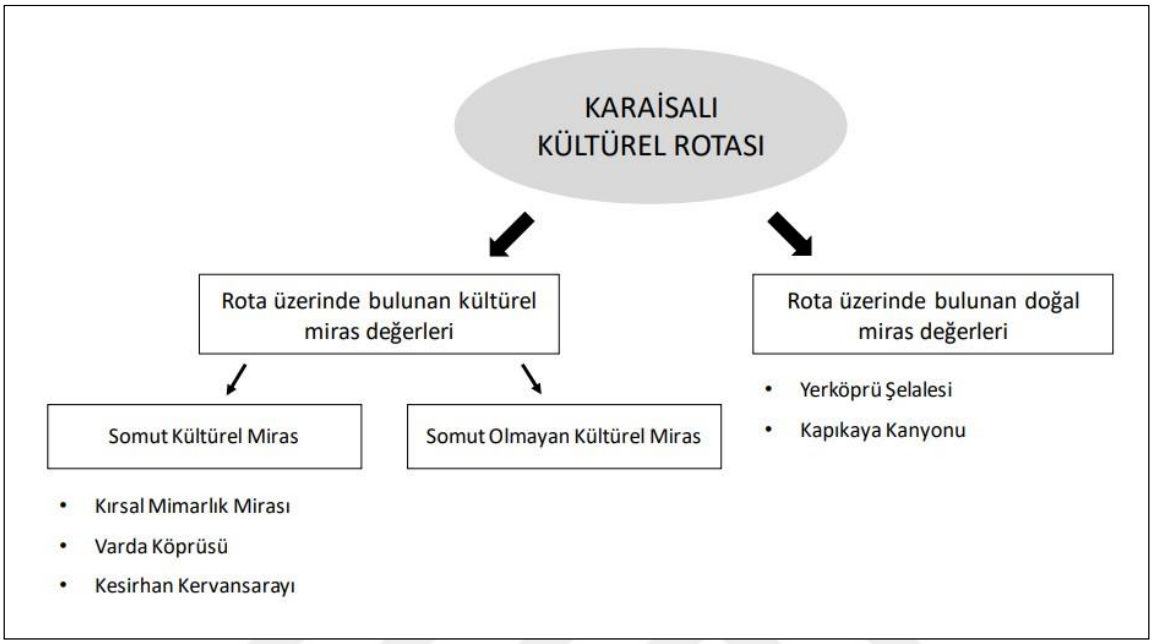
5.2.4. Sentez: Kültürel Rota Planlaması

ÇEKÜL Kültür Rotaları Planlama Rehberi'ne (2015) göre bir kültür rotası; "*günümüzde yaratılmış veya tarihin belirli bir döneminde gerçekten kullanılmış olan, üzerinde kültürel ve/veya doğal miras öğelerini taşıyan ve önemini bu miras sayesinde kazanan, koruma-kırsal kalkınma-turizm ilişkisinin geliştirilmesi gibi amaçlarla planlanabilen, yerel, bölgesel veya ulusal ölçekli bir ulaşım koridoru*" şeklinde tanımlanabilir.

Kültür rotaları en basit tabiriyle somut ve somut olmayan kültürel miras ögeleri ve doğal oluşumlardan meydana gelmektedir. Daha detaylı bir inceleme yapılacak olursa, kültürel rotaların tarihi kentler, kırsal yerleşimler, geleneksel yaşam, antik yerleşimler, tekil tarihi yapılar, doğal çevre ve yaban hayatı gibi çeşitli bileşenlere sahip olduğu söylenebilmektedir.

Bir kültür rotası bu bileşenlerden birinin daha baskın olmasıyla şekillenebileceği gibi, birkaçının bir arada bulunmasıyla da meydana gelebilir (ÇEKÜL,2015).

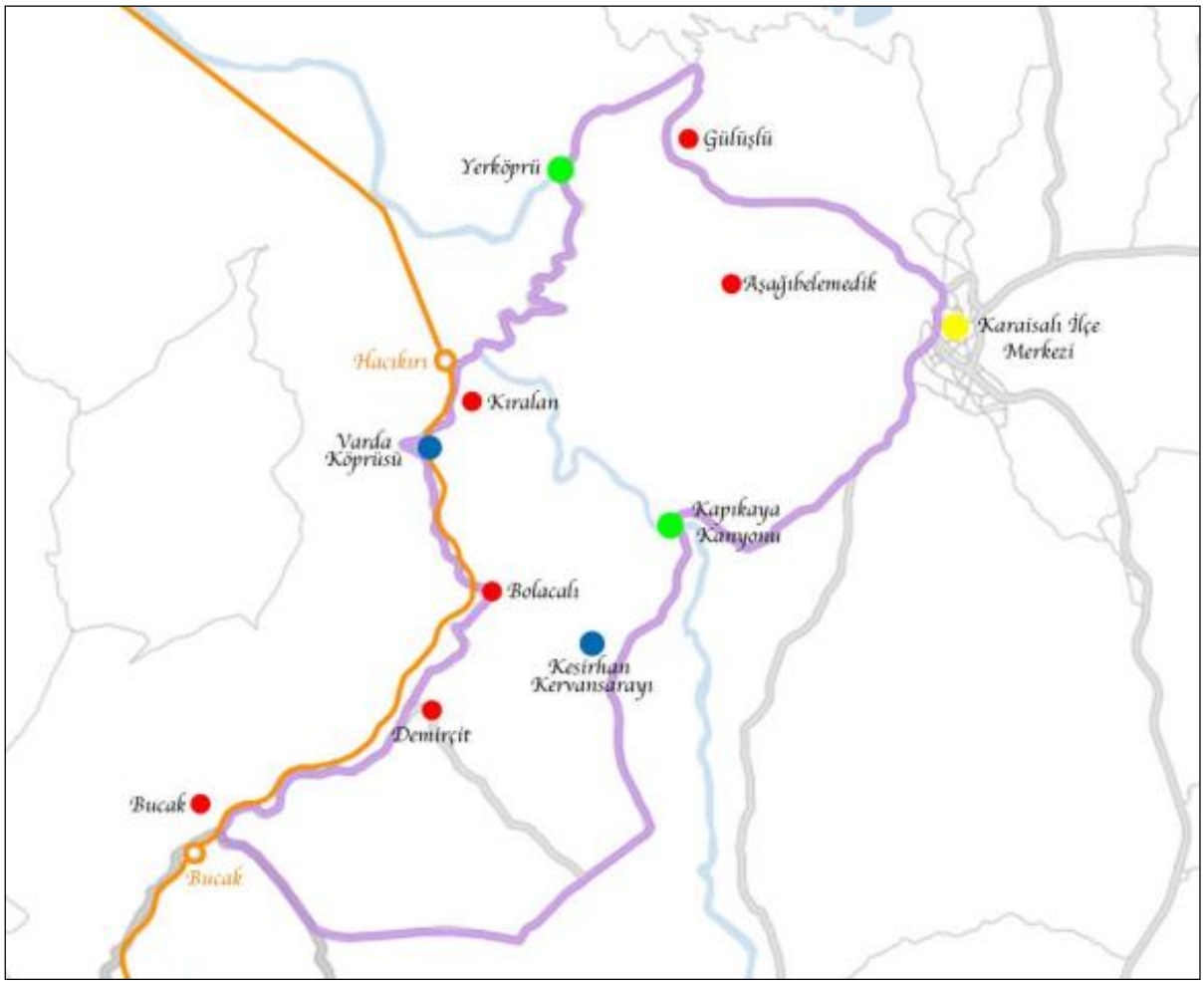
Kırsal bölgenin üretim merkezleri olan ve geleneksel yaşamı temsil eden köyler, kasabalar ve yemek, müzik, inanç, dil, el sanatları gibi coğrafyaya özgü gündelik yaşama ait ögeler kırsal yerleşimleri ele alan rota çalışmalarında ön plana çıkmaktadır.

Şekil 5.12: Karaisalı kültürel rotasının bileşenleri

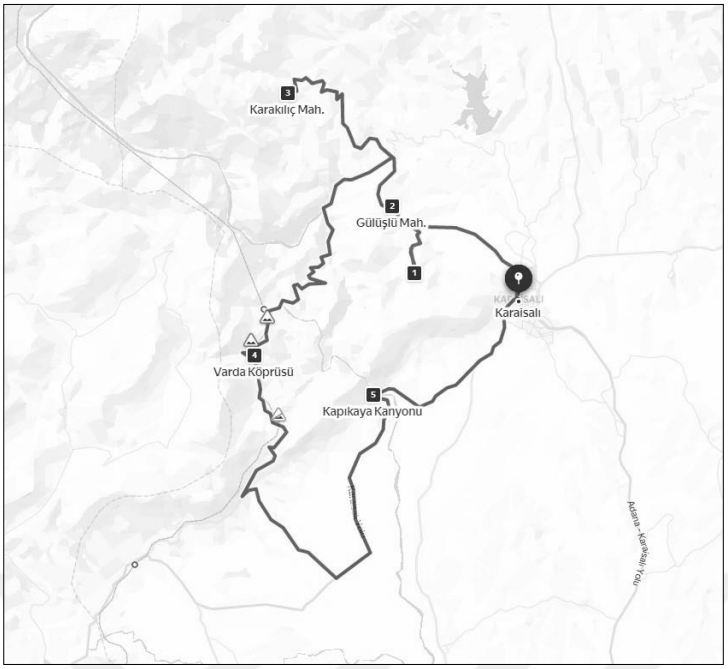
Karaisalı ilçesinde bütüncül bir koruma gerçekleşebilmesi için, bu çalışma kapsamında bir kültürel rota planlaması önerilmektedir. Bu rota Aşağıbelemedik Köyü, Gülüşlü Köyü Yerköprü, Varda Köprüsü, Kesrihan Kervansarayı ve Kapıkaya Kanyonu'nu kapsamaktadır. ÇEKÜL (2015) tarafından hazırlanan rehberde açıklanan kültürel rota bileşenleri göz önünde bulundurulduğunda; Karaisalı kültür rotasında kırsal yerleşimler, geleneksel yaşam, tekil tarihi yapılar ve doğal çevre unsurlarının yer aldığı, planlanmakta olan bu rotanın oldukça zengin bir içeriğe sahip olduğu söylenebilir.

Yerel ekonominin güçlendirilmesi ve köyün tarımsal yönden kalkındırılması sağlamak amacıyla kırsal turizm türlerinden biri olan agro-turizm uygulamaları, kültürel rota projesini destekleyici bir yöntem olarak kullanılabilir. Aşağıbelemedik köyünde sürdürülebilir kalkınma sağlanması için kırsal turizm türlerinden biri olan agro-turizmin, kültürel turizmin bir parçası olan kültürel rota kavramıyla entegre edilerek kırsal kalkınma aracı olarak kullanılabilirliğinin üzerine araştırmalar yapılmalıdır.

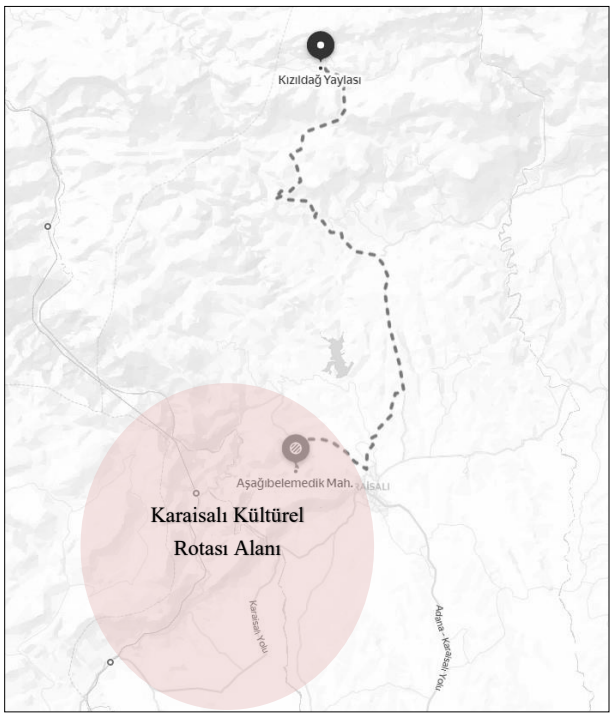
Şekil 5.13: Karaisalı kültürel rotası üzerindeki yerleşim yerleri ve miras değerleri

Karaisalı kültürel rotasının uzunluğu 42 km'dir. Araçla 1 saatte, yürüyerek 11 saat 20 dakikada tamamlanabilmektedir. Karaisalı ilçe merkezinde başlayan rota aynı noktada sonlanmaktadır. Rota üzerinde doğa yürüyüşü, fotoğrafçılık, bisiklet binme, kamp gibi faaliyetlere olanak tanıyan alanlar bulunmaktadır. Rota kullanıcıları yerel halk, ziyaretçiler ve araştırmacılar olarak sınıflandırılabilir. Rotanın ana teması Karaisalı'nın kültürel ve doğal mirasıdır. Rotanın amacı ise Karaisalı ilçesinde bulunan bu mirasın bütüncül bir şekilde korunması adına bölgeye dikkat çekmek ve tanınırlığını arttırmaktır. İkincil güzergâh olarak Karakılıç Köyü'nün de rotaya eklemlenmesi ile birlikte rota uzunluğu 54 km olmakta ve rotanın tamamlanması araçla 1 saat 33 dk sürmektedir.

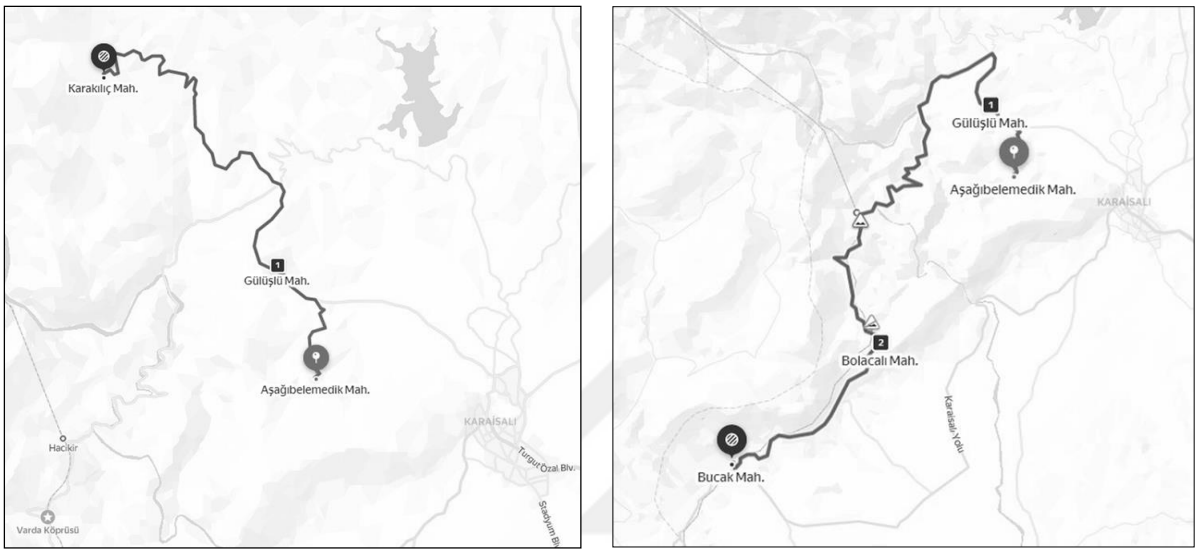
Şekil 5.14: İkincil rota 1- Karakılıç Köyü

İkincil rota olarak Karakılıç Köyü dışında Kızıldağ Yaylası'nın da Karaisalı kültürel rotasına eklemlenmesi düşünülebilir. Özellikle de geçmişte var olan Aşağıbelemedik Köyü ve Kızıldağ Yaylası arasındaki yaylak-kışlak salınımının vurgulanması ve yörük kültürünün somut olmayan kültürel mirasına dikkat çekilmesi açısından önem taşımaktadır.

Şekil 5.15: İkincil rota 2- Kızıldağ Yaylası

Karaisalı kültürel rotası dışında, yalnızca kırsal mimarlık mirasına dikkat çeken daha kısa rotalar önermek de mümkündür. Bunun için iki farklı öneri geliştirilmiştir. Bunlardan ilki Aşağıbelemedik, Gülüşlü ve Karakılıç köylerini kapsamaktadır. Aşağıbelemedik Köyü'nde başlayıp Karakılıç köyünde sona ermektedir. Ana teması geleneksel kırsal mimarlık mirası olan rotanın uzunluğu 10,4 km'dir ve araçla 17 dakikada tamamlanmaktadır. Bu rota üzerinde kırsal mimari örneklerin yanı sıra tarihi camiler, sarnıçlar, kuyular, mezarlıklar, çeşmeler ve Karakılıç Köyü sınırları içerisindeki Milvan Kalesi bulunmaktadır.

Şekil 5.16: Kırsal miras rotası 1 ve Kırsal miras rotası 2

İkincisi ise Aşağıbelemedik, Gülüşlü, Bolacalı ve Bucak köylerini kapsamaktadır. Aşağıbelemedik Köyü'nde başlayıp Bucak köyünde biten bu rota, 24 km'dir ve araçla 40 dakikada tamamlanmaktadır. Ana teması geleneksel kırsal mimari olan rota üzerinde tarihi bir cami, tarihi bir kilise kalıntısı, tarihi bir çeşme de bulunmaktadır.

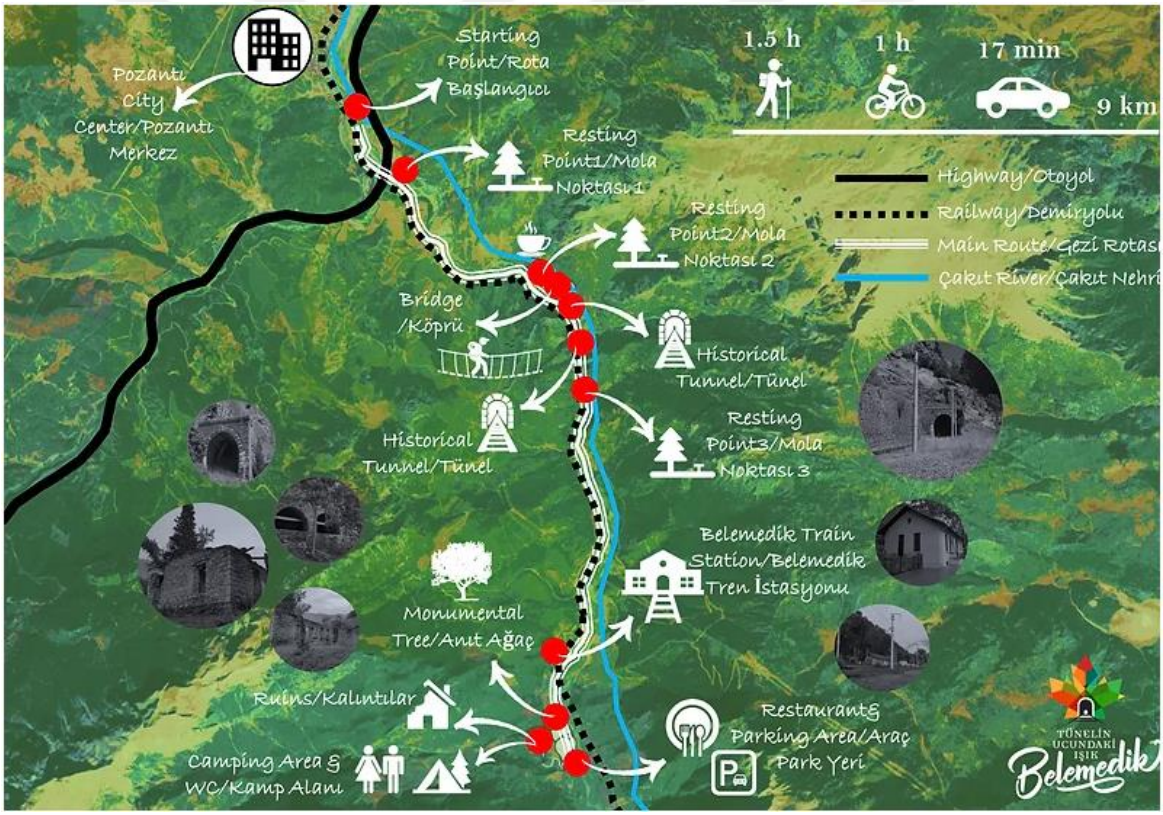

Şekil 5.17: Bolacalı köyündeki kilise kalıntısı(solda), bucak köyündeki tarihi çeşme

Bölgede Karaisalı kültürel rotasını destekleyici niteliğe sahip farklı rotalar da bulunmaktadır. Bunlar Pozantı-Belemedik rotası, Belemedik merkez rotası ve Belemedik- Hacıkırı rotasıdır.

Pozantı- Belemedik rotası

Çakıt nehrine paralel olarak devam eden ve 9 km. uzunluğunda olan bu rota yürüyerek yaklaşık 2 saatte tamamlanabilmektedir. Rota boyunca gözlemlenebilecek kültürel ve doğal miras unsurları; Kilikya'nın özgün coğrafi kaya şekillenmelerinin oluşturduğu doğal peyzaj ve peyzaja entegre olmuş demiryoluna ait tarihi tünellerdir. Demiryolu günümüzde aktif olarak kullanılmaktadır. Ayrıca rota üzerinde dinlenme noktaları, kamp alanı, WC, restoran ve araç park yeri gibi servisler yer almaktadır. Rota üzerinde yer yer telefon sinyali bulunmamaktadır (URL 10).

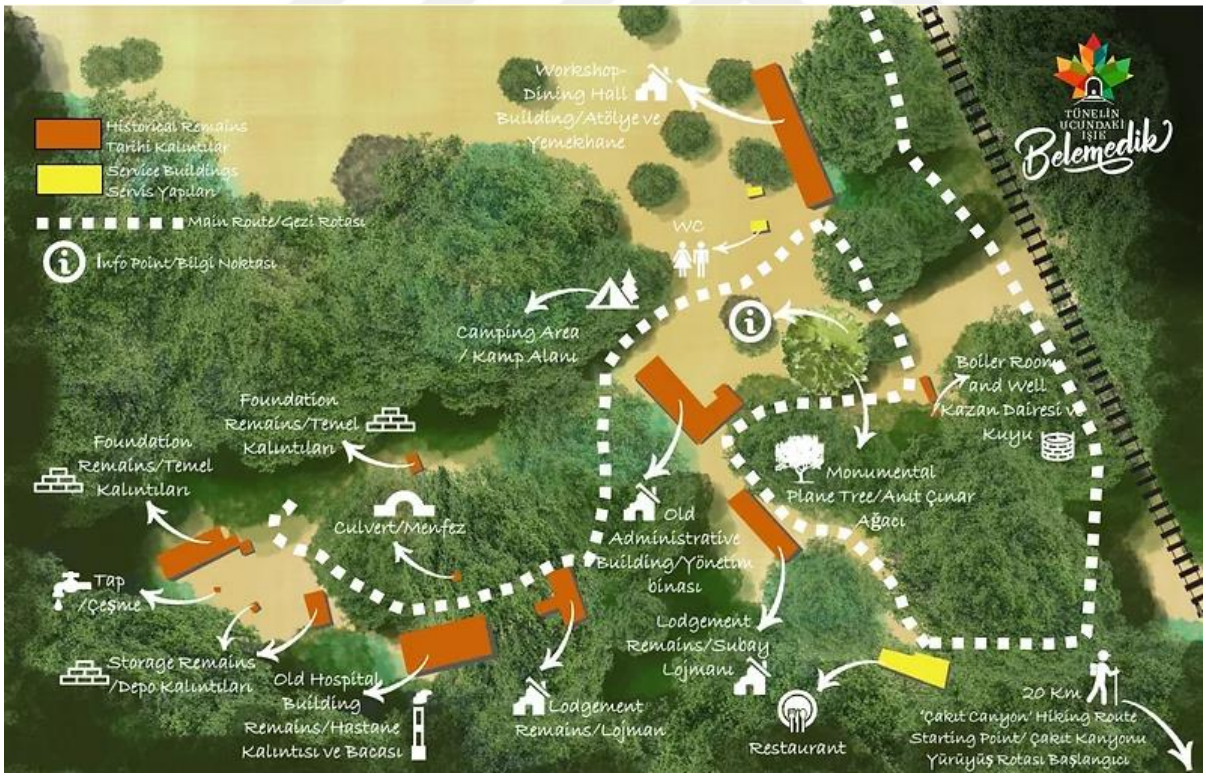
Şekil 5.18: Pozantı-belemedik rotasını gösteren harita (URL10).

Şekil 5.19: Pozantı-Belemedik rotasında bulunan tarihi tünele ait görseller

Belemedik merkez gezi rotası

1 km. uzunluğundaki rota yürüyerek 20 dakikada tamamlanabilmektedir. Bu rota 1900'lü yılların başında Varda Köprüsü'nün de dahil olduğu demiryolunun inşasında görev alan Almanlara ait konut, hastane, hapishane, atölye, yemekhane, menfez, kazan dairesi, baca, kuyu vb. yapıları ve kalıntılarını barındırmaktadır. Kamp alanı ve restoran gibi servislerin yer aldığı rotada yer yer telefon sinyali bulunmamaktadır (URL 10).

Şekil 5.20: Belemedik merkez rotasını gösteren harita (URL 10).

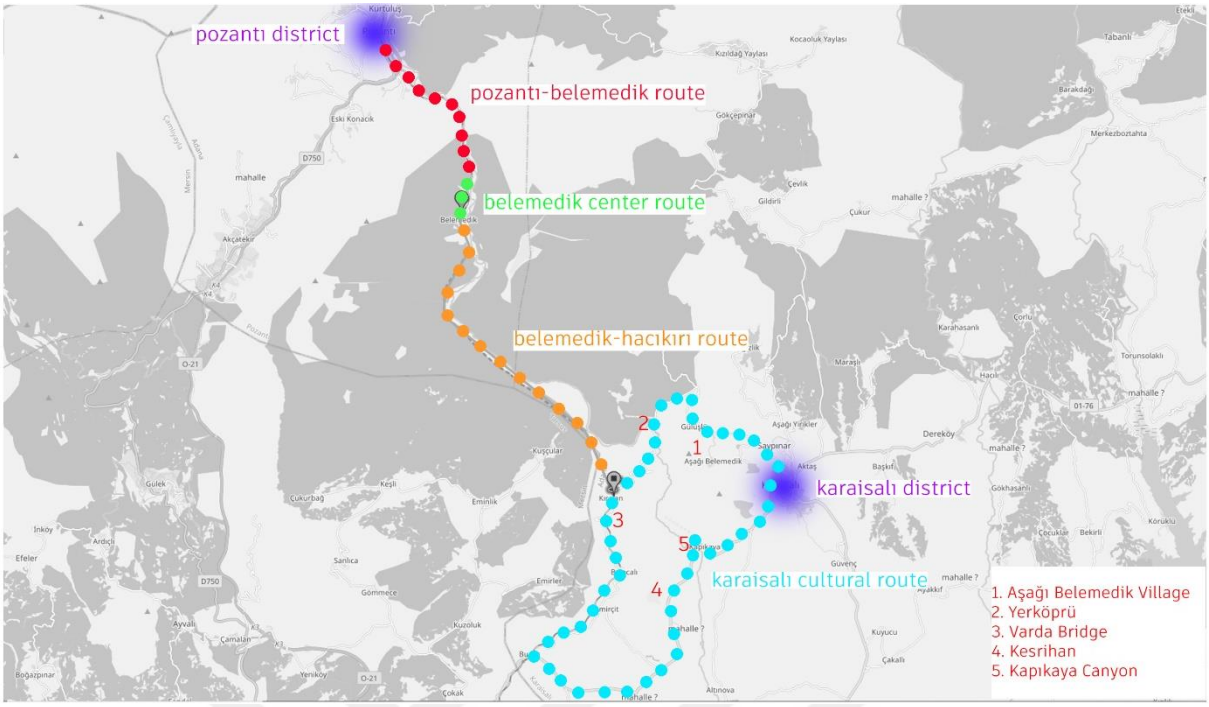
Şekil 5.21: Belemedik merkez rotasında bulunan bazı tarihi yapılar

Belemedik- Hacıkırı rotası

20 Km. uzunluğundaki rota yürüyerek 24 saatte tamamlanabilmektedir. Uzun bir rota olması sebebiyle kamp gerektirmektedir. Rota üzerinde servis alanları, içme suyu ve çoğunlukla telefon sinyali de bulunmamaktadır. Demiryolu inşa edilirken açılan servis yolunun patikasının kullanıldığı rotada farklı zorluk derecelerinde bölümler bulunmaktadır. Bu nedenle rotanın bölgeyi iyi tanıyan bir rehber eşliğinde yürünmesi önerilmektedir. Belemedik-Hacıkırı rotası sahip olduğu vadi peyzajı ve kültür mirası sayesinde özgün bir deneyim sunmaktadır (URL 10).

Şekil 5.22: Belemedik- Hacıkırı rotasından görseller

Şekil 5.23: Çevre rotalar ve Karaisalı kültürel rotası

Rota planlanırken yerel, ulusal ve uluslararası ölçekte paydaşlar belirlenmelidir. Sonrasında finansal kaynak analizi yapılarak süreç hazırlıkları başlatılmalıdır. Araştırma ve değerlendirme adımından sonra kültürel rota kurgusu yapılmalıdır.

Alanın kapasitesi belirlenmeli, turizm aktiviteleri buna göre planlanmalıdır. Alanın kapasitesinden fazla ziyaretçi yüküne maruz kalması önlenmelidir. Ziyaretçi yönetiminin doğru bir şekilde yapılabilmesi için alanında uzman kişilerden oluşan bir ekip çalışması yürütülmelidir. Turizm aktivitelerinin doğada tahribat oluşturmaması adına denetimler aksatılmamalıdır.

Yerel halkın turizmin geliştirilmesi kapsamında yapılacak olan kültürel rota planlamaları sürecine katılımı büyük önem taşımaktadır. Yerel halk ile iş birliği içinde gerçekleştirilen uygulamalar, halkın kültürel mirasını sahiplenmesini sağlayarak koruma bilincinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.

6. SONUÇ

Karaisalı ilçesi kültürel ve doğal miras açısından zengin bir ilçedir. Bu mirasın en önemli parçalarından biri de kırsal mirastır. Kırsal miras, günümüz koşullarına karşı gittikçe savunmasız hale gelmekte ve yok olma süreci oldukça hızlı ilerlemektedir. Geçmiş kültürün önemli yansımalarını barındıran kırsal miras, bu noktada korunmaya en çok ihtiyaç duyan değerlerimiz arasında yer almaktadır. Kırsal mirasın korunması, geçmişteki bilgi ve yöntemlerin gelecek nesillere aktarılması açısından da büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda kırsal mirasın somut ve somut olmayan bileşenleri bütüncül koruma yaklaşımı ile ele alınmalıdır. Karaisalı ilçesi sahip olduğu kültürel ve doğal mirasın korunması ve yaşatılması açısından incelendiğinde; miras değerlerinin yeterince tanınmamakta ve gereken ilgiyi görememekte olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun ortaya çıkardığı koruma sorunlarının çözülmesi ve ilçenin potansiyelinin ortaya çıkarılması için kültür turizmi faaliyetlerinin geliştirilmesi gerekmektedir. İlçedeki tarihi ve doğal güzelliklerin yanı sıra kırsal mirasa da dikkat çekilmeli ve yok olmaya yüz tutmuş kırsal mirası korumaya yönelik farkındalık oluşturulmadır.

Aşağıbelemedik Köyü'nde yapılan araştırmalar ve analizler sonucunda, kırsal miras unsurlarının günümüz koşulları ve ihtiyaçları karşısında savunmasız olduğu, bireysel onarımlarla değişime uğradığı, yok olma tehdidi ile karşı karşıya olduğu tespit edilmiştir. Kırsal alanların terk edilmesi, çevresel ve yapısal ölçekte önemli sorunlara yol açmıştır. Terk edilmişlik ve bakımsızlıktan ötürü köyün mimari dokusu ve köy yaşantısı zarar görmüştür. Buna rağmen köyde hala özgün yığma taş mimari örneklerine rastlamak mümkündür. Dolayısıyla günümüze kadar özgünlüğünü koruyarak gelmiş olan ve tarihi belge niteliği taşıyan kırsal mimari örneklerini korumak ve gelecek nesillere bilgi aktarımı sağlamak büyük önem taşımaktadır. Kırsal mimarlık mirasının korunması üzerine planlamalar yapılırken unutulmaması gereken odur ki; kırsal alanlar somut ve somut olmayan değerleri ile bir bütündür. Koruma planlamalarına halkın katılımı, köydeki geleneksel yaşamın canlandırılması gibi hususlar bütünleşik koruma yaklaşımının olmazsa olmazlarındandır. Bu nedenle koruma önerisi olarak geliştirilen kültürel rota planlaması yapılırken, Aşağıbelemedik Köyü'nün ve Karaisalı ilçesinin kültürel ve doğal miras değerleriyle birlikte geleneksel köy yaşantısının da nasıl canlandırılacağı ve korunacağı üzerine düşünceler geliştirilmelidir. Bu konuda Aşağıbelemedik Köyü özelinde kültürel rota önerisine agro-turizm faaliyetlerinin entegre edilmesi bu tez kapsamında geliştirilmiş önerilerden biridir.

KAYNAKLAR

Aran, K. (2000). Barınaktan Öte Anadolu Kır Yapıları. Tepe Mimarlık Kültür Merkezi.

Asatekin, G. (2004). *Kültür ve doğa varlıklarımız, neyi, niçin, nasıl korumalıyız?* Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 54.

Ahunbay, Z. (2017). *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*. İstanbul: YEM Yayın

Anonim. (1891). Adana Salnamesi.

Anonim. (1964). Köy envanter etüdlerine göre Adana.

Anonim. (1981). Köy envanter etüdü 01: Adana.

Avrupa Konseyi. (2000). *Avrupa Peyzaj Sözleşmesi.*

Binan, C. (1999). *Mimari Koruma Alanında Venedik Tüzüğünden Günümüze Düşünsel Gelişmenin Uluslararası Evrim Süreci*. İstanbul: YTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Council of Europe (2003). European Rural Heritage Observation Guide.

Chiva, I. (2001). The rural heritage- a natural and cultural asset. *Council of Europe Magazine, 95*, 16-17.

Çakan, M.R. (2019). *İznik Hisardere Köyü'nde Kırsal Mimarinin Korunması ve Sürdürülebilirliği.* (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.

ÇEKÜL. (2012). *Anadolu'da Kırsal Mimarlık.* İstanbul: ÇEKÜL Vakfı Yayınları.

ÇEKÜL. (2015). *Kültür Rotaları Planlama Rehberi*.

ÇEKÜL. (2020). *Kırsal Mirasın İzinde.*

Du, X. ve Shi, D. (2019). Rural Heritage: Value, Conservation and Revitalisation- From the Perspective of the Human-Land Relationship. *Built Heritage, 3(2),* 1-6.

Durukan, İ. (2004). *Türkiye'de Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Sonrası Kültür Mirası Korumasının Gelişimi ve Uygulama Sorunları*. (Doktora Tezi), İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.

Eres, Z. (2013). Türkiye'de Geleneksel Kırsal Mimarinin Korunması Tarihsel Süreç, Yasal Boyut. Eres ve Eyüpgiller (Ed.), *Kırsaldan Kentsele Geleneksel Yerleşmeler- Nur Akın'a Armağan* içinde (ss.457-469). İstanbul: YEM Yayın.

Eres, Z. (2016). Türkiye'de Geleneksel Köy Mimarisini Koruma Olasılıkları. *Ege Mimarlık, 94,* 8-13.

Eres, Z. (2020). Kırsal Mimarlığın Miraslaşma Süreci, Avrupa Açık Hava Köy Müzeleri Üzerinden Bir Değerlendirme. *Mimarist Dergisi*, *67,* 40-51.

Erdoğdu, S. (2019). *Geleneksel Kırsal Mimariyi Biçimlendiren Etkenlerin ve Koruma Sorunlarının Tire Kırsalı Üzerinden Karşılaştırmalı Olarak İrdelenmesi: Peşrefli ve Eğridere Köyleri.* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Güler, A.C. (2019). Tarihi Kırsal Peyzaj Kavramının Getirdiği Yeni Açılımlar. *Mimarist Dergisi, 66,* 30-40.

Güler, K. (2019). Kırsal Peyzajları Hatırlatmak: 2019 Yılı ICOMOS Anıtlar ve Sitler Günü Türkiye Etkinlikleri. *Mimarlık Dergisi, 408,* 16-18.

Güler, K. (2019). Tarihi Kırsal Yerleşimlerin İnsansızlaşması: Nedenleri, Etkileri ve Yeniden Kullanım Olasılıkları. Ekinci (Ed.), *Kırsal Mimari Miras Sempozyumu Bildiri Özetleri* içinde (ss. 6-13). Eskişehir: Eskişehir Teknik Üniversitesi Yayın; No: 4.

Gökalp, S. (2019). *Kırsal miras bileşenlerinin tanımlanması ve bütünleşik koruma yaklaşımı: Gökçeada- Zeytinliköy örneği.* (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.

Harman Aslan, E. (2016). *Arkeolojik ve Kırsal Mimari Miras Birlikteliğinin Korunabilirliği.* (Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.

HISTCAPE. (2014). *Cultural Heritage, Landscape and Rural Development.*

ICOMOS. (1931). *Atina Tüzüğü (Carta Del Restauro).*

ICOMOS. (1964). *Venedik Tüzüğü.*

ICOMOS. (1975). *Amsterdam bildirgesi.*

ICOMOS. (1976). *Nairobi Bildirgesi.*

ICOMOS. (1982). *Deschambault Bildirgesi*.

ICOMOS. (1994). *Nara Özgünlük Belgesi.*

ICOMOS. (1999). *Uluslararası Kültürel Turizm Tüzüğü.*

ICOMOS. (1999). *Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü.*

ICOMOS. (2003). *Mimari Mirasın Analizi, Korunması, Strüktürel Restorasyonu İçin İlkeler*.

ICOMOS. (2011). *Valetta İlkeleri.*

ICOMOS-IFLA. (2017). *Principles Concerning Rural Landscapes as Heritage.*

Kayın, E. (2012) Bir "Kültürel Manzara-Kültürel Peyzaj" Öğesi Olarak Kırsal Yerleşimlerin Korunmasına Yönelik Kavramsal ve Yasal İrdelemeler. *Mimarlık Dergisi, 367.*

Kırcalı, Ç. (2019) *Urla Bölgesi Kırsal Mimari Mirasının Karakteristikleri ve Koruma Sorunları.* (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Madran, E. (2002). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Tutumlar ve Düzenlemeler: 1800-1950*, Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Madran, E. ve Özgönül, N. (1999). International Documents Regarding the Preservation of Cultural and Natural Heritage Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

Okyay, İ. (2001). *Fransa'da kentsel sit alanlarının korunması: Malraux yasası.* İstanbul: YEM Yayınevi.

Özcan, K. (2017). Kırsal Miras Koruma Stratejisi: Sandıma Köyü, Bodrum. *Milli Folklor Dergisi, 29 (113),* 40-53.

Rouard, J.C. (2001). Operation "Rural Heritage": an example of co-operation between civil society and the authorities. *Council of Europe Magazine, 95,* 4-5.

Rapoport, A. (2004). *House Form and Culture.* Foundations of Cultural Geography Series. Prentice Hall, Inc. Englewood Cliffs, New Jersey.

Schwimmer, W. (2001). European Rural Heritage. *Council of Europe Magazine, 95,* 3.

Shi, D. (2013). Research on the Rural Cultural Landscape in the Metropolitan Area of Chengdu, China- a Case in Dujiangyan City. PhD diss., University of Tokyo.

Scazzosi, L. (2001). European Rural Landscapes: An Uninterrupted Sequence Of Gardens. *Council of Europe Magazine, 95,* 6-7.

Scazzosi, L. (2018). Rural landscape as heritage: Reasons for and implications of principles concerning rural landscapes as heritage ICOMOS-IFLA 2017. *Built Heritage, 3,* 39-52.

Tunçdilek, N. (1967). *Türkiye İskân Coğrafyası; Kır İskânı (Köy-altı İskân Şekilleri.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No:1283, Coğrafya Enstitüsü Yayınları, No:49.

UNESCO. (2003). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi.*

UNESCO. (2011). *Tarihi Kentsel Peyzaja İlişkin Tavsiye Kararı.*

UNESCO. (2019). *Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention.*

URL1 http://www.karaisali.gov.tr/tarihi

URL2 https://www.karaisali.bel.tr/?page_id=6931

URL3 https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/adana/gezilecekyer/kapikaya-kanyonu-

URL4 https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/adana/kulturenvanteri/kizildag-ramazanoglu-cami

URL5 https://adanabaska.com/tr/3/adana-baska/bir-baska-doga/kapikaya-kanyonu/22/156

URL6 https://tr.wikipedia.org/wiki/Karaisal%C4%B1

URL7 https://tr.wikipedia.org/wiki/Karak%C4%B1l%C4%B1%C3%A7,_Karaisal%C4%B1

URL8https://tr.wikipedia.org/wiki/G%C3%BCl%C3%BC%C5%9Fl%C3%BC,_Karaisal%C4%B1

URL9 https://www.koylerim.com/adana-karaisali-asagibelemedik-koyu-3122h.htm

URL 10 https://www.pozantibelemedik.com/gezi-rehberi

URL11http://www.karaisali.gov.tr/ortak_icerik/karaisali/KARA%C4%B0SALI%20PLATFORMU%20DERG%C4%B0LER%C4%B0/karaisal%C4%B1%20paltformu%20dergisi%20say%C4%B1%203.pdf

URL12https://www.unesco.org.tr/Pages/126/123/UNESCO%C4%B0nsanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1n-Somut-Olmayan-K%C3%BClt%C3%BCrel-Miras%C4%B1-Temsil%C3%AE-Listesi

Yıldırım, Ö. (2019). Erdek-Kapıdağ Yarımadası kırsal mimarisi ve koruma sorunlarının Ballıpınar ve Hamamlı yerleşimleri üzerinden irdelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Yurtsever, C. (2016). *Pozantı Tarihi.* Adana: Pozantı Belediyesi.

Yurtsever, C. (2018). *Ramazanoğulları.* Adana: Akademisyen Kitabevi.

Zeren, N. (1981). *Kentsel Alanlarda Alınan Koruma Kararlarının Uygulanabilirliği*, İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları.

EK-A

KARAİSALI- AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ
YERLEŞİM DOKUSU
ANALİZ ÇALIŞMALARI

ÇEVRESEL DURUM ANALİZİ

Ağaç

Çatı eğim yönü

Çinko çatı

Sundurma çatı

T Teras çatı

Duvar

S: Samanlık

H: Hela

T: Taht

NOTLAR:

Aşağıbelemedik köyünün çevresel durum analizinde yapılar, ağaçlar, konutların ve samanlıkların çatı biçimi, çatı eğim yönleri, konutların envanter numaraları, yapı kalıntıları, bahçe duvarları ve sokaklar harita üzerinde gösterilmiştir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NUR UMAR

PAFTA NO.:1

HAZIRLAYAN:

ESRA NUR ORTAKAYA (MİMAR)

KARAİSALI- AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ YERLEŞİM DOKUSU ANALİZ ÇALIŞMALARI

SOKAK DOKUSU ANALİZİ

	TOPRAK YOL
	ASFALT
	PARKE TAŞI

S: Samanlık

H: Hela

T: Taht

NOTLAR:

Sokak dokusu organik olarak şekillenmiş Aşağıbelemedik köyünün parke taşlı, asfalt, toprak gibi farklı malzeme özelliklerine sahip sokakları bulunmaktadır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NUR UMAR

PAFTA NO.:2

HAZIRLAYAN:

ESRA NUR ORTAKAYA (MİMAR)

KARAİSALI- AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ
YERLEŞİM DOKUSU
ANALİZ ÇALIŞMALARI

DOLULUK-BOŞLUK ANALİZİ

	DOLU
	BOŞ
	YOL

NOTLAR:

Doluluk boşluk analizinde Aşağıbelemedik köyünün yapılı alan- açık alan dengesi ve sokak dokusu gösterilmektedir.

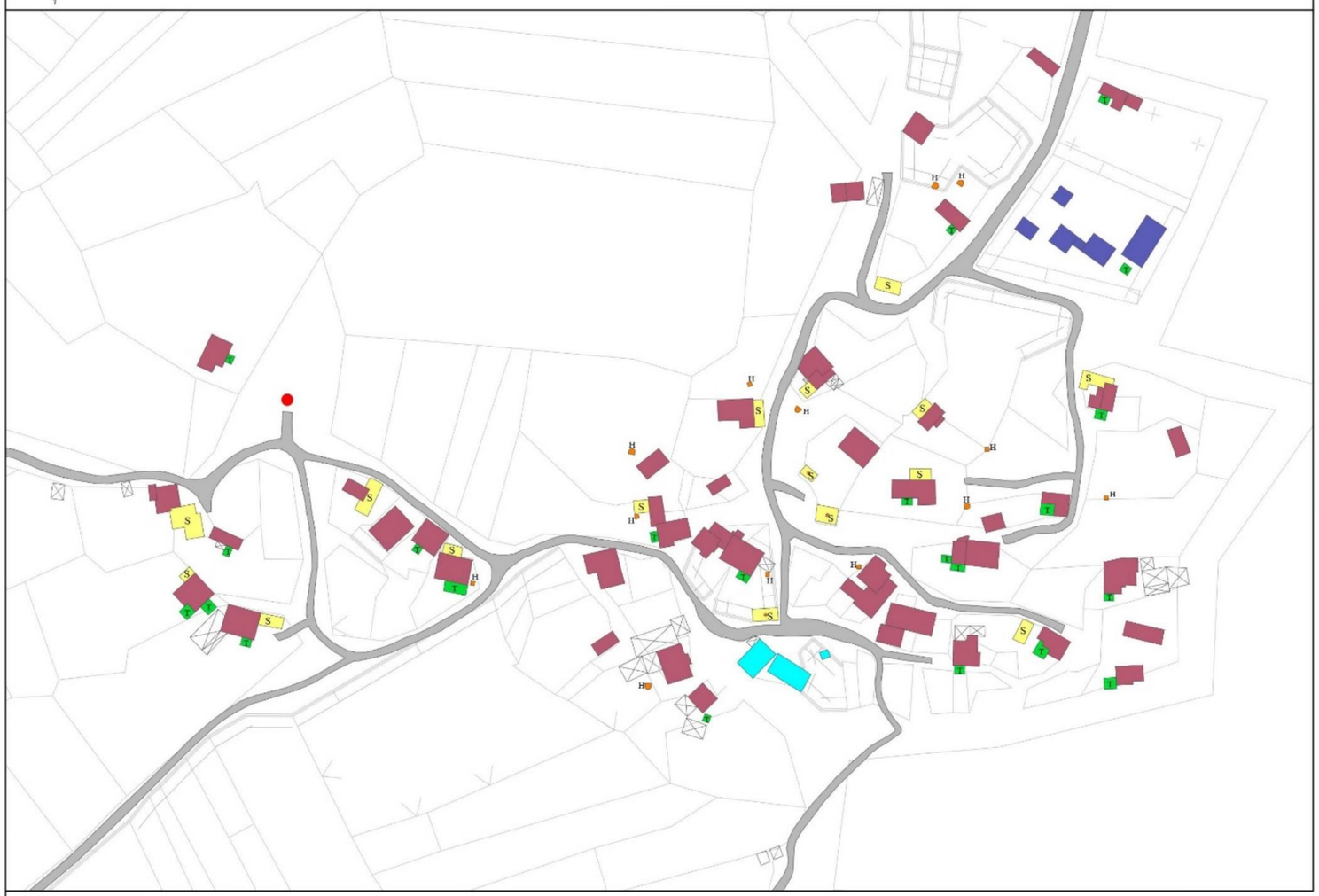
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NUR UMAR

PAFTA NO.:3

HAZIRLAYAN:

ESRA NUR ORTAKAYA (MİMAR)

KARAİSALI- AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ YERLEŞİM DOKUSU ANALİZ ÇALIŞMALARI

İŞLEV ANALİZİ

	KONUT
	SAMANLIK- DEPO
	TAHT
	HELA
	KUYU
	EĞİTİM
	DİNİ

NOTLAR:

Aşağıbelemedik köyünde 45 adet konut, 5 adet eğitim yapısı, 3 adet dini yapı, 16 adet samanlık-depo, 1 adet kuyu, 13 adet hela, 21 adet taht tespit edilmiştir.

*Eskiden kahvehane, bakkal, berber olarak kullanılan yapılar günümüzde samanlık- depo olarak kullanıldığı için bu kategoride değerlendirilmiştir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NUR UMAR

PAFTA NO.:4

HAZIRLAYAN:

ESRA NUR ORTAKAYA (MİMAR)

KARAİSALI- AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ
YERLEŞİM DOKUSU
ANALİZ ÇALIŞMALARI

KAT ADEDİ ANALİZİ

	ZEMİN
	ZEMİN+1

S: Samanlık

H: Hela

T: Taht

NOTLAR:

Kat adedi analizine sadece konutlar, samanlıklar, cami ve okul dahil edilmiştir. Yapıların 37 adedi zemin+1 katlı, 29 adedi tek katlıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NUR UMAR

PAFTA NO.:5

HAZIRLAYAN:

ESRA NUR ORTAKAYA (MİMAR)

KARAİSALI- AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ
YERLEŞİM DOKUSU
ANALİZ ÇALIŞMALARI

YAPIM SİSTEMİ VE MALZEME ANALİZİ

	YIĞMA TAŞ
	YIĞMA BRİKET
	BETONARME
	AHŞAP
	PREFABRİK
	ÇELİK
	KARMA*

NOTLAR:

Yapım sistemi ve malzeme analizine konutlar, samanlıklar, tahtlar, helalar, cami ve okul dahil edilmiştir. Köyde 53 yığma taş, 17 betonarme, 9 yığma briket, 13 ahşap, 5 çelik yapı tespit edilmiştir. Bunların yanı sıra köyde 1 adet prefabrik yapı bulunmaktadır. 4 yapıda ise birden fazla yapım sistemine rastlanmıştır.

* Sonradan yapılan eklentiler veya onarımlar sebebiyle bazı konutlarda yığma taş, yığma briket ve betonarme yapım sistemlerinin bir arada bulunduğu gözlemlenmiştir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NUR UMAR

PAFTA NO.:6

HAZIRLAYAN:

ESRA NUR ORTAKAYA (MİMAR)

KARAİSALI- AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ YERLEŞİM DOKUSU ANALİZ ÇALIŞMALARI

KULLANIM DURUMU ANALİZİ

	SÜREKLİ KULLANIM
	MEVSİMSEL KULLANIM
	KULLANIM DIŞI
	İNŞAAT HALİNDE

S: Samanlık

H: Hela

T: Taht

NOTLAR:

Kullanım durumu analizine taht ve hela yapıları dahil edilmemiştir. Sürekli kullanılan 34 yapıdan 27'si konut, 7'si samanlıktır. 11 adet yapı mevsimsel olarak kullanılmaktadır. Bunlardan 2'si samanlık, 9'u konuttur. Köyde kullanım dışı 21 adet yapı mevcuttur. Bunlardan 4'ü samanlık 13'ü konut, 4'ü eğitim yapısıdır. 1 adet yapı inşaat halindedir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NUR UMAR

PAFTA NO.:7

HAZIRLAYAN:

ESRA NUR ORTAKAYA (MİMAR)

KARAİSALI- AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ
YERLEŞİM DOKUSU
ANALİZ ÇALIŞMALARI

ÖZGÜNLÜK DURUMU ANALİZİ

	İYİ
	ORTA
	KÖTÜ
	YENİ YAPI

S: Samanlık

H: Hela

T: Taht

NOTLAR:

Özgünlük durumu analizinde konut, samanlık, cami ve okul yapıları değerlendirmeye alınmıştır. Özgünlük durumu iyi olan 40 adet yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 24'ü konut, 5'i eğitim yapısı, 11'i samanlıktır. Özgünlük durumu orta olan 15 adet yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 4'ü samanlık, 1'i cami, 10'u konuttur. Özgünlük durumu kötü olan 4 konut tespit edilmiştir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NUR UMAR

PAFTA NO.:8

HAZIRLAYAN:

ESRA NUR ORTAKAYA (MİMAR)

KARAİSALI- AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ YERLEŞİM DOKUSU ANALİZ ÇALIŞMALARI

SAĞLAMLIK DURUMU ANALİZİ

	İYİ
	ORTA
	KÖTÜ
	HARABE

S: Samanlık

H: Hela

T: Taht

NOTLAR:

Sağlamlık durumu iyi olan 55 yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 40'ı konut, 3'ü dini yapı, 12'si samanlıktır. Sağlamlık durumu orta olan 8 yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 1'i samanlık, 4'ü eğitim yapısı, 3'ü konuttur. Sağlamlık durumu kötü olan 3 konut tespit edilmiştir. 2 adet konut yapısı ise harabe durumundadır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NUR UMAR

PAFTA NO.:9

HAZIRLAYAN:

ESRA NUR ORTAKAYA (MİMAR)

KARAİSALI- AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ YERLEŞİM DOKUSU ANALİZ ÇALIŞMALARI

ÇATI MALZEMESİ ANALİZİ

	TOPRAK
	ÇİNKO
	BETON
	KARMA*

S: Samanlık

H: Hela

T: Taht

NOTLAR: Çatı malzemesi analizi kapsamında samanlık, konut, eğitim yapıları ve dini yapılar ele alınmıştır. Çatı malzemesi çinko olan 32 adet yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 4'ü samanlık, 1'i cami, 2'si eğitim yapısı, 25'i konuttur. Çatı malzemesi toprak olan 18 adet yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 9'u samanlık 9'u konuttur. Çatı malzemesi beton olan 14 adet yapı tespit edilmiştir. Bunlardan 3'ü samanlık, 3'ü eğitim yapısı, 1'i dini yapı, 7'si konuttur. Çatı malzemesi karma olan 2 adet konut tespit edilmiştir.

* Eklentiler veya onarımlardan ötürü bazı konutlarda beton ve çinko kaplı çatılara birlikte rastlanmıştır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞRETİM ÜYESİ NUR UMAR

PAFTA NO.:10

HAZIRLAYAN:

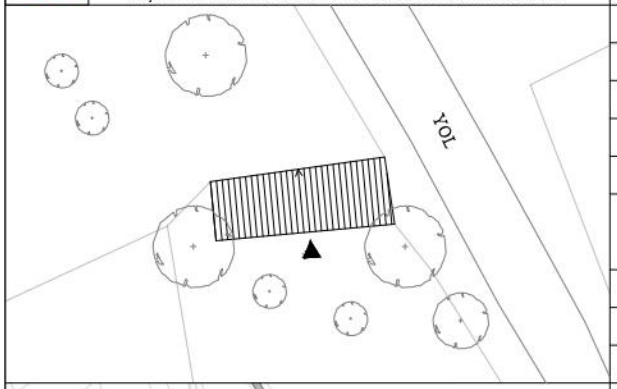
ESRA NUR ORTAKAYA (MİMAR)

EK-B

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	1
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	1	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

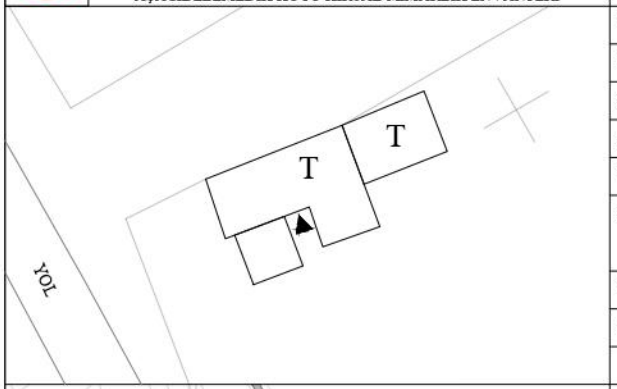
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	1
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı köyün girişinde konumlanmıştır. Dikdörtgen planlı olan yapı zemin+1 katlıdır. Zemin kat ahır, üst kat yaşam alanıdır. Yaşam alanına erişim sağlayan özgün taş merdiven yıkılmıştır. Bunun yanı sıra yapıya ait taht, hela ve samanlık gibi özgün ekler de yıkılmıştır. Günümüzde kullanılmayan yapı bakımsız durumdadır. Yapının ekleri yıkılmış olsa da, köydeki en eski ve özgün yapılardan biridir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllarla güçlendirilmiş yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Kapı ve pencereler özgün ahşap malzemedir. Cephe incelemelerinden yapının geçmişte kerpiç sıvalı olduğu anlaşılmaktadır. Kerpiç sıva yenilenmediği için zamanla yıpranmıştır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının ekleri yıkılmış olsa da kendisi fazla müdahaleye maruz kalmamıştır. Yapının özgün mimari özellikleri günümüzde okunabilmektedir. Yalnızca köydeki çoğu yapı gibi bu yapının da özgün çatı malzemesinde değişiklik gözlemlenmektedir. Özgün toprak damın sürekli bakım gerektirmesi nedeniyle, çatı daha dayanıklı ve ucuz bir malzeme olan çinkoyla kapatılmıştır. Yapının yıkılan samanlığının yerine de çinko malzemeden bir ek yapılmıştır. Yapnın ana iskeleti genel anlamda sağlam olsa da, uzun süredir içerisinde yaşayan kimse olmaması ve bakımsız kalması sebebiyle çatısında yer yer çökmeler olmuştur.
Gözlem ve değerlendirme:	Bakımsız kalan yapının parsel sınırları belirlenmeli, çevresi temizlenmelidir. Yapının cephe karakterini etkileyen yıkılmış olan merdivenin yerine, yeniden inşası mümkünse özgün taş merdiven yapılmalıdır. Taş merdivenin inşası mümkün değilse dokuyla uyumlu doğal bir malzeme kullanılmalıdır. Yapının çevresi özgün olmayan ve cephe bütünlüğünü bozan eklerden temizlenmelidir. Yapının çatısı da aslına uygun şekilde onarılmalıdır. Yapının yaşam alanına erişim sağlayan merdiven yıkıldığı için içine girilememiştir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

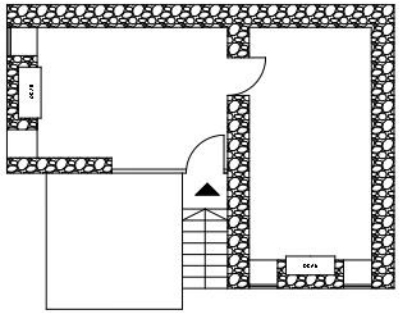
Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	2-A
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	L tipi planlı, 2 odalı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

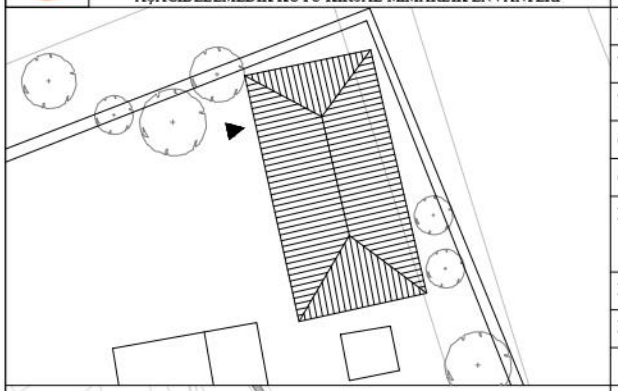

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	2-A
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Köyün girişinde bulunan yapı zemin+1 katlıdır. Yapının taht kısmı özgündür. Yapıya bitişik vaziyette ve sonradan yapıldığı tahmin edilen bir eklenti bulunmaktadır. Bu eklenti, eskiden yapının samanlığına ait olduğu düşünülen duvarlar üzerine yığma briket olarak inşa edilmiştir. Taş merdivenle erişim sağlanan yapı iki odalıdır. İki odada da ocak bulunmaktadır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllarla güçlendirilmiş yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Kapı ve pencereler özgün ahşap malzemedir. Cephe incelemelerinden yapının geçmişte kerpiç sıvalı olduğu anlaşılmaktadır. Kerpiç sıva yenilenmediği için zamanla yıpranmıştır. Yapının çatısı özgün düz toprak damdır. Taht ahşap kütükler ve ahşap plakalardan yapılmıştır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının taşıyıcı duvarları, merdiven, kapı, pencere gibi mimari elemanları ve taht gibi günümüzde ayakta kalabilen eklentileri özgündür. Yapı sağlam durumdadır.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı ve çevresi, kullanılmamaktan kaynaklı bakımsız durumdadır. Yapının çevresinde bulunan dokuyla uyumsuz eklentiler temizlenmeli, yapının bahçe düzenlemesi yapılmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	3
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Betonarme		Yapı türü:	Eğitim	Yapım tarihi:	1960
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☒ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Okul	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:				☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

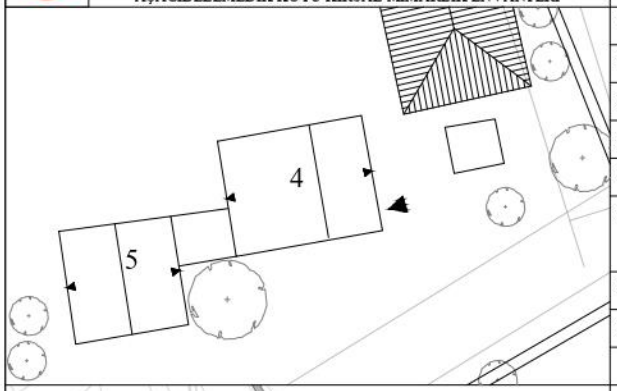
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	3

Genel tanım:	Köy okulu binası 1960 yılında inşa edilmiştir. Yapı tek katlıdır. 1993 yılından beri kullanılmayan yapının bir kısmında günümüzde bir aile yaşamaktadır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Betonarme tekniğiyle inşa edilen yapının dış cephesi sıvalı ve boyalıdır. Yapının özgün çatı malzemesi bilinmemekle birlikte, günümüzde çinko ile örtülüdür. Çatı biçimlenişi ise kırma çatıdır.Yapıya 5 basamaklı bir merdiven ile erişilmektedir. Günümüzde zarar görmüş olan kapı ve pencerelerin orijinalinde ahşap kullanılmıştır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı mekansal organizasyon anlamında özgündür. Yapının beden duvarları sağlam olsa da kapı pencere gibi mimari elemanları zamanla zarar görmüştür. Yapının çatısının özgün olmadığı düşünülmektedir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının geçmişte öğretmen için ayrılmış kısmında günümüzde evi yıkılmış olan bir ailenin yaşaması nedeniyle diğer eğitim yapılarından daha iyi durumdadır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	4
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Betonarme		Yapı türü:	Eğitim	Yapım tarihi:	1960
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☒ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Okul	Bugünkü işlev:	-
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☒ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su: yok	ısınma: yok	
Mülkiyet durumu:				☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

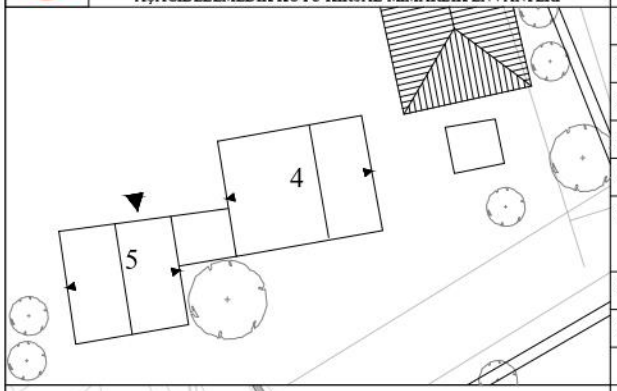

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	4
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Köy okulu binası 1960 yılında inşa edilmiştir. Yapı tek katlıdır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Betonarme olarak inşa edilmiştir. Yapının özgün çatı örtüsü yok olmuştur. Yapı beşik çatılıdır. Yapının kapı ve pencereleri günümüzde mevcut değildir. Doğramalardan anlaşılacağı üzere kapı ve pencerelerin geçmişte ahşap materyalden yapıldığı düşünülmektedir. Yapının pencere açıklıkları geniştir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Mekansal organizasyonu özgün olan yapının beden duvarları ayakta olsa da kapı, pencere, çatı gibi mimari elemanları tamamen yok olmuştur. Yapının sıva ve boyası da bakımsızlıktan ötürü oldukça kötü durumdadır.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının dış cephesi temizlenerek boyası yenilenmelidir. Yapının çatısı, kapı ve pencereleri aslına uygun malzeme ile yenilenmelidir. Geçmişte eğitim amaçlı kullanılan yapı, günümüzde atölye olarak aslına uygun şekilde yeniden işlevlendirilip yine eğitim amaçlı kullanılabilir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	5
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Betonarme		Yapı türü:	Eğitim	Yapım tarihi:	1960
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☒ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Okul	Bugünkü işlev:	-
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☒ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su: yok	ısınma: yok	
Mülkiyet durumu:				☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

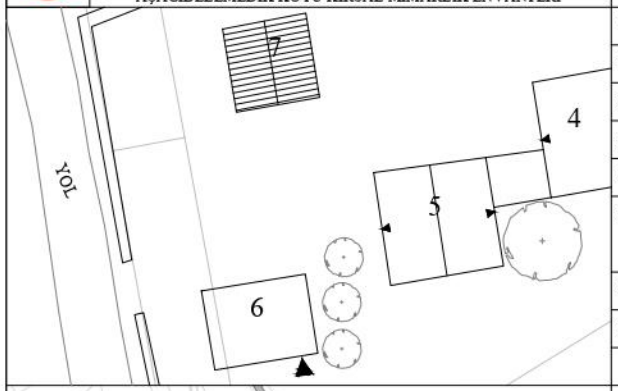
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	5

Genel tanım:	Köy okulu binası 1960 yılında inşa edilmiştir. Yapı tek katlıdır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Betonarme olarak inşa edilmiştir. Yapının özgün çatı örtüsü yok olmuştur. Yapı beşik çatılıdır. Yapının kapı ve pencereleri günümüzde mevcut değildir. Doğramalardan anlaşılacağı üzere kapı ve pencerelerin geçmişte ahşap materyalden yapıldığı düşünülmektedir. Yapının pencere açıklıkları geniştir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının beden duvarları ayakta olsa da kapı, pencere, çatı gibi mimari elemanları tamamen yok olmuştur. Yapının sıva ve boyası da bakımsızlıktan ötürü oldukça kötü durumdadır. Yapının beden duvarlarında çatlaklar gözlemlenmiştir. Yapının mekansal organizasyonu özgündür.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının dış cephesi temizlenerek boyası yenilenmelidir. Yapının çatısı, kapı ve pencereleri aslına uygun malzeme ile yenilenmelidir. Geçmişte eğitim amaçlı kullanılan yapı, günümüzde atölye olarak aslına uygun şekilde yeniden işlevlendirilip yine eğitim amaçlı kullanılabilir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	6
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Betonarme		Yapı türü:	Eğitim	Yapım tarihi:	1960
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Okul	Bugünkü işlev:	-
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☐ beton ☒ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su: yok	ısınma: yok	
Mülkiyet durumu:				☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

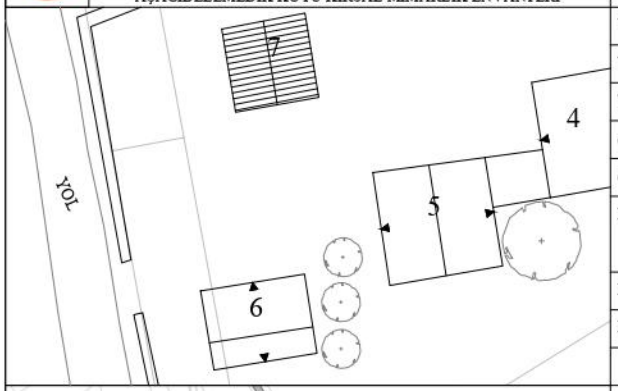

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	6

Genel tanım:	Köy okulu binası 1960 yılında inşa edilmiştir. Yapı tek katlıdır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Betonarme olarak inşa edilmiştir. Yapının özgün çatı örtüsü yok olmuştur. Yapı düz çatılıdır. Yapının kapı ve pencereleri günümüzde mevcut değildir. Doğramalardan anlaşılacağı üzere kapı ve pencerelerin geçmişte ahşap materyalden yapıldığı düşünülmektedir. Yapının pencere açıklıkları diğer yapılara göre göz hizasından daha yukarıda ve boyut olarak daha küçüktür.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının beden duvarları ayakta olsa da kapı, pencere, çatı gibi mimari elemanları tamamen yok olmuştur. Yapının sıva ve boyası da bakımsızlıktan ötürü oldukça kötü durumdadır. Yapının beden duvarlarında çatlaklar gözlemlenmiştir. Yapının mekansal organizasyonu özgündür.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının dış cephesi temizlenerek boyası yenilenmelidir. Yapının beden duvarları sağlamlaştırılarak çatısı, kapı ve pencereleri aslına uygun malzeme ile onarılmalıdır. Geçmişte eğitim amaçlı kullanılan yapı, günümüzde atölye olarak aslına uygun şekilde yeniden işlevlendirilip yine eğitim amaçlı kullanılabilir.

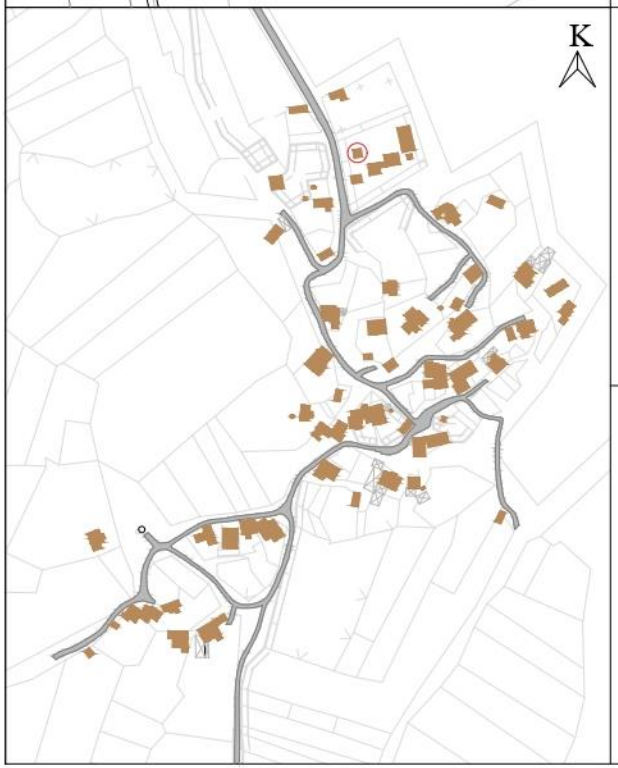
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	7
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Betonarme		Yapı türü:	Kamusal	Yapım tarihi:	1960
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☒ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	WC	Bugünkü işlev:	-
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☒ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su: yok	ısınma: yok	
Mülkiyet durumu:				☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

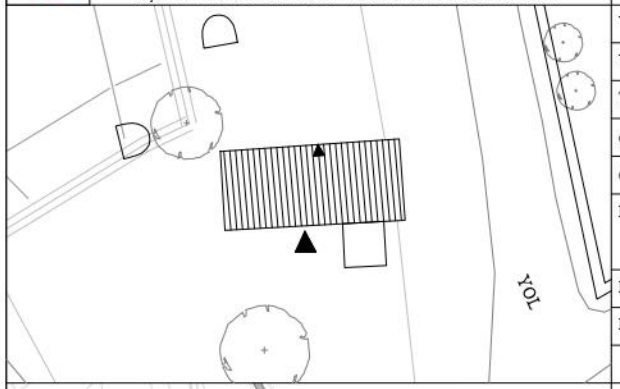
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	7
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Eğitim yapılarının bulunduğu arazide yer alan yapı geçmişte WC olarak kullanılmıştır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı betonarmedir. Kapı ve pencereler ahşaptır. Çatısı beşik çatıdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının mekansal organizasyonu özgündür. Kapı ve pencereleri büyük oranda zarar görmüştür. Yapının duvarlarında çatlaklar bulunmaktadır.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının duvarları sağlamlaştırılarak, çatı, kapı ve pencereler yenienmelidir. yapının sıva ve boyası temizlenerek yeniden yapılmalıdır. Yapı olduğu gibi korunarak atölye olarak yeniden topluma kazandırılması planlanan diğer yapılara servis vermeye devam etmelidir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	8
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	11	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

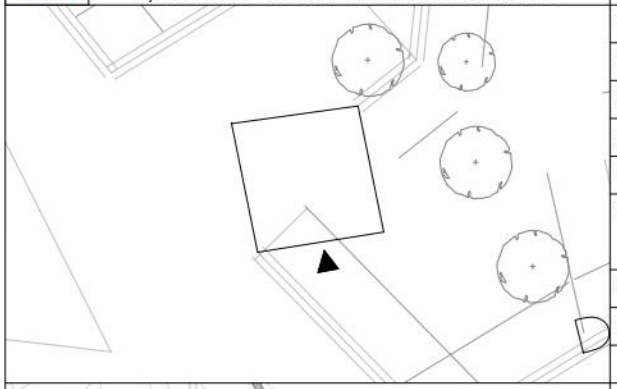

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	8
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi güney cephede bulunmaktadır. Yapının taht ve hela gibi özgün eklentileri günümüzde ayaktadır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının inşasında ahşap hatıl kullanılmaması nedeniyle diğer yapılardan ayrılmaktadır. Kapı ve pencereler özgün ahşap malzemedir. Yapının çatısı çinkodan yapılmış sundurma çatıdır. Taht ahşap kütükler ve ahşap plakalardan yapılmıştır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının taşıyıcı duvarları, merdiven, kapı, pencere gibi mimari elemanları ve taht, hela gibi günümüzde ayakta kalabilen eklentileri oldukça iyi durumda ve özgündür. Yapının samanlığı tespit edilememiştir. Yapı ve eklentileri genel anlamda sağlam durumdadır. Yapının çatısı özgün değildir.
Gözlem ve değerlendirme:	Köyde bulunan en özgün örneklerden biri olan yapı koruma altına alınarak tescillenmelidir. Yapı günümüzde kullanılmamasına rağmen oldukça bakımlı ve sağlam durumdadır. Yapının içine girilememiştir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	9
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	9	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	**Sivil Mimari**	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	**Konut**	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Kare planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☐ orta	☐ kötü	☒ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

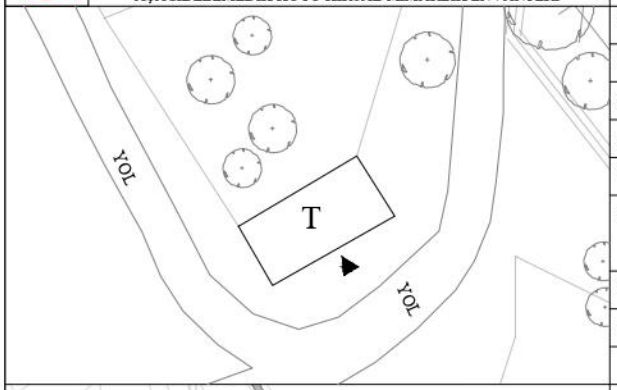
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	9

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi güney cephede bulunmaktadır. Yapıya ait bir samanlık bulunmaktadır. Yapının diğer ekleri yıkılmıştır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıl kullanılarak yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Günümüze ulaşabilmiş kapı ve pencereler özgün ahşap malzemedir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı özgündür fakat harabe durumundadır. Yapının beden duvarlarının yalnızca bir kısmı ayaktadır. Yapının çatısı, ahır ve yaşam alanını ayıran zemini, yapıya erişim sağlayan merdiveni yıkılmıştır.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının sahibi hayattadır. Bu yapı harabe durumda olduğu için yığma briket bir evde yaşamaktadır. Yapı, sahibinden elde edilecek bilgilere göre aslına uygun olarak tamamlanması mümkünse bütünleme yapılmalı, bu mümkün değilse gerekli düzenlemeler yapılarak olduğu gibi koruma altına alınmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	10
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	12/B	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Samanlık	Bugünkü işlev:	Depo
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

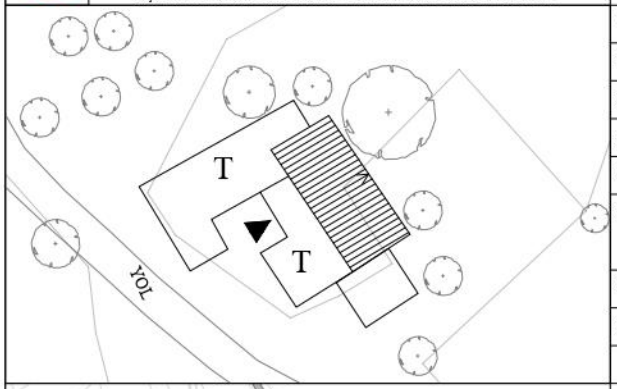
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	10

Genel tanım:	Yapı zemin katlıdır. Yapının özgün işlevi samanlıktır. Ait olduğu konutun yıkılmış olduğu düşünülmektedir. Günümüzde depo olarak kullanılmaktadır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıl kullanılarak yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının kapısı ahşaptır. Samanlık olduğu için pencere açıklığı bulunmamaktadır. Yapının çatısı özgün toprak damdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı özgünlüğünü korumaktadır ve oldukça sağlam durumdadır.
Gözlem ve değerlendirme:	Samanlık yapıları arasında özgün bir örnek olan yapı koruma altına alınmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	12
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş+Betonarme		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☐ beton ☒ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☐ orta	☒ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

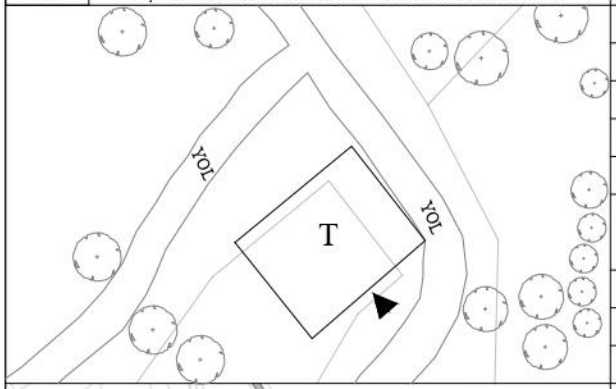
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	12

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının samanlık ve taht gibi eklentileri ayaktadır. Yapının uzun cephesinde dokuyla uyumsuz betonarme bir ek bulunmaktadır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapının özgün olan kısmı ve samanlığı ahşap hatıl kullanılarak yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Samalık kapısı ahşaptır. Konutun pencerelerinden bazıları ahşap, bazıları dokuyla uyumsuz PVC malzemedir. Taht ahşap kütükler ve ahşap plakalardan yapılmıştır. Samanlığın çatısı özgün haliyle düz toprak dam olarak korunabilmiştir. Konutun çatısının bir kısmı tek eğimli sundurma çatı iken ek kısmının çatısı düz ve betonarmedir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının samanlık ve tahtı özgündür. Fakat konuta betonarme ek yapılmasıyla cephe düzeni ve yapının mekansal organizasyonu bozulmuştur. Konut ve taht iyi durumdadır. Samanlık ise kısmen yıkılmıştır. Samanlığın çatısı özgündür. Konutun çatısı özgün olmamakla birlikte çinko ve beton malzemeden oluşmaktadır.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının özgünlüğünü bozan betonarme ek kaldırılmalıdır. Samanlık aslına uygun olarak onarılmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

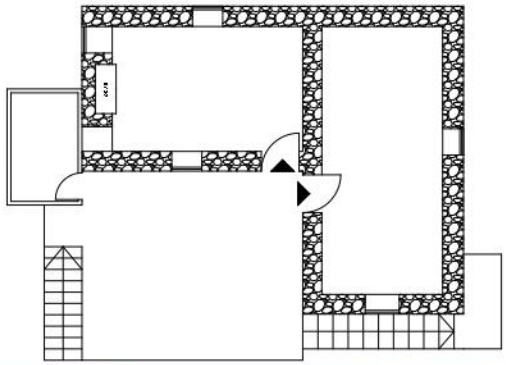
Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	14
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	25	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☒ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☒ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	L tipi planlı, 2 odalı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su: var	ısınma: soba	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☒ elektrik	☐ telefon	☒ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

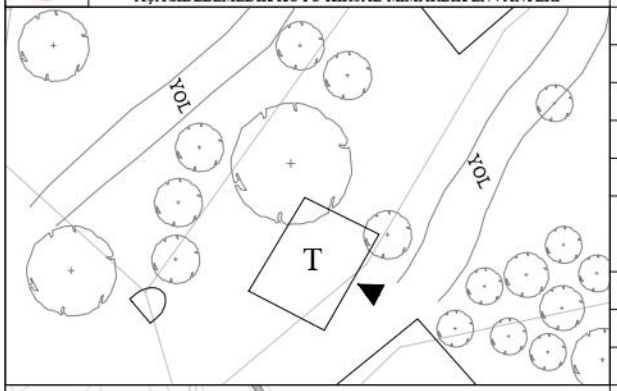
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	14
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi güney cephededir. Yapının özgün ekleri mevcut değildir. Yapı yazlık olarak kullanılmaktadır. Orijinalinde sağır cephe olan kuzey cepheye kullanıcı tarafından bir pencere açıklığı eklenmiştir. Ayrıca yapının ön cephesinde çelik malzemeden taht işlevinde bir yapı inşa edilmiştir. Bunun yanısıra WC'de sonradan eklenmiştir. Yapıya çelik bir merdivenle erişilmektedir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıl kullanılarak yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Orijinali ahşap olan pencere ve kapılar PVC pencereler ve metal kapılarla değiştirilmiştir. Taht ahşap strüktür yerine çelik strükle ve boyutu büyütülerek yeniden inşa edilmiştir. Tahta ek olarak dış cephesi çinko kaplı WC birimi de ön cephede bulunmaktadır. Yapının çatısı düz beton çatıdır. Çatıya çelik bir merdivenle erişilebilmektedir. Yapının içerisinde girildiğinde ise duvarların tamamen sıvandığı görülmektedir. Odalardan birinde ocak bulunmaktadır. Ocak, kullanıcının kendi imkanlarıyla yenilenmiş ve günümüzde kullanılmaktadır. Ocağın olduğu oda mutfak olarak düzenlenmiştir. Diğer odada ise oturma ve dinlenme alanları bulunmaktadır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Konutun mekansal organizasyonu büyük ölçüde değişmiştir. Özgün dokuya uyumlu olmayan çelik taht ve WC eklentileri cephe bütünlüğünü bozmaktadır. Yapının sağlamlık durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapıya sonradan yapılan ekler çelik strüktür olması nedeniyle geri döndürülebilir niteliktedir. Pencere, kapı ve eklentilerde dokuyla uyumlu malzeme kullanılarak cephe bütünlüğü ve yapının özgünlüğü korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	15
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:	Mahmut Sarıtaş Evi	İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☒ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☐ orta	☒ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

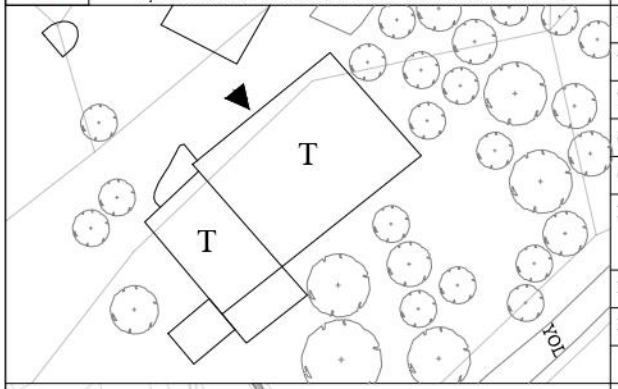

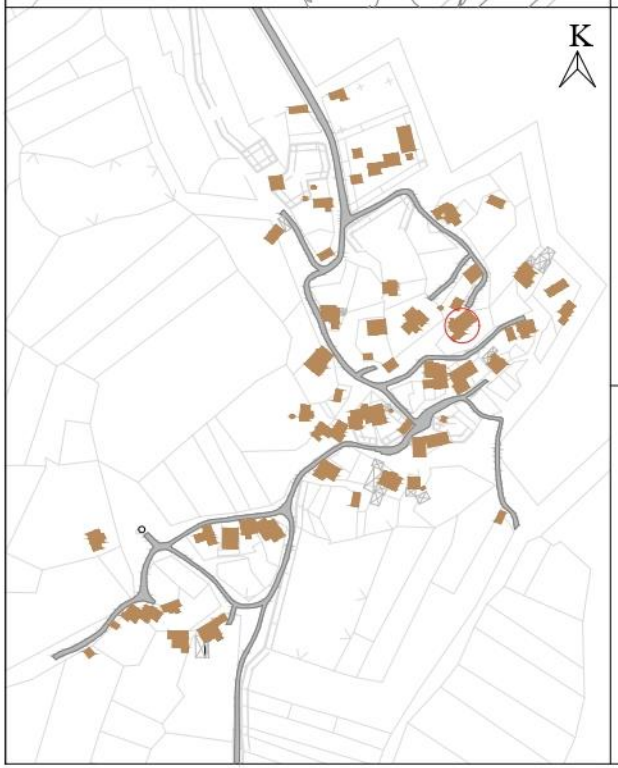
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	15

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapının zemin katı yığma taş, üst katı ise betonarmedir. Yapının özgün ekleri mevcut değildir. Çatı düz beton çatıdır. Yapının dışarıda merdiveni bulunmamaktadır. Pencereler ahşap doğramalıdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Konutun yapım sistemi ve malzeme özelliklerine müdahale edilerek özgünlüğü bozulmuştur. Yapının geleneksel mimari özellikleri okunamaz hale gelmiştir. Yapının sağlamlık durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapıya geri döndürülmesi mümkün olmayan ve dokuyla uyumsuz eklenti yapılması yapının tamamen farklı bir görümüne evrilmesine neden olmuştur. Yapıların bilinçsizce onarımı ve geri döndürülmesi mümkün olmayan ek yapımı konusunda yerel halkın bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Halk, dokuyla uyumlu malzeme konusunda teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	16-A
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

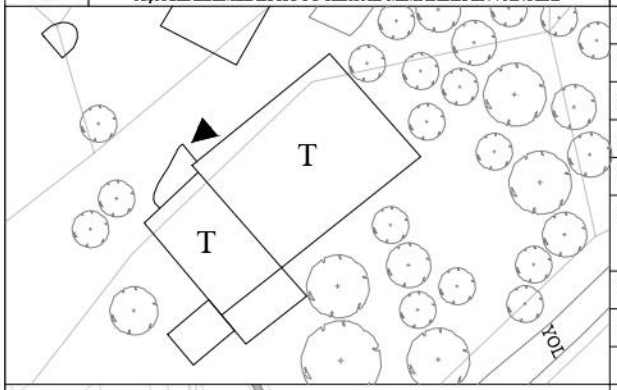
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	16-A

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Fakat köydeki diğer konutlardan farklı olarak, yaşam alanına doğrudan sokaktan erişilmektedir. bunun nedeni kot farkıdır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllı yığma taş konut örneğidir. Yapının orijinal kapı ve pencereleri ahşaptır. Çatısı düz toprak damdır. Çatıya ahşap merdiven ile erişilmektedir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının özgünlük ve sağlamlık durumu iyidir. Yapının yalnızca bir cephesinde çimento sıva uygulamasına rastlanmıştır. Fakat sıva bölgeseldir ve cepheyi tamamen kapatmamaktadır.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı olduğu gibi korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	16-B
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☒ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:			Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:				☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

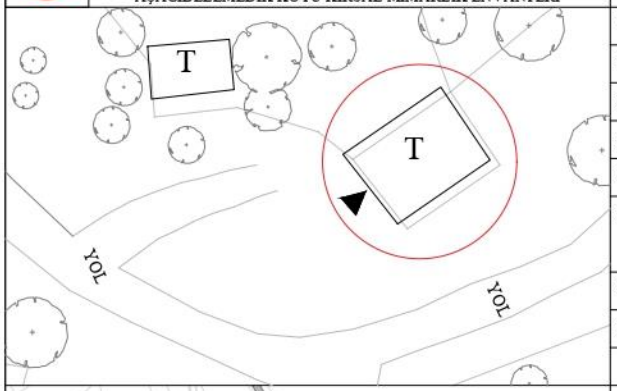
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	16-B

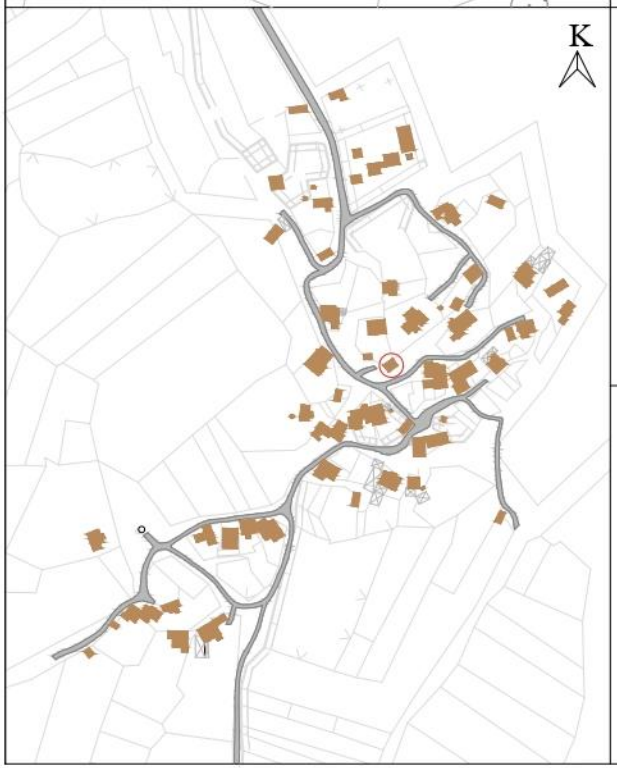
Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Giriş sokak kotundandır. Yapının girişinin sonradan değiştirildiği tahmin edilmektedir. Yapıya ait 2 adet taht tespit edilmiştir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı yığma taştır. Ahşap hatıl kullanımına rastlanmamıştır. Kapı ve pencereler PVC malzeme ile değiştirilmiştir. Yapının çatısı düz beton damdır. Yapıya ait 2 adet taht ahşaptır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının sağlamlık durumu iyi olsa da giriş yönü, çatısı ve kapı-pencere gibi mimari elemanları özgün değildir. Ayrıca diğer konutlarda görülmeyen 2 adet taht kullanımı mevcuttur. Tahtlar özgündür.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının özgünlüğünü bozan müdahaleler tespit edilerek kaldırılmalı, yapı özgün haliyle korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	17
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	20/B	
Yapı adı:	Köy Kahvehanesi	İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Kamusal	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Köy Kahvehanesi	Bugünkü işlev:	Depo
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☒ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

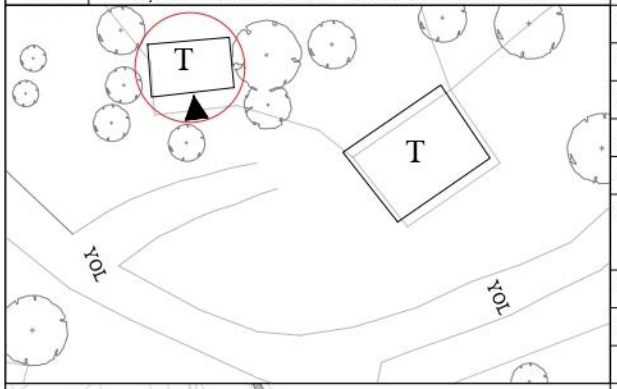
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	17
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Kayalık zemin üzerinde yer alan yapı tek katlıdır. Geçmişte kahvehane olarak kullanıldığı bilinmektedir. Günümüzde özgün işlevini kaybetmiştir ve depo olarak kullanılmaktadır. Yapı dikdörtgen planlıdır. Yapının girişi batı cephede yer almaktadır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Köyde ahşap hatıl kullanılmadan yığma taş tekniğiyle inşa edilen ikinci yapıdır. Ahşaptan yapılmış ve yeşil boyalı olan kapı ve pencereler özgünlüğünü korumuştur. Yapının çatısı düz beton çatıdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının özgünlük ve sağlamlık durumu iyidir. Yalnızca cephede yer yer gözlemlenen çimento sıva cephe karakterini olumsuz etkilemektedir.
Gözlem ve değerlendirme:	Köy kahvehanesi köyde bulunan geleneksel yapı özelliklerini yansıtan ve özgünlüğünü büyük ölçüde korumuş iyi bir örnektir. Geçmişte kamusal bir yapı olması nedeniyle, günümüzde aslına uygun olarak işlevlendirilmesi önerilebilir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	18
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	19	
Yapı adı:	Köy Berberi	İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma briket		Yapı türü:	Kamusal	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Berber	Bugünkü işlev:	Depo
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☒ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

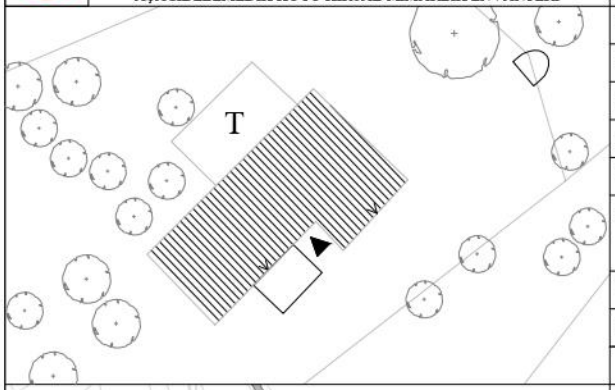

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	18

Genel tanım:	Köy kahvesine yakın bir konumda bulunan yapının özgün işlevi berber dükkanıdır. Dikdörtgen planlı yapı tek katlıdır ve kayalık zemin üzerinde yer almaktadır. Yapının girişi batı cephede konumlandırılmıştır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı yığma briket olarak inşa edilmiştir. Müdahaleye uğramayan yapının kapı ve pencereleri ahşaptır. Geçmişte yapının dış cephesi sıvalı ve boyalıyken zamanla aşınmaya uğramıştır. Yapının çatısı düz beton damdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının dış cephesinde bazı sıva çatlakları bulunmaktadır. Kapı ve pencereler zamanla yıpranmıştır. Yapının sağlamlık durumu ve özgünlük durumu genel anlamda iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı sıva ve boyanın yenilenmesi, kapı ve pencerelerin onarılması gibi basit müdahalelerle restore edilebilir. Aslına uygun olarak kamusal bir işlevle yeniden işlevlendirilerek köye kazandırılabilir.

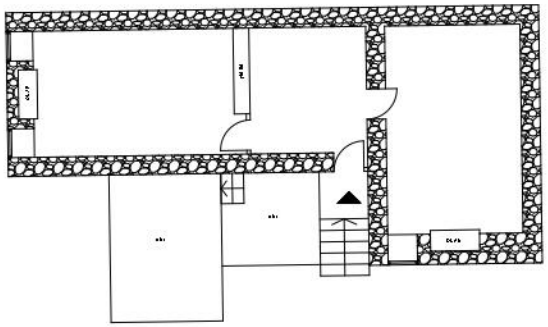
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	19
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	20	
Yapı adı:	Mehmet Sarıtaş Evi	İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	L tipi planlı, 3 odalı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su: var	ısınma: soba	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☒ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

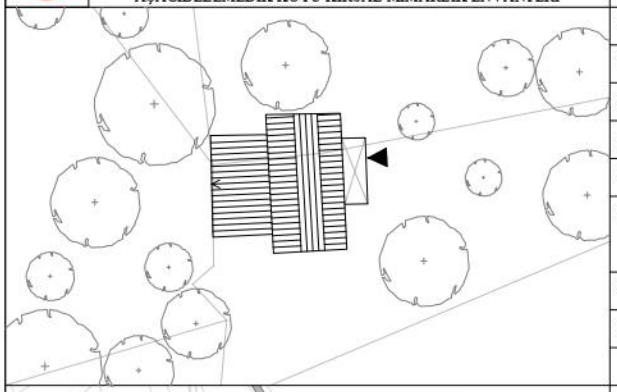
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	19
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Günümüzde sürekli olarak kullanılmaktadır. Yapının taht ve samanlık gibi özgün ekleri mevcuttur. Yapı kayalık zemin üzerinde yer almaktadır. Yapının girişi güney cephededir. Yapının kuzey cephesi sağırdır. Samanlık bu cephede yer almaktadır. Yapı iki odadan oluşmaktadır. Odalarda ocak bulunmaktadır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Dış cephe tamamen çimento sıva ile kaplı olduğundan ahşap hatıl kullanılıp kullanılmadığı tespit edilememiştir. Konutun çatısı tek eğimli sundurma çatıdır. Çatı materyali çinkodur. Yapının kapı ve pencereleri ahşap, yapıya erişim sağlayan merdiven yığma taştır. Samanlık yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Bütün cepheleri çimento sıva ile sıvanmıştır. Çatısı özgün toprak damdır. Taht ahşaptan yapılmıştır. Üzeri asma bitkisi ile kaplıdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Konutun ve samanlığın dış cephesi tamamen çimento sıva ile kaplanarak geri döndürülemez şekilde müdahaleye maruz kalmıştır. Bu durum yapıların özgün niteliğine zarar vermiştir. İçerisinde sürekli yaşayan olması sebebiyle konutun sağlamlık durumu iyidir. ek yapıların da sağlamlık durumu iyidir. Taht özgünlüğünü korumaktadır. Samanlık özgün çatı malzemesi ve biçimini kororken, konutun çatısı çinko malzemeyle kaplanarak özgün görüntüsünü kaybetmiştir. Fakat bu durum geri dönüşü mümkün olan bir müdahaledir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı mekansal organizasyon anlamda özgünlüğünü korusa da cephedeki müdahale yapının algısını değiştirmiştir. Yerel halk bilinçsiz onarımlara karşı bilinçlendirilmeli, dokuyla uyumlu malzeme kullanılarak onarım yapılması yönünde desteklenmelidir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	20
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	21	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☒ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

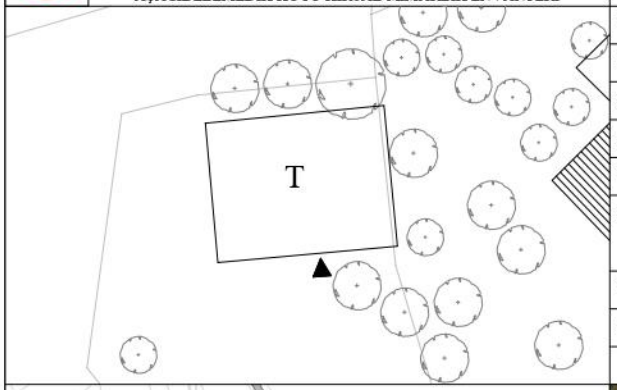
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	20

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi doğu cephededir. Yapının samanlık ve tahtı bulunmaktadır. Samanlık sağır batı cephede bulunmaktadır. Konuta yapılan onarımlardan yola çıkılarak mevsimsel olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Konut ve samanlık ahşap hatıl kullanılarak yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Cephede çimento sıva kullanılmıştır. Konutun çatısı... Samanlığın çatısı tek eğimli sundurma çatıdır. Konut ve samanlıkta çatı malzemesi olarak çinko kullanılmıştır. Yapıya erişim sağlayan yığma taş merdiven çimento sıvalıdır. Taht ahşap malzemeden yapılmıştır. Konutun pencereleri PVC malzeme ile yenilenmiştir. Konuta giriş sağlayan ahşap kapı özgün halini korumaktadır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Konutun ve samanlığın cephesini kaplayan çimento sıva yapıların özgülüğüne zarar vermektedir. Konutun pencereleri ve çatısı da dokuyla uyumsuzdur. Taht özgün ahşap malzemedir fakat üst kısmı yıkılmıştır. Konut ve eklentilerin sağlamlık durumu genel anlamda iyidir. Konut ve samanlığın çatısı özgün değildir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının içine girilemediği için mekansal organizasyonu değerlendirilememiştir. Yapıların özgün cephe niteliğine zarar veren çimento sıva gibi uygulamalar ve mimari elemanların PVC gibi dokuyla uyumsuz malzeme ile onarılması gibi sorunlara karşın yerel halk bilinçsiz onarımlara karşı bilinçlendirilmeli, dokuyla uyumlu malzeme kullanılarak onarım yapılması yönünde desteklenmelidir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	21
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	18	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☐ orta	☒ kötü ☐ harabe	
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

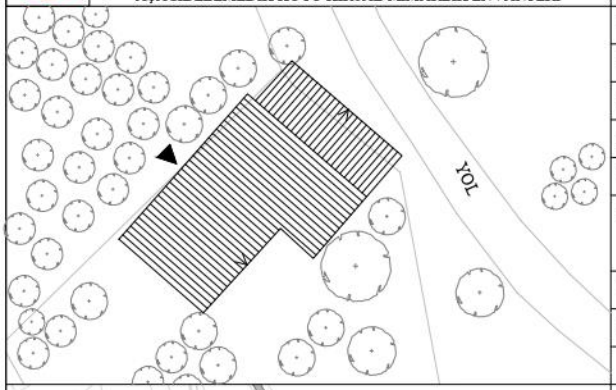
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	21
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi güney cephededir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllarla yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının kapı ve pencereleri ahşap, yapıya erişim sağlayan merdiven yığma taştır. Yapının çatısı özgün düz toprak damdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Konutun özgünlük durumu iyidir fakat sütrüktürü kötü durumdadır. Konutun bir kısmında çatı çökmüş ve yapı büyük oranda zarar görmüştür. Konuta ait taht tespit edilemediği için tamamen yıkıldığı tahmin edilmektedir. Kuzey cephede yer alan samanlık ise büyük oranda yıkılmıştır.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı acil müdahale gerektirmektedir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	23
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	L tipi planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

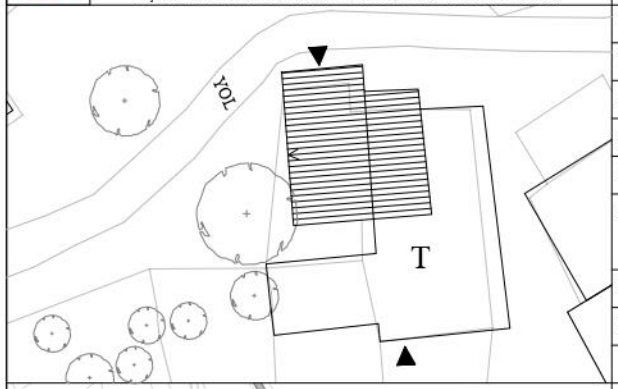
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	23

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının bahçesine girilemediği için samanlık dışında eklentisi olup olmadığı tespit edilememiştir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Konut ve samanlık yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Konutun cephesi çimento sıva ile kaplanmıştır. Dolayısıyla ahşap hatıl kullanımı konusunda tespit yapılamamıştır. Konutun pencereleri ahşaptır. Samanlığın cephesinde müdahale yoktur. Konut ve samanlığın özgün toprak dam örtüsü, tek eğimli sundurma çinko ile kapatılmıştır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Konutun cephesinin çimento sıva ile kaplı olması özgünlüğüne zarar vermektedir. Fakat konutun kapı- pencere gibi mimari elemanları özgündür. İçine girilemediği için mekansal organizayonun özgünlüğü değerlendirilememiştir. Samanlık ise yapım tekniği ve malzeme anlamında genel olarak özgündür. Konut ve samanlığın özgün çatı örtüsü çinko ile kapatılmıştır. Konut ve samanlığın strüktür durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Günümüzde kullanılmadığı için konut ve çevresi oldukça bakımsız durumdadır. Öncelikle bahçe düzenlemesi yapılarak konuta erişim kolaylığı sağlanmalıdır. Daha sonra basit müdahaleler yapılarak (kapı- pencerelerin aslına uygun malzemeyle yenilenmesi, çinko materyalin kaldırılarak özgün toprak çatının ortaya çıkarılması vb.) konut ve samanlık mümkün olduğunca özgün haliyle korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	24-A
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☒ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

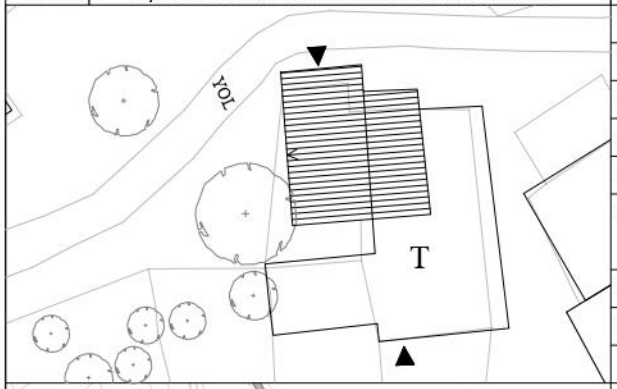
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	24-A

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi sokak kotunda bulunmaktadır. Yapıya ait yığma briket bir hela bulunmaktadır. Yapının diğer özgün eklerine rastlanmamıştır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllı yığma taş konut örneğidir. Yapıda metal giriş kapısı kullanılmıştır. Yapının çatısı tek eğimli çinko çatıdır. Yapının bir kısmının tamamen çimento sıvayla kaplandığı tespit edilmiştir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının sağlamlık durumu iyidir. Düz toprak çatı örtüsünün çinko ile kapatılması, mimari elemanlarda aslına uygun malzeme kullanılmaması, cephelerin yapım tekniği okunamayacak şekilde çimento sıva ile sıvanması gibi müdahaleler sonucu yapının özgünlüğü zarar görmüştür. Yapıya ait hela da özgün değildir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının özgünlüğünü bozan müdahaleler belirlenerek ihtiyaç doğrultusunda aslına uygun olarak yeniden düzenlenmeli ve yapı özgün haliyle korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	24-B
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	39	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:			Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:				☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

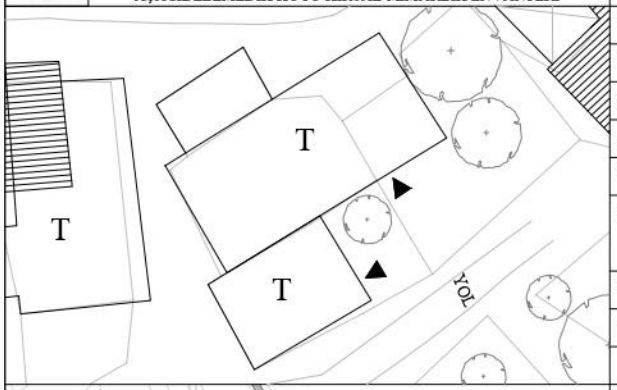
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	24-B
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi güney cephede bulunmaktadır. Yapıya ait özgün eklentiler tespit edilememiştir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllı yığma taş konut örneğidir. Yaşam alanına 10 basamaklı yığma taş merdiven ile erişilmektedir. Kapı ve pencereler ahşaptır. Yapının çatısı düz toprak damdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının ön cephesinde giriş kapısının olduğu duvarın yıkılmış olduğu görülmektedir. Bu yüzden sağlamlık durumu orta olarak nitelendirilmiştir. Yapı özgünlük durumu anlamında genel olarak iyi durumda olsa da ön cephede dokuyla uyumsuz bazı eklere rastlanmıştır. Ayrıca yapının yıkılan bazı duvarlarının briket malzeme ile onarıldığı görülmektedir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının onarım gerektiren kısımları tespit edilerek aslına uygun müdahale edilmelidir. Yapı dokuyla uyumsuz eklerden temizlenerek özgün haliyle korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	25-A
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☐ orta	☒ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

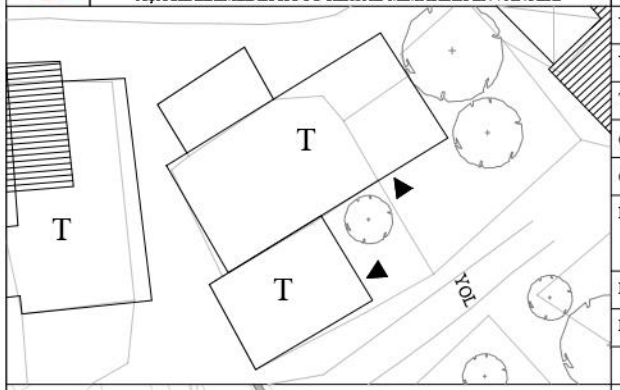
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	25-A

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi güney cephededir. Yapının özgün eklerine rastlanmamıştır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllı yığma taş konut örneğidir. Kapı ve pencereleri ahşaptır. Çatısı düz toprak damdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının büyük bir bölümü yıkılmıştır. Dolayısıyla sağlamlık durumu kötü olarak nitelendirilmiştir. Yapı müdahale görmemiştir ve özgünlük durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının strüktürü acil müdahale gerektirmektedir. Aksi halde tamamen yıkılma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Özgün konut örneklerinden biri olan bu yapı, aslına uygun şekilde onarılarak korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	25-B
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:			Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☐ orta	☒ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:				☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

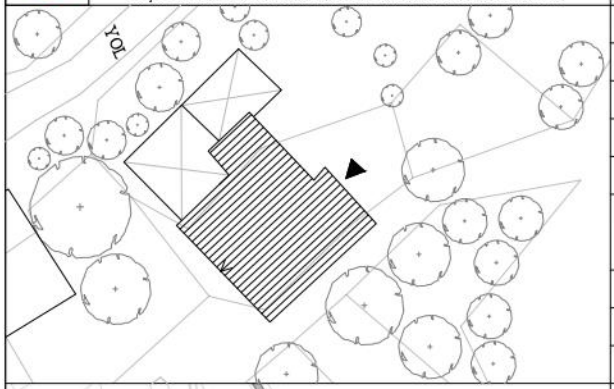
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	25-B

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi güney cephededir. Yapının özgün eklerine rastlanmamıştır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllı yığma taş konut örneğidir. Kapı ve pencereleri ahşaptır. Çatısı düz toprak damdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının büyük bir bölümü yıkılmıştır. Dolayısıyla sağlamlık durumu kötü olarak nitelendirilmiştir. Yapı müdahale görmemiştir ve özgünlük durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının strüktürü acil müdahale gerektirmektedir. Aksi halde tamamen yıkılma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Özgün konut örneklerinden biri olan bu yapı, aslına uygun şekilde onarılarak korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

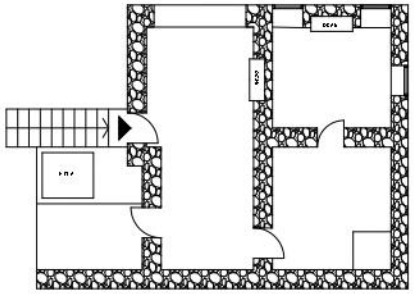
Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	26
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	33	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Kare planlı, üç odalı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su: var	ısınma: soba	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☒ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

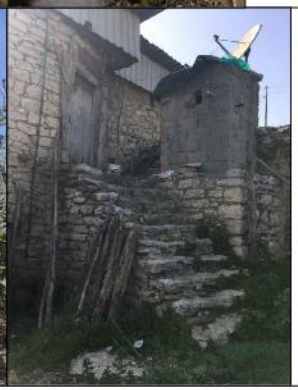

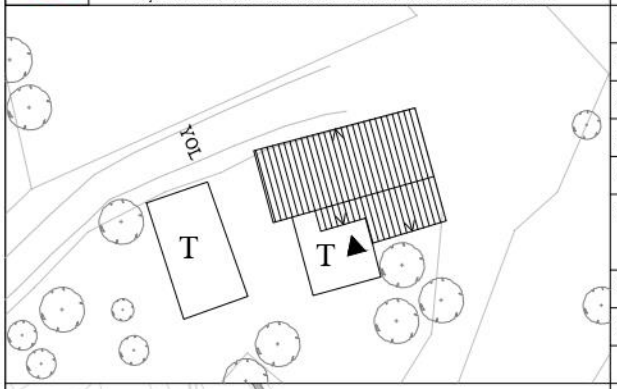
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	26

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi doğu cephededir. Yapının taht, hela ve samanlık eklentileri mevcuttur.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıl kullanılarak yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının kapı ve pencereleri ahşaptır. Tahtın yapımında da ahşap malzeme kullanılmıştır. Çatı tek eğimli sundurma çinko çatıdır. Yığma taştan yapılan samanlığın günümüzde yalnızca beden duvarları ayaktadır. Hela yığma briketten kare formda yapılmıştır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı ve eklerinin genel anlamda özgünlük ve sağlamlık durumu iyidir. Yalnızca hela ve samanlıkta bazı değişiklikler tespit edilmiştir. Köydeki geleneksel hela yapıları yığma taş ve yarım daire formundayken, bu konutun helası yığma briketten ve kare formdadır. Ayrıca konum olarak diğer örneklerin aksine konuta çok yakın bulunmaktadır. Samanlık ise çatı örtüsü tamamen kaldırılarak üzeri çinko malzemeyle kapatılıp tavan yüksekliği artırılmıştır. Taht ise malzeme ve yapım tekniği yönünden özgündür. Fakat kullanılmadığı için sağlamlık durumu iyi değildir. Yapının kapı, pencere ve merdiven gibi mimari ögeleri özgündür.
Gözlem ve değerlendirme:	Köydeki özgün yapı örneklerinden olan yapının mekansal organizasyonu düzenlenmelidir. Yapı basit onarım gerektirmektedir. Taht da güçlendirilerek yıkılması önlenmelidir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

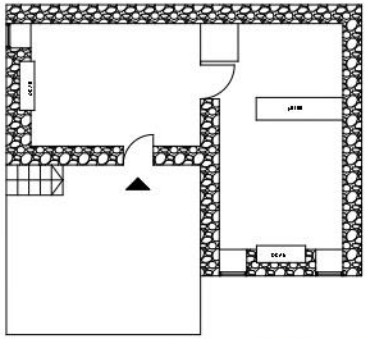
Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	27
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:	Abdülkerim Yağcı Evi	İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☒ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	L tipi plan, 2 odalı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su: var	ısınma: soba	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☒ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

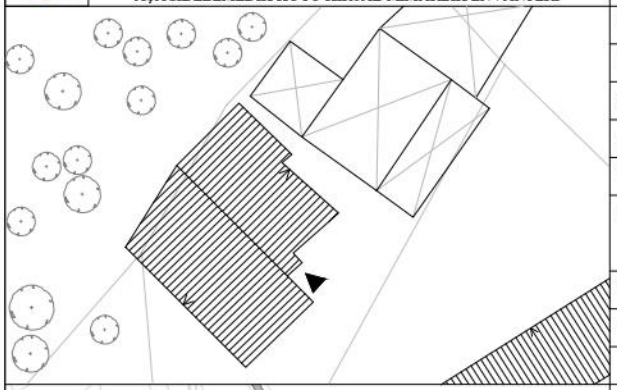
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	27
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi güney cephededir. Yapının ayrık nizamlı samanlığı bulunmaktadır. Yapıya ait özgün ahşap taht yıkılmıştır. Yapıya ait hela tespit edilememiştir. Özgün taş merdivenle erişilen konut L tipi planlı ve iki odalıdır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllı yığma taştır. Samanlık da yığma taştır ve yapımında ahşap hatıl kullanılmamıştır. Konutun bazı pencereleri özgün ahşap malzemedir. Bazıları ise PVC malzemeyle değiştirilmiştir. Samanlık kapısı ahşaptır. Konutun çatısı tek eğimli sundurma çinko çatıdır. Samanlığın çatısı dökme beton düz çatıdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Konut çatısı ve bazı pencereleri özgün değildir. Ayrıca özgün ahşap tahtın yerine beton teras yapılmıştır. Bu durum konutun geleneksel mimari karakterini bozmaktadır. Samanlığın ise yalnızca çatısı özgün değildir. Konut ve samanlığın genel anlamda özgünlük ve sağlamlık durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı iç mekan ve dış cephe özellikleri açısından köydeki özgün örneklerden biridir. Basit müdahalelerle yapının özgünlüğünü bozan detaylar kaldırılarak yapı olabildiğince özgün haliyle korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

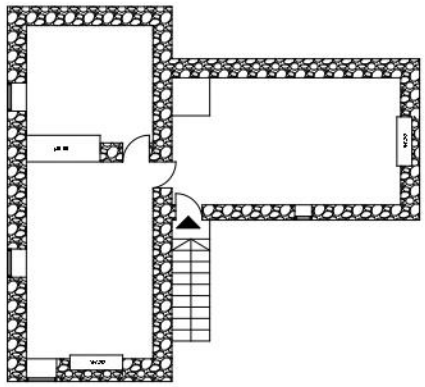
Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	28
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☒ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	L tipi planlı, 3 odalı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su: var	ısınma: soba	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☒ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

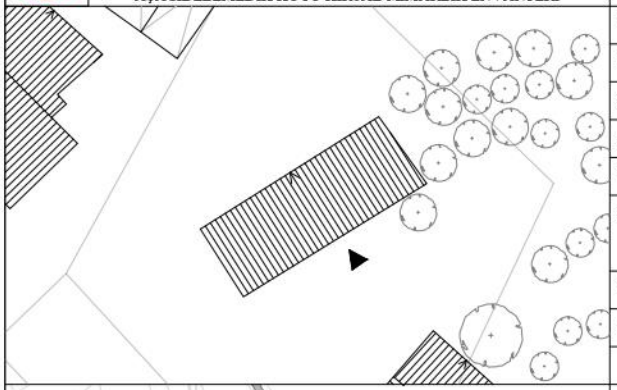

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	28

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapının girişi güney cephededir. Yapının taht bölümü günümüzde ayaktadır. Yapıya ait özgün hela ve samanlık tespit edilememiştir. Özgün taş merdivenle erişilen konut L tipi planlı ve iki odalıdır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yığma taş tekniğiyle inşa edilen yapının yalnızca bir bölümünde ahşap hatıllar kullanılmıştır. Yapı gabari olarak köydeki diğer konutlardan farklıdır. Diğer yapılara göre daha yüksek olan yapıya yığma taş merdivenle erişilmektedir. Kapı, pencereler ve taht ahşap malzemeden yapılmıştır. Yapının çatı biçimi beşik çatıdır. Çatı malzemesi çinkodur.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı çatıya sonradan yapılan çinko örtü dışında tüm mimari elemanları ve yapım tekniği anlamında özgündür. Yapının sağlamlık durumu iyidir. Taht özgündür fakat kullanılmadığından ötürü bakımsız durumdadır.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının içerisinde sürekli yaşayan bir aile bulunmasına rağmen, yapının iç mekanı bakımsız durumdadır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	29
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

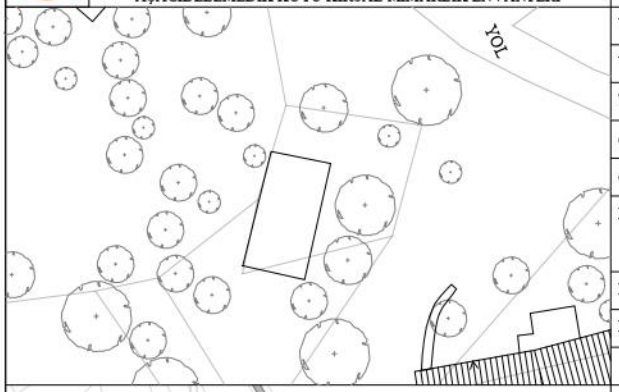
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	29

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır ve dikdörtgen planlıdır. Yapının girişi güney cephededir. Yapının taht, hela, samanlık gibi özgün ekleri bulunmamaktadır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllı yığma taştır. Yapının çatı kısmında briket malzeme ile onarılmış bir bölüm bulunmaktadır. Yapının pencereleri PVC malzemedir. Kapılar ve merdivende çelik malzeme kullanılmıştır. Çatı ise tek eğimli sundurma çinko çatıdır. Yapının mimari elemanlarından yalnızca ahır kapısı özgün ahşap malzemedir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yazlık olarak kullanılan yapı, günümüz yaşam koşullarına uydurulabilmek için bazı müdahalelere maruz kalmıştır. Bunlardan en belirgin olanı, orijinali ahşap olan kapı ve pencerelerin aslına uygun olmayan yeni malzemelerle değiştirilmesidir. Malzeme değişiminin yanı sıra, yapının ön cephesine bir kapı daha eklenmiştir. Yığma taş yapının briket malzeme ile onarılması, çatının çinko ile örtülmesi, özgün yığma taş merdiven yerine çelik merdiven kullanılması da yapının özgünlüğünü bozmaktadır. Onarım gördüğü için yapının sağlamlık durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Özgün eklerinin mevcut olmaması yapının geleneksel mimari kimliğinin sürdürülmesini zorlaştırmaktadır. Yapıya bilinçsiz müdahaleler yapılması özgünlüğüne zarar vermektedir. Özgün olmayan ekler ve mimari elemanlar kaldırılarak dokuyla uyumlu malzemelerin kullanımı desteklenmelidir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	31
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☐ orta	☐ kötü	☒ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

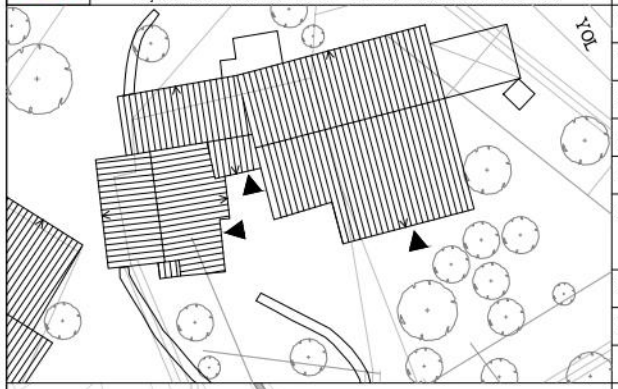

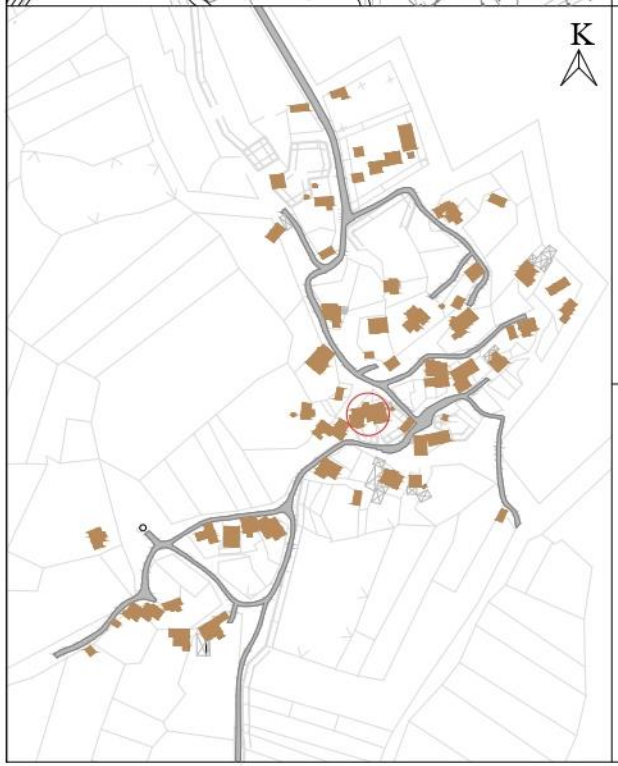
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	31
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır ve dikdörtgen planlı olduğu tahmin edilmektedir. Yapı harabe durumunda olduğu için detaylı tespit yapılamamıştır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllı yığma taştır. Kapı ve pencereler ahşap malzemedir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı özgün olmakla birlikte harabe durumdadır.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının ayakta kalabilmiş kısımları olduğu gibi korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	32-A
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☒ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Bitişik nizamlı, Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

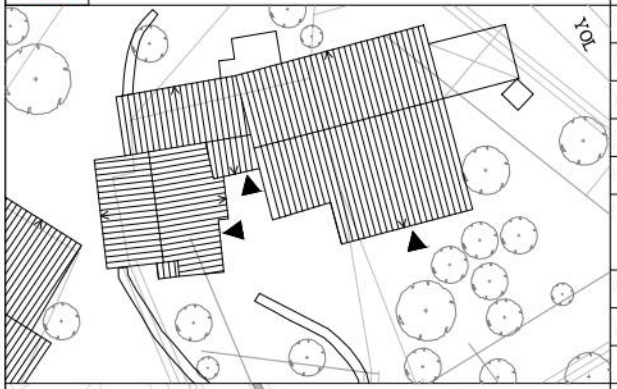
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	32-A

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Dışardan bakıldığında 3 ayrı kütleden oluşuyormuş gibi görünmektedir. İçerisine girilemediği için mekan organizasyonunun detaylı incelemesi yapılamamıştır. Köy halkı arasında Albayın Evi olarak bilinmektedir. Yapının özgün eklerine rastlanmamıştır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı yığma taştır. Ahşap hatıl kullanımı gözlemlenmemiştir. Kapı ve pencereler aslına uygun olarak ahşap malzeme ile yenilenmiştir. Yapının çatısı parçalıdır. Çatı örtü malzemesi olarak çinko kullanılmıştır. Yapının cephelerinde çimento sıva mevcuttur. Fakat cepheyi tamamen kaplamayan sıva, yapım tekniğinin okunabilmesine olanak sağlamaktadır. Yapıya çelik bir merdivenle ulaşılmaktadır. Taht yerine yapısal olarak dış sofaya benzeyen çelik strüktür bir yapı inşa edilmiştir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının sağlamlık durumu iyidir. Dış cephedeki çimento sıva gibi geri döndürülemez müdahalelerden dolayı özgünlük durumu orta olarak nitelendirilmiştir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının özgünlüğünü bozan müdahaleler tespit edilerek kaldırılmalı, yapı özgün haliyle korunmalıdır.

A.T.Ü. FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI

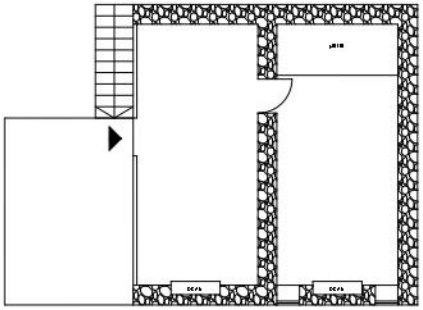
AŞAĞI BELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	32-B
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya			Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:			Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su: var	ısınma: soba	
Mülkiyet durumu:				☒ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

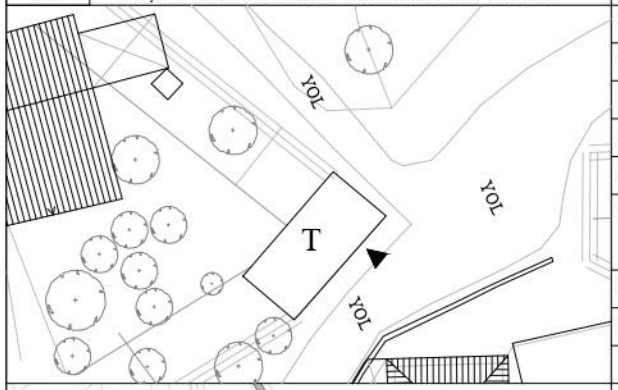
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	32-B
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

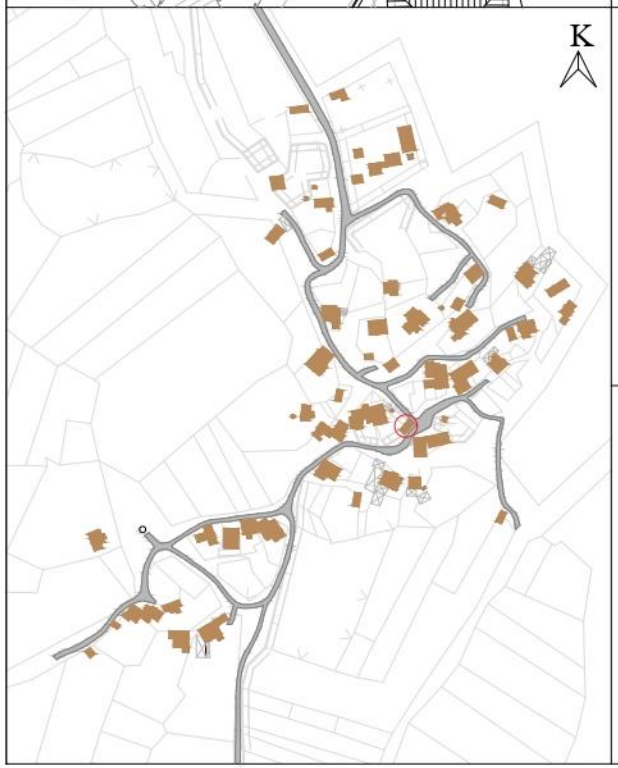
Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Girişi güney cephededir. Özgün ekler tespit edilememiştir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı yığma taştır. Ahşap hatıl kullanımı mevcut değildir. Yaşam katına yığma taş merdiven ile erişilmektedir. Çatı tek eğimli çinko örtüdür. Yapının ön cephesinde taht işlevi gören betonarme bir yapı bulunmaktadır. Cephelerde çimento sıva kullanımı tespit edilmiştir. Yapıya ait hela ise yığma brikettir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının sağlamlık durumu iyidir. Fakat yapı geri döndürülemez müdahalelere maruz kalmıştır. Yapının taht ve hela gibi eklentileri de özgün değildir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının özgünlüğünü bozan müdahaleler tespit edilerek kaldırılmalı, yapı özgün haliyle korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	33
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	44	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Bakkal	Bugünkü işlev:	Depo
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

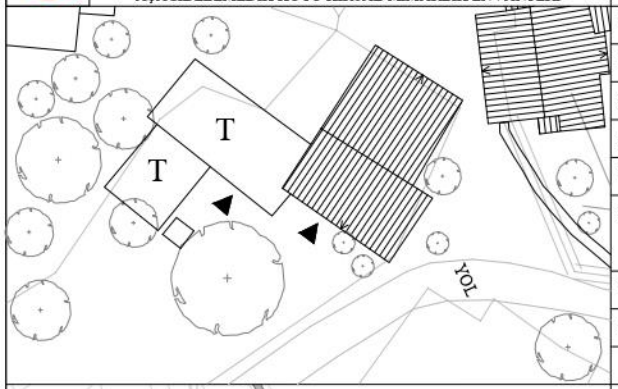

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	33

Genel tanım:	Yapı tek katlı ve dikdörtgen planlıdır. Geçmişte bakkal olarak kullanılan yapı günümüzde depo olarak kullanılmaktadır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı yığma taştır. Tüm cepheleri kerpiç sıvalıdır. Çatısı özgün düz toprak damdır. Kapı ve pencereler ahşaptır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı mimari karakteri açısından özgünlüğünü korumaktadır ve sağlam bir şekilde günümüze kadar gelmiştir. Zamanla değişen yaşam koşulları sonucu yapı özgün işlevini kaybetmiştir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı olduğu gibi korunmalıdır. Yapının yeniden canlandırılması için geçmişte olduğu gibi kamusal bir işlev verilmesi düşünülebilir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	34-A
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	53	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☒ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Bitişik nizamlı, Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

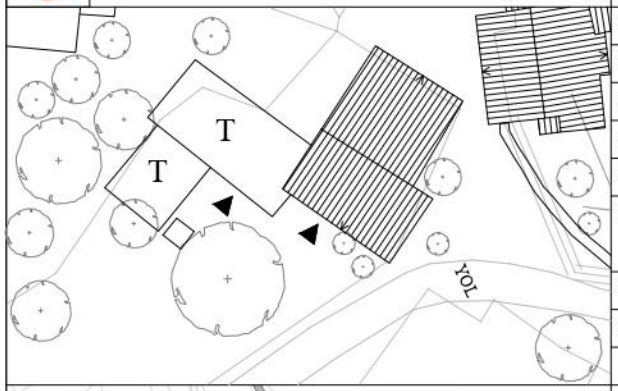
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	34-A

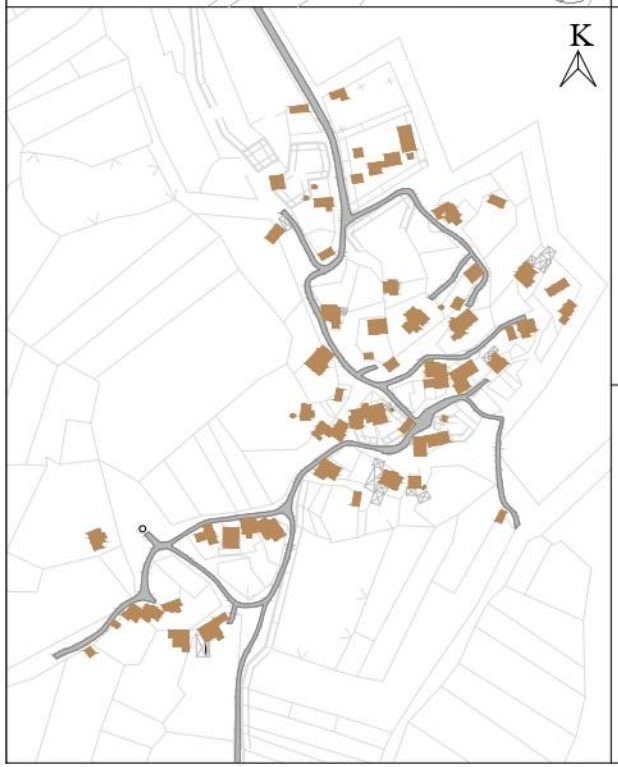
Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapıya ait özgün taht mevcuttur. Yapının samanlığı ve helası tespit edilememiştir. Yerel halkla yapılan görüşmelerde, bu yapının köydeki en eski yapı olduğu belirtilmiştir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapım tekniği ahşap hatıllı yığma taştır. Kapı ve pencereler ahşaptır. Yapıya yığma taş merdivenle erişilmektedir. Yapının taht bölümü ahşaptır. Çatıda özgün örtünün üzerine daha dayanıklı olması ve bakım gerektirmemesi nedeniyle çinko malzeme kullanılmıştır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının çatı örtüsü haricindeki tüm mimari elemanları ve ayakta kalabilen ekleri özgündür. Yapının sağlamlık durumu iyidir fakat bakım gerektirmektedir.
Gözlem ve değerlendirme:	Köydeki en eski ve en özgün örneklerden biri olan yapı ve çevresi bakımsız durumdadır. Gerekli çevre düzenlemeleri ve yapının ihtiyaç duyduğu basit onarımlar yapılarak, olduğu gibi korunmalıdır.

A.T.Ü. FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI

AŞAĞI BELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	34-B	
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	15.06.2022		Boylam:			
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:			
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:			
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy	
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut	
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor	
Plan tipi:			Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü		
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	☐ harabe	
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:		
Mülkiyet durumu:				☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon	

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

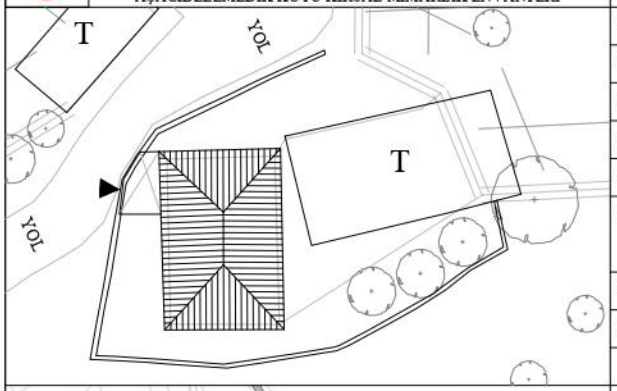

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	34-B

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Yapıya ait samanlık ve hela ekleri tespit edilmiştir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı ahşap hatıllı yığma taş konut örneğidir. Kapı ve pencereleri ahşaptır. Çatısı düz toprak damdır. Samanlık yığma taş, hela ise yığma brikettir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının çatısı çökmüş durumdadır. Yapıya erişim sağlayan yığma taş merdiven de sağlam değildir. Dolayısıyla sağlamlık durumu orta olarak nitelendirilmiştir. Yapının özgünlük durumu ise iyidir. Yapı müdahale görmemiştir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının strüktürü acil müdahale gerektirmektedir. Aksi halde tamamen yıkılma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Özgün konut örneklerinden biri olan bu yapı, aslına uygun şekilde onarılarak korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	36
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	43	
Yapı adı:	Aşağı Belemedik Köyü Camii	İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Dini	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☒ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Cami	Bugünkü işlev:	Cami
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:				☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

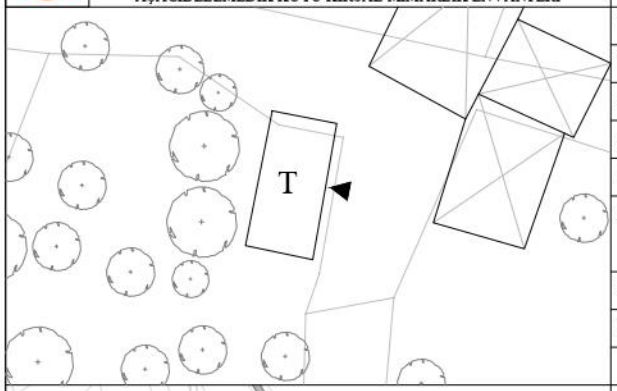
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	36
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin katlıdır ve dikdörtgen planlıdır. Yapının girişinde bulunan levhada yapım tarihi 1952 olarak belirtilmiştir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı betonarmedir. Pencerelerde PVC, kapılarda metal malzeme kullanılmıştır. Çatı örtü malzemesi çinkodur. Yapının dış cephesi sıvalı ve boyalıdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının eski fotoğraflarına ulaşılamamıştır. Bu nedenle özgünlük durumu değerlendirmesi detaylı olarak yapılamamıştır. Fakat yapının onarım geçirdiği bilinmektedir. Yapının sağlamlık durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı özgün haliyle korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	41
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	50	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☐ iyi ☐ orta	☒ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

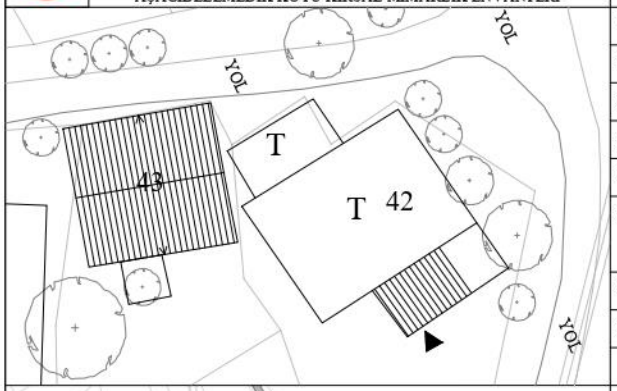

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	41

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır ve dikdörtgen planlıdır. Yapıya erişim sağlayan merdiven yıkılmıştır. Taht, hela samanlık gibi ekleri bulunmamaktadır.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapım tekniği ahşap hatıllı yığma taştır. Yapının kapısı ahşaptır. Yapıda pencere açıklığı bulunmamaktadır. Çatı özgün düz toprak damdır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapı özgündür. Fakat özgün çatı örtüsünün bakımsızlıktan ötürü büyük bir kısmı çökmüştür. Yapının sağlamlık durumu kötüdür ve acil müdahale gerektirmektedir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının çatısı ve merdiveni aslına uygun şekilde onarılmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	42
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	42

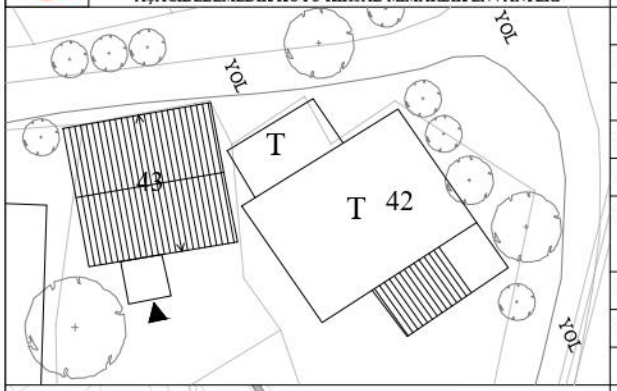
Genel tanım:	Yapı zemin katlıdır ve dikdörtgen planlıdır. Yapının özgün eklerinden samanlık mevcuttur.
Yapım tekniği ve malzeme:	Konut ahşap hatıl kullanılarak yığma taş teğniğiyle inşa edilmiştir. Konuta ait samanlık da yığma taştır. Samanlığın yapımında ahşap hatıl kullanılmamıştır. Yapının ön cephesinde özgün ahşap tahtın yerinde daha büyük boyutlarda betonarme bir taht bulunmaktadır. Bu tahtın üzerinde çinko bir sundurma mevcuttur. Konut ve samanlığın çatısı incelendiğinde özgün düz toprak dam olduğu görülmektedir. Konutun pencereleri PVC malzemedir. Yapıya özgün yığma taş merdiven ile erişilmektedir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Konut sürekli kullanımdan dolayı bakımlı ve sağlam durumdadır. Konutun özgün mimari karakteri yanlış onarım ve müdahaleler sonucu zarar görmüştür. Ön cephenin büyük bir bölümünün briketle onarıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra taht hem ölçek hemde yapım sistemi ve malzeme anlamında özgün değildir. Betonarme ön ek yapının özgün cephe karakterini bozmaktadır. Yapıya erişim sağlayan merdiven ve samanlık özgündür. Konut ve samanlığın çatı örtüsü özgün düz toprak damdır. Çatı özgün haliyle kullanıldığı için çatıya erişim sağlayan özgün ahşap merdivenler de yerinde tespit edilmiştir.
Gözlem ve değerlendirme:	Günümüzde sürekli kullanılan konutlar içerisinde özgün çatı örtüsü korunan tek örnek olan yapı muhdes eklerden temizlenmeli ve özgün haliyle korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	43
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☒ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☒ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

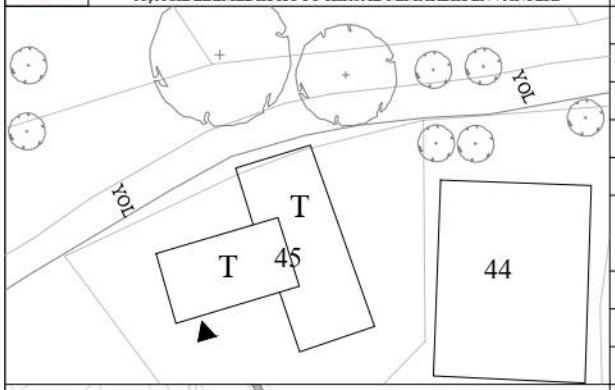
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	43
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır ve dikdörtgen planlıdır. Yapı dikkatli incelendiğinde iki ayrı kütleden oluştuğu anlaşılmaktadır. Yapının özgün ekleri tespit edilememiştir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yığma taş tekniği ile inşa edilen yapının ön kütlesinde ahşap hatıl kullanılmamıştır. Arka kütlede ahşap hatıl kullanımı mevcuttur. Yapının çatısı beşik çatıdır. Çatı malzemesi ise çinkodur. Pencerelerde PVC malzeme kullanılmıştır. Taht çelik malzeme ile sonradan yapılmıştır. Yapıya erişim sağlayan merdiven yığma taştır. Yapının geçmişte kerpiç sıvalı olduğu, sıvanın zamanla yıprandığı görülmektedir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının özgün çatı örtüsü çinko ile kapatılmıştır. Kapı ve pencere gibi mimari elemanlar özgün değildir. Zamanla yıpranan ahşap kapı ve pencereler aslına uygun olmayan malzemeyle değiştirilmiştir. Taht ölçek anlamında özgüne uygun olsa da yapım sistemi ve malzeme açısından özgün değildir. Çelik malzeme ile sonradan yapılmıştır. Yığma taş merdiven özgündür. Merdivene sonradan çelik trabzan eklenmiştir. Yapının ön cephesine sonradan eklenen bir hela birimi de bulunmaktadır. Yapı kullanıldığı ve bakım gördüğü için sağlamlık durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının geleneksel mimari kimliğini ve özgün cephe özelliklerini bozan muhdes ekler kaldırılarak dokuya uyumlu doğal malzeme kullanımı desteklenmelidir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	45
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☒ toprak ☐ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☒ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

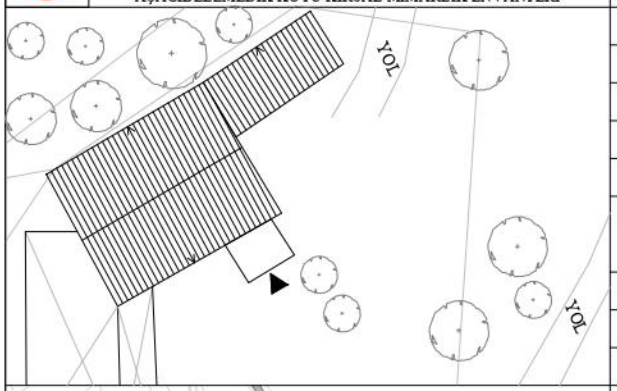

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	45
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır ve dikdörtgen planlıdır. Yapıya ait özgün samanlık mevcuttur. Yapının taht ve hela gibi diğer eklentileri tespit edilememiştir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Konut ahşap hatıllı yığma taştır. Samanlık da yığma taştır fakat konutun yapım tekniğinden farklı olarak ahşap hatıl kullanılmamıştır. Konutun ve samanlığın çatısı düz toprak damdır. Konutun kapı ve penceresi ahşaptır. Ahır ve samanlık kapıları da ahşaptır. Merdivenin kalıntılarından anlaşıldığı üzere yığma taş olduğu görülmektedir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Konut ve samanlığın özgünlük ve sağlamlık durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapılar günümüzde kullanılmamaktadır. Konuta erişim sağlayan yığma taş merdiven onarılarak yapılar olduğu gibi korunmalıdır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	46
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☒ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

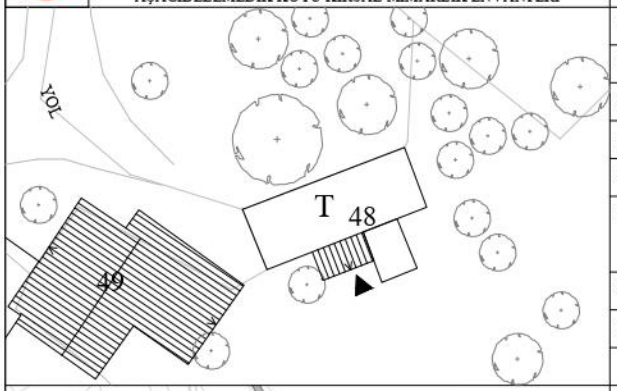

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	46

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır ve dikdörtgen planlıdır. Yapıya ait özgün samanlık mevcuttur.
Yapım tekniği ve malzeme:	Konut ve samanlık ahşap hatıl kullanılarak yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Konutun çatısı çinkodan yapılmış beşik çatıdır. Samanlığın çatısı tek eğimli sundurma çinko çatıdır. yapıların kapı ve pencerelerinde ahşap malzeme kullanılmıştır. Yapının tahtı çelik malzemeyle sonradan inşa edilmiştir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının mimari elemanlarının özgünlüğü incelendiğinde, pencere açıklıklarından birinin kapatıldığı tespit edilmiştir. Bu durum cephe karakterini etkilemektedir. Yapının özgünlük durumunu etkileyen durumlardan biri de özgün çatı örtüsünün çinko ile kapatılmasıdır. Yapının eklentisi olan çelik malzemeden inşa edilmiş olan taht da özgün değildir.
Gözlem ve değerlendirme:	Konut ve samanlık genel olarak sağlam durumdadır ve özgünlüğünü korumaktadır.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	48
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:		
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☒ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☐ metal ☒ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Dikdörtgen planlı		Özgünlük durumu:	☐ iyi ☒ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su: var	ısınma: soba	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☒ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

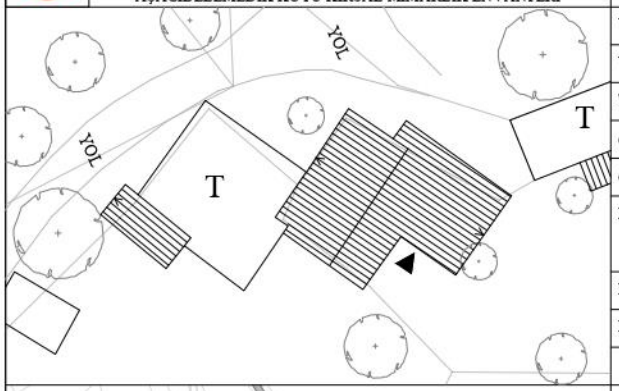
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	48
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır ve dikdörtgen planlıdır. Yapının girişi güney cephede bulunmaktadır. Yapıya ait özgün taht mevcuttur.
Yapım tekniği ve malzeme:	Yapı yığma taş tekniğiyle inşa edilmiştir. Ahşap hatıl kullanımına rastlanmamıştır. Yapının arka cephesinin büyük bir bölümünün briket ile onarıldığı görülmektedir. Kapı ve pencereler ahşaptır. Yapıya erişim sağlayan merdiven yığma taştır. Yapının çatısı düz beton çatıdır. Çatıya erişim sağlayan çelik merdiven mevcuttur.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Özgün yığma taş yapının briketle onarılması, özgün toprak çatı örtüsünün üzerine beton dökülmesi, çatıya erişim sağlamak için kullanılan özgün ahşap merdivenler yerine çelik merdiven kullanılması gibi bazı yanlış onarımlar ve dokuyla uyumsuz malzeme kullanımı yapının özgün karakterine zarar vermiştir. Sürekli kullanım sayesinde konutun ve tahtın sağlamlık durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapının özgün mimari karakterine zarar veren ve geri döndürülmesi mümkün müdahaleler tespit edilerek dokuyla uyumlu hale getirilmeli ve yapı olabildiğince özgün kimliğine yaklaştırılmalıdır. Bunu yaparken içinde yaşayan insanların ihtiyaçları gözardı edilmemelidir.

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	49
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	63/B	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☒ tek eğimli ☐ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Samanlık	Bugünkü işlev:	Samanlık
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☐ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:			Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☒ zemin ☐ zemin+1		Altyapı:	su:	ısınma:	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☐ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

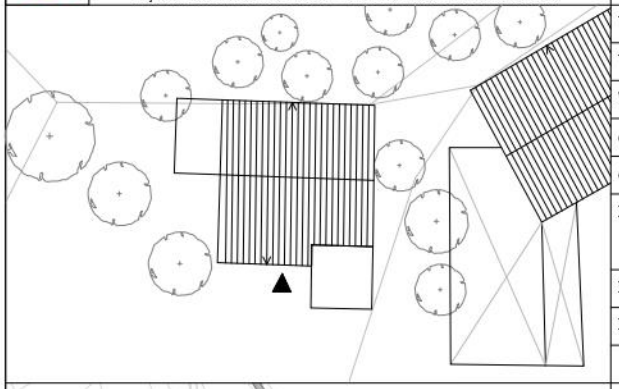

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	49
	Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		

Genel tanım:	Yapı zemin katlıdır. Özgün işlevi samanlıktır. Geçmişte ait olduğu konut yıkılmıştır. Yıkılan geleneksel konutun yerine betonarme bir yapı inşa edilmiştir.
Yapım tekniği ve malzeme:	Samanlığın yapım tekniği ahşap hatıl kullanımıyla birlikte yığma taştır. Özgün çatı örtüsü çinko malzeme ile kapatılmıştır. Kapısı özgün ahşap malzemedir.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Yapının bir duvarında dokuyla uyumsuz betonarme malzeme ile sağlamlaştırma için yapılan bir müdahale tespit edilmiştir. Çatı örtüsü özgün değildir. Sağlamlık durumu iyidir.
Gözlem ve değerlendirme:	Köyde tespit edilen diğer samanlık yapılarına göre ölçek olarak daha büyük olan yapı genel anlamda özgün bir örnektir. Sağlamlık durumu iyi olan yapı, muhdes eklerden arındırılarak korunmalıdır.

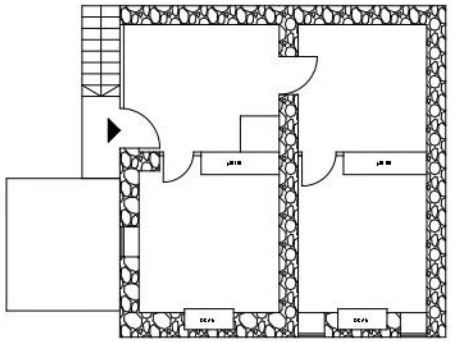
ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI
AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ

Tez Danışmanı:	Hazırlayan:	Hazırlama Tarihi:	YAPI	Enlem:	Env. No:	50
Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Esra Nur Ortakaya	Haziran 2022		Boylam:		
Yerleşme adı:	Aşağı Belemedik Köyü	İli:	Adana	Sokak ve Kapı No:	62	
Yapı adı:		İlçesi:	Karaisalı	Ada/Parsel:		
Taşıyıcı sistem:	Yığma taş		Yapı türü:	Sivil Mimari	Yapım tarihi:	20. yy
Örtü türü:	☐ tek eğimli ☒ beşik ☐ kırma ☐ düz dam		Özgün işlev:	Konut	Bugünkü işlev:	Konut
Örtü malzemesi:	☐ toprak ☒ metal ☐ beton ☐ karma		Kullanım durumu:	☒ kullanılıyor	☐ mevsimsel	☐ kullanılmıyor
Plan tipi:	Kare planlı, dört odalı		Özgünlük durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	
			Sağlamlık durumu:	☒ iyi ☐ orta	☐ kötü	☐ harabe
Kat sayısı:	☐ zemin ☒ zemin+1		Altyapı:	su: var	ısınma: soba	
Mülkiyet durumu:	Özel mülk			☒ elektrik	☐ telefon	☐ kanalizasyon

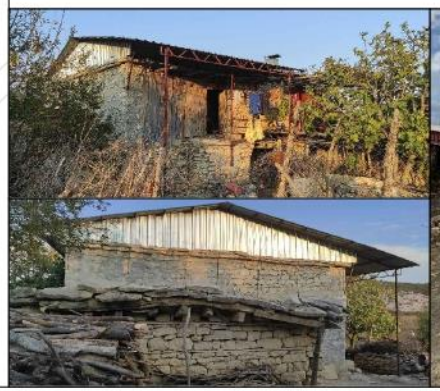

Yapıya ait planlar/ fotoğraflar:

ADANA ALPARSLAN TÜRKEŞ BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MİMARLIK ANA BİLİM DALI AŞAĞIBELEMEDİK KÖYÜ KIRSAL MİMARLIK ENVANTERİ	Tez Danışmanı: Dr.Öğr.Üyesi Nur Umar	Hazırlayan: Esra Nur Ortakaya	Hazırlama Tarihi: Haziran 2022	YAPI	Enlem: Boylam:	Env. No:	50

Genel tanım:	Yapı zemin+1 katlıdır. Girişi güney cephededir. Sürekli kullanılmakta olan yapının özgün taht ve samanlık eklentileri mevcuttur.
Yapım tekniği ve malzeme:	Konut ve samanlık ahşap hatıllı yığma taştır. Konutun ön cephesinde giriş kapısının sol tarafında ahşap plakaların birbirine çakılmasıyla oluşturulmuş bir bölüm bulunmaktadır. Cepheler incelendiğinde yer yer çimento sıvalı kısımlar olduğu görülmektedir. Konutun çatısı beşik çatı formunda çinko çatıdır. Samanlığın çatısı düz toprak damdır. Yapıya ait 2 adet taht tespit edilmiştir. Bunlardan biri ön cephede yer alan çelik stüktür ve sonradan yapılmadır. Üzerinde hela birimi de bulunmaktadır. Diğeri yan cephede bulunan özgün ahşap tahttır ve bakımsız durumdadır. Konutun, ahırın ve samanlığın kapı pencere gibi mimari elemanları özgün ahşap malzemedir. Konuta erişim sağlayan merdiven yığma taştır.
Özgünlük ve sağlamlık durumu:	Konut ve eklerinin özgünlük durumu genel anlamda iyi olsa da, cephelerde çimento sıva müdahaleleri ve çelik malzemeden eklentiler tespit edilmiştir. Yapının özgün çatı örtüsü çinko ile kapatılmıştır ve özgün çatı biçimi de değiştirilmiştir. Samanlık ise yapım tekniği ve malzeme, çatı, kapı-pencere gibi mimari elemanları açısından özgünlüğünü korumuştur. Konut ve samanlığın sağlamlık durumu iyi olmasına rağmen, yan cephede bulunan özgün ahşap taht bakımsızlıktan ötürü kötü durumdadır.
Gözlem ve değerlendirme:	Yapı muhdes eklerden arındırılmalı, konut özgün ekleri ile birlikte korunmalıdır. Konutun içerisinde sürekli yaşayan bir aile olması nedeniyle, yapılacak müdahaleler konut sahiplerinin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak planlanmalıdır.

EK-C

Aşağıbelemedik Köyü 2010 yılına ait hava görüntüsü

Aşağıbelemedik Köyü 2014 yılına ait hava görüntüsü

Aşağıbelemedik Köyü 2017 yılına ait hava görüntüsü

Aşağıbelemedik Köyü 2019 yılına ait hava görüntüsü

Aşağıbelemedik Köyü 2021 yılına ait hava görüntüsü